

မြန်မာနိုင်ငံ အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ ရေရှည်တည်တံ့ဟန်ချက်ညီမှု၊ စားသုံးသူများ သိမြင်
နားလည်မှု မြှင့်မားရေး၊ တာဝန်ယူမှု နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
တန်ဖိုးကွင်းဆက်ဆန်းစစ်ချက် (VALUE CHAIN ANALYSIS)

SMART TAG Program
Centre for Economic and Social Development
၂၀၂၂ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (မူကြမ်း)

မာတိကာ

ဇယားများစာရင်း.....	၃
ပုံများစာရင်း.....	၃
၁. မြန်မာနိုင်ငံ အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ နောက်ခံအချက်များနှင့် ခြုံငုံဖော်ပြချက်.....	၅
၂. သုတေသနနည်းလမ်း.....	၉
၂.၁. ဝါ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း.....	၁၀
၂-၂ ဝါစေ့ထုတ်ခြင်း.....	၁၁
၂-၃ ချည်မျှင်လုပ်ငန်း.....	၁၂
၂-၄ ရက်ကန်းနှင့် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း.....	၁၂
၃. အထည်အလိပ်တန်ဖိုးကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ.....	၁၄
၃-၁ ဝါ.....	၁၄
၃-၁-၁ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါစိုက်ပျိုးခြင်း.....	၁၄
၃-၁-၂ ဝါ မျိုးစေ့ အမျိုးအစားများနှင့် ဈေးနှုန်းများ.....	၁၅
၃-၁-၃ မျိုးစေ့ရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်.....	၁၆
၃-၁-၄ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု.....	၁၇
၃-၁-၅ ဝယ်ယူသူအမျိုးအစားများ.....	၁၈
၃-၁-၆ ဝါ အရည်အသွေးနှင့် ဈေးနှုန်း.....	၂၀
၃-၁-၇ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်.....	၂၁
၃-၂ ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ.....	၂၄
၃-၂-၂ ဝါ အရည်အသွေးနှင့် အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း.....	၂၅
၃-၂-၃ ဈေးကွက်.....	၂၆
၃-၂-၄ ဝါ စက်ရုံလုပ်ငန်းများ၏ တန်ဖိုးပေါင်းထည့်မှု.....	၂၇
၃-၂-၅ ထုတ်လုပ်ရရှိသော ဝါဂွမ်းနှင့် ဘေးထွက်ပစ္စည်းများ၏ ဈေးနှုန်း.....	၂၈
၃-၂-၆ ထုတ်လုပ်ပြီးဝါဂွမ်းကို ပြည်တွင်းသို့တင်သွင်းခြင်းနှင့် ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြင်း.....	၃၁
၃-၂-၇ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားဆဲ အကြပ်အတည်းအခြေအနေတွင် အရေးပါသော အပြောင်းအလဲများ.....	၃၂
၃-၃ ချည်မျှင်လုပ်ငန်း.....	၃၄
၃-၃-၁ နောက်ခံအချက်များ.....	၃၄

၃-၃-၂ အလုပ်သမားများနှင့် လုပ်အားခများ.....	၃၆
၃-၃-၃ ချည်မျှင်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ထွက်ရှိမှု.....	၃၈
၃-၃-၄ ချည်ဈေးနှုန်းများနှင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်.....	၄၀
၃-၃-၅ အကြပ်အတည်းဖြစ်ပွားနေချိန် အရေးပါသောအပြောင်းအလဲများ.....	၄၂
၃-၄ ရက်ကန်းနှင့် ရက်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း (Weaving and Knitting).....	၄၃
၃-၄-၁ နောက်ခံအချက်များနှင့် အဓိက သွင်ပြင်လက္ခဏာများ.....	၄၃
၃-၄-၂ အလုပ်သမားနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းပေးခြင်း.....	၄၅
၃-၄-၃ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အသုံးပြုသော ချည်အမျိုးအစားများ.....	၄၇
၃-၄-၄ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက် ဘောတန်း လုပ်ဆောင်ခြင်း.....	၄၈
၃-၅ ဆေးဆိုးခြင်း.....	၅၂
၃-၅-၁ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ နောက်ခံအချက်နှင့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများ.....	၅၂
၃-၅-၂ လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းများ.....	၅၂
၃-၅-၃ စက်ဖြင့်ဆေးဆိုးသော ဆေးဆိုးရုံများ.....	၅၆
၃-၅-၄ နှစ်ထပ်ကွမ်း အကြပ်အတည်းဖြစ်ပွားချိန် အပြောင်းအလဲများ (ရက်ကန်းနှင့် ဆေးဆိုး လုပ်ငန်း ကဏ္ဍ).....	၅၈
၃-၆ လုပ်ငန်းပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လုပ်ငန်းပိုင်း စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများ.....	၅၉
၃-၆-၁ ၂၀၁၉ခုနှစ် အဓိက စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများ.....	၅၉
၃-၆-၂ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် အဓိက စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများ.....	၆၁
၃-၇ အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်များ.....	၆၅
၄. နိဂုံးချုပ်ကောက်ချက်နှင့် အကြံပြုချက်များ.....	၆၇
၄.၁. နိဂုံးချုပ်ကောက်ချက်.....	၆၇
၄.၂. အထည်အလိပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်မည့် အလားအလာဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များ.....	၆၉
နောက်ဆက်တွဲ.....	၇၁

ဇယားများစာရင်း

ဇယားအမှတ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဇယား ၂-၁	ဝါစိုက်တောင်သူ စစ်တမ်းတွင် ပါဝင်ဖြေကြားသူ အရေအတွက်များ	၁၂
ဇယား ၂-၂	ဝါစေ့ထုတ်စက်ရုံများသို့ သွားရောက်စစ်တမ်းကောက်ယူလေ့လာရာတွင် ပါဝင်ဖြေကြားပေးသူ အရေအတွက်များ	၁၃
ဇယား ၂-၃	ရက်ကန်း/ဆေးဆိုးရုံများသို့ သွားရောက်စစ်တမ်းကောက်ယူစဉ် ပါဝင်ဖြေကြားပေးသူ အရေအတွက်များ	၁၄
ဇယား ၃-၁	ဝါစိုက်ခင်းအရောက် ဝယ်ယူသော ဝါဈေးနှုန်းနှင့် ကြိတ်ခွဲစက်မှ ထုတ်လုပ်သော ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်း (၂၀၁၈ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ)	၃၁
ဇယား ၃-၄	စက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း (စက်ရုံ)များ စာရင်း	၃၆
ဇယား ၃-၅	တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ (၂၀၁၉ခုနှစ်)	၃၇
ဇယား ၃-၆	တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ရက်ကန်းစက်ရုံများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ (၂၀၁၉ခုနှစ်)	၄၆
ဇယား ၃-၇	တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံများမှ အလုပ်သမားများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက်များ (၂၀၁၉ခုနှစ်)	၄၇

ပုံများစာရင်း

ပုံအမှတ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပုံ ၁-၁	မြန်မာနိုင်ငံ အထည်အလိပ်နှင့် အထည်ချုပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက် အဆင့်ဆင့်	၈
ပုံ ၂-၁	ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် နယ်မြေဒေသ	၁၁
ပုံ ၃-၁	မြန်မာနိုင်ငံ ဝါစိုက်ဧက ၂၀၀၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်	၁၅
ပုံ ၃-၂	မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်အလိုက် ဝါထွက်ရှိမှု (၁၉၆၀ မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်)	၁၈
ပုံ ၃-၃	မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးသော ဝါမျိုးစေ့ အမျိုးအစားနှင့် တစ်ဧက ဝါထွက်နှုန်း (ပိဿာ)၊ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ	၁၉
ပုံ ၃-၄	ဝါ ဝယ်ယူသူအမျိုးအစားများ (၂၀၁၉ခုနှစ်)	၂၀
ပုံ ၃-၅	မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လအထိ လစဉ် ဝါ ဈေးနှုန်း	၂၂
ပုံ ၃-၆	စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များကို ခွဲခြားဖော်ပြခြင်း ၂၀၂၂ခုနှစ်	၂၃
ပုံ ၃-၇	စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များကို ခွဲခြားဖော်ပြခြင်း ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်	၂၃
ပုံ ၃-၈	ကြိတ်ခွဲသည့် ဝါ အဆင့်များကို ခွဲခြားဖော်ပြခြင်း	၂၆
ပုံ ၃-၉	ကြိတ်ခွဲပြီး ဝါဂွမ်းကို ဝယ်ယူသူ အမျိုးအစားအသီးသီး၏ အချိုးအစားများ ၂၀၁၈ခုနှစ်	၂၈
ပုံ ၃-၁၀	ကြိတ်ခွဲပြီး ဝါဂွမ်းကို ဝယ်ယူသူ အမျိုးအစားအသီးသီး၏ အချိုးအစားများ ၂၀၂၂ခုနှစ်	၂၈
ပုံ ၃-၁၁	ဝါသီး တန်ဖိုးပေါင်းထည့်မှု	၂၉
ပုံ ၃-၁၂	အနိမ့်ဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံး ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်း ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ	၃၀
ပုံ ၃-၁၃	ပုဂ္ဂလိကချည်မျှင်စက်ရုံများရှိ အလုပ်သမားများ၏ ပညာအရည်အချင်း (၂၀၁၉ခုနှစ်)	၃၈
ပုံ ၃-၁၄	၁/၃ နှင့် ၁/၄၀ ချည်များ ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် (Combing process)	၃၉
ပုံ ၃-၁၅	ချည်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ် စွန့်ပစ်စွည်း/လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု	၄၀
ပုံ ၃-၁၆	ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံများမှ ထုတ်လုပ်သော ချည်အမျိုးအစား (၂၀၁၉ခုနှစ်)	၄၁

ပုံ ၃-၁၇	မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁/၄၀ ချည် ဈေးနှုန်း (၂၀၁၇ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ခုနှစ်)	၄၂
ပုံ ၃-၁၈	ပုဂ္ဂလိကစက်ရုံများမှ ချည် ပေးသွင်းရောင်းချသည့် ဈေးကွက် (၂၀၁၉ခုနှစ်)	၄၃
ပုံ ၃-၁၉	ရက်ကန်းစက်ရုံမှ အမျိုးသမီးအလုပ်သမား	၄၇
ပုံ ၃-၂၀	ရက်ကန်းလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုသည့် ချည်အမျိုးအစားများ (%) (၂၀၁၉ ခုနှစ်)	၄၉
ပုံ ၃-၂၁	ပြည်တွင်း အမှတ်တံဆိပ်ပိုင်ရှင်၊ ရက်ကန်းရုံကြီးနှင့် ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ယူသူတို့အကြား ဆက်ဆံရေးကို ဖော်ပြသည့်ပုံ	၅၀
ပုံ ၃-၂၂	ဆေးဆိုးနည်းလမ်းများ	၅၃
ပုံ ၃-၂၃	လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်	၅၄
ပုံ ၃-၂၄	လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းတွင် ဓာတုပစ္စည်းများကို သိုလှောင်ထားရှိခြင်း	၅၅
ပုံ ၃-၂၅	ရက်ကန်းစက်ရုံအတွင်း ဆေးဆိုးအလုပ်သမားများ	၅၅
ပုံ ၃-၂၆	စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော စက်ရုံများရှိ ဆေးဆိုးနှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများ ၂၀၁၉ခုနှစ်	၅၆
ပုံ ၃-၂၇	ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများမှ ရေဆိုးစွန့်ထုတ်မှုကြောင့် ဝမ်းတွင်းဆည်အတွင်း ရေညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပွားနေပုံ	၅၇
ပုံ ၃-၂၈	စက်ရုံလုပ်ငန်းအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့်အကြောင်းအချက်များ ၂၀၁၉ခုနှစ်	၆၁
ပုံ ၃-၂၉	လွန်ခဲ့သော ၁၂လ (၂၀၂၁ခုနှစ် ဇွန်လမှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇွန်လ) ကာလအတွင်း စက်ရုံလုပ်ငန်း အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသောအကြောင်းအချက်များ	၆၃
ပုံ ၃-၃၀	လာမည့် ၁၂လအတွက် စက်ရုံလုပ်ငန်းအလားအလာများ	၆၇

နောက်ဆက်တွဲ

- နောက်ဆက်တွဲ ၁ - မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ဝါစိုက်ပျိုးရေးဇရိယာ ၂၀၀၁-၂၀၀၂ ခုနှစ် မှ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်
- နောက်ဆက်တွဲ ၂ - လစဉ် ဝါ ဈေးနှုန်း ၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ
- နောက်ဆက်တွဲ ၃ - ဝါ မျိုးစေ့ အမျိုးအစားနှင့် အထွက်နှုန်း ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ
- နောက်ဆက်တွဲ ၄ - တစ်ဧက ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် (လုပ်အားခ အပါအဝင်) အချိုးချတွက်ချက်ခြင်း ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ
- နောက်ဆက်တွဲ ၅ - တစ်ဧက ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် (လုပ်အားခနှင့် သွင်းအားစုများ) အချိုးချတွက်ချက်ခြင်း
- နောက်ဆက်တွဲ ၆ - ပုဂ္ဂလိကပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၁/၄၀ ချည် ထုတ်လုပ်မှု အမြတ်အရှုံး တွက်ချက်ခြင်း ၂၀၁၉ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ

၁. မြန်မာနိုင်ငံ အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ နောက်ခံအချက်များနှင့် ခြုံငုံဖော်ပြချက်

အထည်အလိပ်နှင့် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများအပြားတွင် စက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အင်ဂျင်စက်သဖွယ် အဓိက တွန်းအားပေး မောင်းနှင်လျက်ရှိပြီး စီးပွားရေးကြီးထွားမှု၊ အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးရေး၊ ဆင်းရဲမှု လျော့ချရေးတို့ကို ဤလုပ်ငန်းများဖြင့် အစပျိုး လုပ်ဆောင်ကြရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဤလုပ်ငန်းများသည် ကုန်ကျစရိတ်နည်းနည်းဖြင့် စတင်လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ၊ ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများ စသည့် လုပ်ခနည်း အလုပ်သမားများ ခေါ်ယူနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ဤလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်မှု များပြားပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစုများတွင် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရှိသဖြင့် အထူးသဖြင့် ကျေးလက်နှင့် ရွှေ့ပြောင်း အိမ်ထောင်စုများမှ လူငယ် အလုပ်သမားများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ပေါက်ပါသည်။ သို့သော် ယင်းအလုပ်အကိုင်များသည် သင့်တော်ကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေများ မရှိဘဲ လုပ်ငန်းစုအနေဖြင့် လူမှု စံနှုန်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို လိုက်နာမှု အားနည်းပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤလေ့လာချက်စာစောင်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အထည်အလိပ် လုပ်ငန်းစု တန်ဖိုး ကွင်းဆက်ကို လေ့လာလျက် လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေ လစ်ဟာချက်များ၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ရေရှည်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု၊ ကွင်းဆက်၏ အောက်ဆုံးရှိ ထုတ်လုပ်သူများနှင့် အလုပ်သမားများ ကြုံတွေ့ရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကြုံတွေ့နေရသော အကြပ်အတည်းအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုများကို လေ့လာပြီး မြန်မာနိုင်ငံ အထည်အလိပ် လုပ်ငန်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်အဆင့်ဆင့်၏ အခြေအနေကို သိရှိနားလည်နိုင်ရန် လုပ်ငန်းစုများ၏ ပြည်တွင်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို ပိုမို၍ အဓိကထားဖော်ပြထားပါသည် (ပုံ ၁-၁)။ ထုတ်လုပ်သူများကို ကိန်းဂဏန်း အခြေပြု စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းနည်းလမ်းကိုသာမက ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းမှ ဝါကြိတ်ခြင်း၊ ချည်ငင်ခြင်း၊ ရက်ကန်း/အထည်ရက်လုပ်ခြင်း (weaving/knitting)၊ ဆေးဆိုးခြင်းအထိ ကဏ္ဍခွဲများအားလုံးတွင် အဓိက အကျိုးသက်ဆိုင် ပါဝင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ဆွေးနွေးခြင်းတို့ဖြင့် အချက်အလက်နှင့် ထင်မြင်ချက်အခြေပြု လေ့လာဖော်ထုတ်ခြင်း နည်းလမ်းကိုပါ ဤလေ့လာချက်တွင် ပေါင်းစပ် အသုံးပြုထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိရိုးဖလာ အထည်အလိပ် ထုတ်လုပ်မှုမှာ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီခေတ်မှ စတင်၍ ရှိခဲ့ပြီး စက်ယန္တရားများဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု စတင်ခဲ့ပါသည်။¹ သို့ရာတွင် မျက်မှောက်ခေတ် ချည်ငင်ခြင်း၊ ရက်ကန်းနှင့် ထုတ်လုပ်မှု နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုလျက် အထည်အလိပ် ထုတ်လုပ်သော ချည်မျှင်နှင့်အထည်လုပ်ငန်းစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကြာသေးမီကမှ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သမိုင်းတစ်လျှောက် ပြည်တွင်းဝယ်လိုအားအတွက်သာ ရည်ရွယ်ထုတ်လုပ်ပြီး ရိုးရာအစဉ်အလာ အဝတ်အထည်များ ဖြစ်သည့် ပုဆိုးနှင့် ထမီများ ထုတ်လုပ်ပါသည်။ မကြာသေးမီ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များ အလယ်မှသာ မြန်မာနိုင်ငံ

¹ Yang Naing Lin(2020). Transformation of Weaving in Myanmar from the Tradition to the Modernity and Its Impact. University of Mandalay. <https://meral.edu.mm/record/5604/files/The%20Transformation%20of%20Weaving%20in%20Myanmar%20from%20the%20Tradition%20to%20the%20Modernity%20and%20Its%20Impact.pdf>

အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ အပိုင်းများ (ဝါကြိတ်ခြင်း၊ ချည်ငင်ခြင်း၊ ရက်ကန်းရက်ခြင်းနှင့် ဆေးဆိုးခြင်း) တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ပိုမိုပါဝင်ခွင့် ရလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထုတ်လုပ်နိုင်မှု စွမ်းဆောင်ရည် နည်းပါးခြင်း၊ နည်းပညာမလုံလောက်ခြင်းတို့ကြောင့် ထုတ်ကုန်ပစ္စည်း အရည်အသွေးမှာ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဝယ်ယူသူများ အလိုရှိသော အဆင့်ကို မမီဘဲ များစွာ နိမ့်ကျပါသည်။

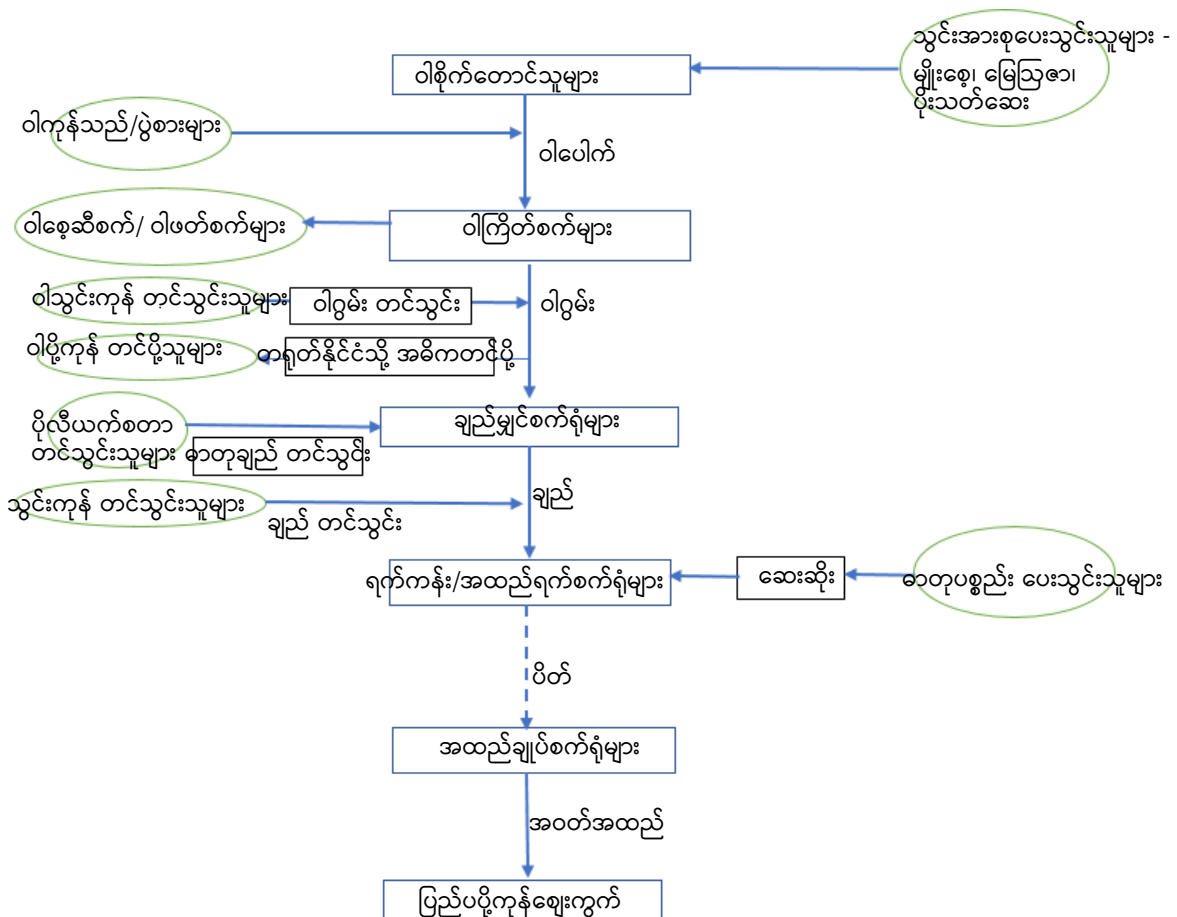
အထည်ချုပ်လုပ်ငန်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်မှာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များနှင့် ချိတ်ဆက်မှု အားကောင်းပြီး ဖြစ်၍ အထည်အလိပ်ကဏ္ဍအနေဖြင့် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်အတွင်း ပေါင်းစည်း ပါဝင်နိုင်ရန် ခေတ်မီရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ အရေးပါကြောင်း မကြာသေးမီက ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ပြုစုခဲ့သော အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ (National Export Strategy) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် ပြုစုခဲ့သော အမျိုးသား အထည်အလိပ် မူဝါဒ (National Textile Policy) (NTP) တွင်လည်း ခေတ်မီရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အလေးအနက်ဆောင်ရွက်ရန် ဖော်ပြထားပြီး ချည်ငင်ခြင်း၊ ဝါကြိတ်ခြင်း၊ ငွေရင်းငွေနှီး အများအပြား လိုအပ်သော စက်ကိရိယာများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမို အသုံးပြုနိုင်ရေး တို့ ပါဝင်သည့် အထည်အလိပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက် တစ်ခုလုံးကို ခေတ်မီစေရန် လွှမ်းခြုံမိသော မူဝါဒ ချဉ်းကပ်ပုံကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ ခေတ်မီရေး အလေးအနက် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း မူဝါဒ ဖော်ပြချက်များ ရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဓာတုချည်များ၊ ဆိုးဆေးပြုလုပ်သည့် ဓာတုပစ္စည်းများ၊ အရည်အသွေးမြင့် ခေတ်မီ အထည်များ ကဲ့သို့သော တန်ဖိုးကွင်းဆက် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ပြည်ပမှ တင်သွင်းသော သွင်းအားစုများကို များစွာ အားကိုးအားထား ပြုနေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှမက အများ သိရှိပြီးဖြစ်သည့် ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ ပြည်တွင်းထွက် ဝါ ၏ အရည်အသွေးနှင့် ဈေးနှုန်းမှာ ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက် အဝတ်အထည်များ ထုတ်လုပ်ရန်အတွက်ပင် ဈေးကွက်အတွင်း ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းမရှိပါ။ ထိုမျှမက အရည်အသွေး နိမ့်ကျသော ဝါ ကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ ရောင်းချနိုင်သဖြင့် ဝါ စိုက် တောင်သူများအတွက် ပိုမို အရည်အသွေး မြင့်မားသော ဝါ ကို စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ရန် ဆွဲဆောင်မှု နည်းပါးလျက်ရှိပါသည်။ ဤတန်ဖိုးကွင်းဆက် ခါးပြတ်နေခြင်းကို မူဝါဒပိုင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပိုင်း လုပ်ငန်းများ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ် လုပ်ဆောင်မှသာ ကျော်လွှားနိုင်ပါမည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးမှာ ဈေးကွက်အတွင်း ပြိုင်ဆိုင်နိုင်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေလျက် စက်မှုအဆင့်မြှင့်တင်ရေး လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်စေရေး အထည်ချုပ်နှင့် အထည်အလိပ်ကဏ္ဍများအကြား အားကောင်းသော ချိတ်ဆက်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းရှိဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းစုအတွင်းတွင် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၊ အသေးစား အငယ်စားနှင့် အလတ်စား လုပ်ငန်း (MSME) များ၊ ပြည်ပ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ ရောနှော ပါဝင်လျက်ရှိသဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစုကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် ဘက်စုံချဉ်းကပ်ပုံကို စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

မည်သည့် ဖြစ်နိုင်ခြေ အခြေအနေတွင်မဆို အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ အဆင့်မြင့်မားရေးအတွက် အထူးပြု ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အသင်းအဖွဲ့တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီး အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါမည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ အထည်အလိပ် ထုတ်လုပ်သူများအသင်း (Myanmar Textile Manufacturers' Association) (MTMA) သည် အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ ကြီးထွားရေးနှင့် လုပ်ငန်းပီပြင်စေ

ရေး (ပရော်ဖက်ရှင်နယ် ပီသရေး) နှီးဆော်ရန် ဦးတည်ချက်ကို အပြည့်အဝ ဖော်ဆောင်နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည် မရှိသေးပါ။ အသင်းဝင်များသည် ချည်မျှင်လုပ်ငန်း၊ ရက်ကန်းရက်ခြင်း၊ ဆေးဆိုးခြင်းနှင့် ပန်းရိုက်ခြင်း၊ (အထည်၊ လုံချည်၊ စောင် စသည့်) ထုတ်ကုန် ထုတ်လုပ်ခြင်း ဟူသော အထည်အလိပ် ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် အပိုင်းအသီးသီးတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသူများဖြစ်ပါသည်။ အဓိက ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ယင်းအပိုင်းများ ပိုမို၍ စုစည်းစွာ ပေါင်းစည်း ပါဝင်နိုင်ရေး လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ဒေသအဆင့် နှင့် ကဏ္ဍခွဲဆိုင်ရာ အသင်းများလည်း မကြာသေးမီ နှစ်များအတွင်း MTMA တွင် ပါဝင်လာပါသည်။ ဥပမာ မန္တလေးရက်ကန်းအသင်း (အသေးစား အငယ်စားနှင့် အလတ်စား ရက်ကန်းနှင့် ဆေးဆိုး လုပ်ငန်းများ အသင်းဝင်အဖြစ် ပါဝင်ပါသည်) နှင့် မြန်မာ ဝါ နှင့် ဝါ ထုတ်ကုန် ကုန်သည်များနှင့် ထုတ်လုပ်သူများအသင်း (ဝါစိုက်တောင်သူများ၊ ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံများ၊ ချည်ငင်စက်ရုံများအသင်းဝင်အဖြစ် ပါဝင်ပါသည်) တို့သည် အသင်းဝင်များ၏ လိုအပ်ချက်များ၊ ဈေးကွက်အတွင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသော အခြားသူများနှင့် အသင်းဝင်များ၏ ဆက်ဆံရေးများကို တက်ကြွစွာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ပုံ ၁-၁ မြန်မာနိုင်ငံ အထည်အလိပ်နှင့် အထည်ချုပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက် အဆင့်ဆင့်

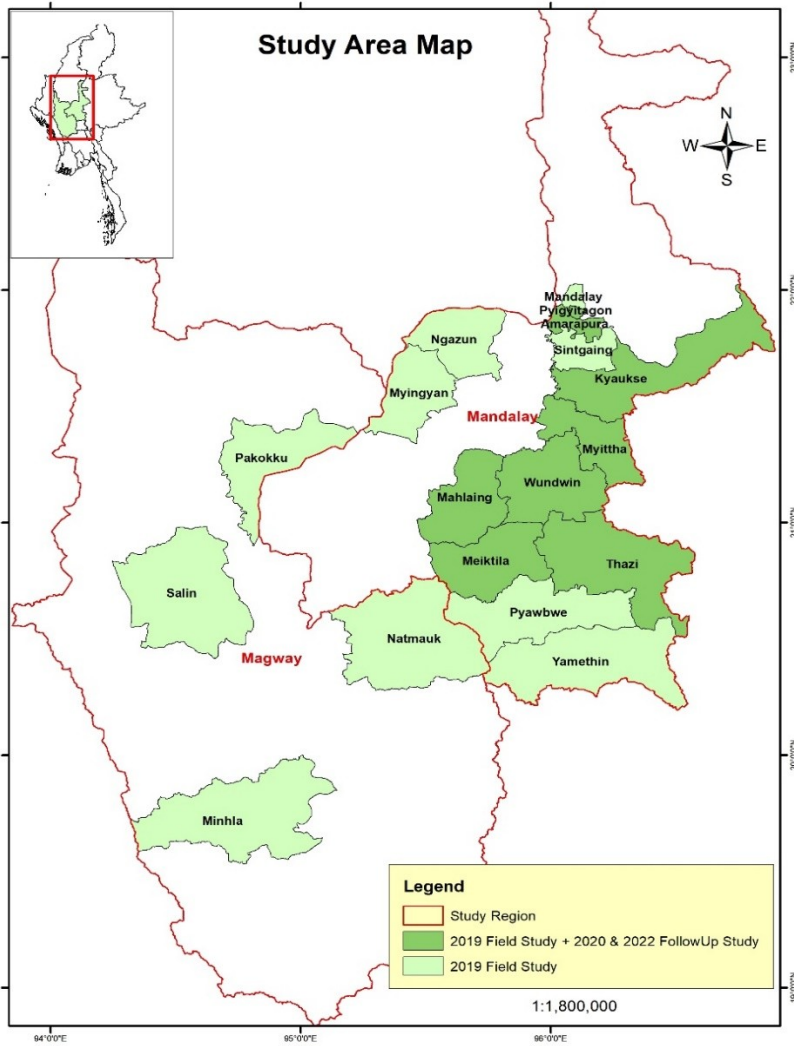
ဝါ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဝါကြိတ်ခြင်း၊ ချည်ငင်ခြင်း၊ ရက်ကန်း/ရက်လုပ်ခြင်း၊ ဆေးဆိုးခြင်း ကဲ့သို့သော တန်ဖိုးကွင်းဆက်အပိုင်းများ ကဏ္ဍခွဲများ၏ အဓိက လုပ်ငန်းများနှင့် တန်ဖိုး ပေါင်းထည့်မှုများကို လည်းကောင်း၊ အထည်အလိပ်ကဏ္ဍ အကျိုးသက်ဆိုင်ပါဝင်သူများ တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ရသည့် အခွင့်အလမ်းများ နှင့် စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများကိုလည်းကောင်း၊ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော တန်ဖိုးကွင်းဆက် ဆန်းစစ်သည့် သုတေသနနည်းလမ်းကို ဤအစီရင်ခံစာတွင် အသုံးပြုထားပါသည်။ ကဏ္ဍခွဲများကို အသေးစိတ် ဆန်းစစ် လျက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထည်အလိပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက် ဖွံ့ဖြိုးရေး ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်မည့် ဖြစ်နိုင်ခြေ အလားအလာ များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အကြံပြုချက်များကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၂. သုတေသနနည်းလမ်း

ဤလေ့လာချက်တွင် အချက်အလက်နှင့် ထင်မြင်ချက် အခြေပြု (qualitative) သုတေသနနည်းလမ်းများနှင့် ကိန်းဂဏန်းအခြေပြု (quantitative) သုတေသနနည်းလမ်းများ နှစ်မျိုးလုံးကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုသည့် တန်ဖိုးကွင်းဆက် ဆန်းစစ်ချက်ကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ဦးစွာ အစိုးရက ထုတ်ပြန်ထားသော အချက်အလက်များနှင့် အခြား သက်ဆိုင်သော အစီရင်ခံစာများကို ကနဦး ဆန်းစစ်ချက် ပြုလုပ်လျက် တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို ခြုံငုံ၍ သိမြင်နိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အသင်းအဖွဲ့များ၏ ကိုယ်စားလှယ်များထံမှ တန်ဖိုးကွင်းဆက် အပိုင်းအသီးသီးဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အချက်အလက်များကို စုဆောင်းပါသည်။ ပုံ ၁-၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ အထည်အလိပ် တန်ဖိုး ကွင်းဆက်မှာ အဝတ်အထည် ထုတ်ကုန်များ နောက်ဆုံးတွင် ထွက်ရှိလာသည်အထိ ဝါ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့်အပိုင်း၊ ဝါကြိတ်လုပ်ငန်းအပိုင်း၊ ချည်မျှင်လုပ်ငန်းအပိုင်း၊ ရက်ကန်း/ရက်လုပ်/ဆေးဆိုးသည့်အပိုင်း ဟူ၍ အနည်းဆုံး ကဏ္ဍခွဲ ၄ ခု ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းစုသည် အထည်အလိပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်နှင့် အမြဲတစေ ချိတ်ဆက်နေခြင်း မရှိကြောင်း သတိပြုသင့်ပါသည်။

အခြေခံ အချက်အလက်များ စုဆောင်းရန် ၂၀၁၉ခုနှစ် တစ်နှစ်ပတ်လုံးနှင့် ၂၀၂၀ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့ရှိ မြို့နယ် ၁၇မြို့နယ်၌ ကိန်းဂဏန်းအခြေပြု (quantitative) စစ်တမ်း ကောက်ယူခြင်းများ၊ အချက်အလက်နှင့် ထင်မြင်ချက်အခြေပြု (qualitative) တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၊ အဓိကသတင်းအချက်အလက်ပေးသူ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ (key informant interviews) ၊ အုပ်စုဝယ်ဆွေးနွေးပွဲများ (focus group discussions) ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး စိုက်ခင်းအရောက်ခရီးစဉ်များ၊ စက်ရုံအရောက် ခရီးစဉ်များ သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉၏ သက်ရောက်မှုနှင့် ရှုပ်ထွေးသော နိုင်ငံရေး အရေးပေါ်အခြေအနေများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် နောက်ဆက်တွဲလေ့လာချက် (follow-up study) ကို ၂၀၂၂ခုနှစ် မတ်လတွင် ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဝါကြိတ်လုပ်ငန်း၊ ချည်မျှင်လုပ်ငန်းနှင့် ရက်ကန်း/ရက်လုပ်ခြင်း/ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍခွဲအသီးသီး (ပုံ ၂-၁ ကို ကြည့်ပါ) မှ အဓိက အကျိုးသက်ဆိုင်ပါဝင်သူများနှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ တစ်ပိုင်းစီအတွက် နမူနာကောက်ယူခြင်းနှင့် သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း ချဉ်းကပ်ပုံ အသေးစိတ်များကို အောက်ပါ အပိုင်းများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံ ၂-၁ ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် နယ်မြေဒေသ

၂.၁. ဝါ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း

ဝါ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြည့်ရှုလေ့လာရန် အဆင့်ဆင့် တိုးချဲ့သည့် နမူနာကောက်ယူပုံ နည်းလမ်း (snowball sampling method) အပေါ် အခြေခံလျက် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ကျောက်ဆည်၊ မန္တလေးနှင့် မိတ္ထီလာ ခရိုင် ၃ ခရိုင် (မြို့နယ် ၈ မြို့နယ်) (ဇယား ၂-၁ ကို ကြည့်ပါ) မှ ၂၀၁၉/၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ဝါစိုက်တောင်သူ ၇၈၅ နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် နောက်ဆက်တွဲလေ့လာချက် (follow up study) အတွက် ဝါစိုက် တောင်သူ ၈၅၅ ကို ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း အဓိက ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သော ခရိုင် ၃ ခရိုင်ဖြစ်ပြီး ကပ်လျက်တည်ရှိသော မကွေးတိုင်းဒေသကြီးပြီးလျှင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး ဝါစိုက် ဧရိယာ ဒုတိယ အများဆုံး ဒေသဖြစ်ပါသည်။ မန္တလေးနှင့် မကွေးမှာ ဝါစိုက်ဧရိယာ များစွာ မကွာခြားဘဲ ဝါစိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်လည်း ဆင်တူပါသည်။ သို့ရာတွင် တန်ဖိုးကွင်းဆက်အတွင်း ပါဝင်သည့် အခြား အပိုင်းများဖြစ်သော ဝါကြိတ်လုပ်ငန်း၊ ချည်မျှင်လုပ်ငန်းနှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်း စက်ရုံများမှာ မကွေးတွင် မရှိဘဲ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် များသောအားဖြင့် တည်ရှိခြင်းကြောင့် ဤလေ့လာချက်အတွက် မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးကို အဓိက ရွေးချယ်လေ့လာခဲ့ပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုတည်းအတွင်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို

အစအဆုံး လေ့လာခြင်းဖြင့် တန်ဖိုးကွင်းဆက်ပြင်ပမှ အကြောင်းအချက်များကို ထိန်းချုပ်နိုင်ပြီး နယ်မြေဒေသ တစ်ခုတည်းအတွင်း ပူးပေါင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြရမည့်သူများဖြစ်သော ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် အစပိုင်း (upstream)ရှိ ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် နောက်ပိုင်း (downstream)ရှိ ဝါကြိတ်စက်၊ ချည်ငင်စက်နှင့် ရက်ကန်းစက် လုပ်ငန်းစုများအကြား အပြန်အလှန် ဆက်ဆံမှုများကို အဓိက လေ့လာခွင့် ရရှိ ပါသည်။ လေ့လာချက်တွင် တောင်သူများအား ကြိုတင်ပြုစုထားသော မေးခွန်းများ မေးမြန်းလျက် ကိန်းဂဏန်းအခြေပြု စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် (quantitative survey) နည်းလမ်းကိုလည်းကောင်း၊ အုပ်စု ငယ်ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်လျက် တန်ဖိုးကွင်းဆက် ဆက်စပ်လုပ်ဆောင်ပုံဆိုင်ရာ အချက်အလက်နှင့် ထင်မြင်ချက်များ (qualitative information) အသေးစိတ် ရယူစုဆောင်းသည့် နည်းလမ်းကိုလည်းကောင်း၊ အသုံးပြုထားပါသည်။

ဇယား ၂-၁ ဝါစိုက်တောင်သူ စစ်တမ်းတွင် ပါဝင်ဖြေကြားသူ အရေအတွက်များ

မြို့နယ်	ခရိုင်	တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူအရေအတွက်	
		၂၀၁၉	၂၀၂၂
မြို့သာ/ငါးစွန်	မန္တလေး	၁၁	
မြစ်သား	ကျောက်ဆည်	၁၁	၃
ကုမဲ/မြစ်သား	ကျောက်ဆည်	၄	
ဝမ်းတွင်း	မိတ္ထီလာ	၇	၁
မလှိုင်	မိတ္ထီလာ	၂၈	၁
သာစည်	မိတ္ထီလာ	၁၇	၁
မိတ္ထီလာ	မိတ္ထီလာ		၂

မှတ်ချက် အော်ဂဲနစ်မဟုတ်သော ဝါ စိုက် တောင်သူများကိုသာ မေးမြန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ ဤအစီရင်ခံစာ စာတမ်းတွင် အခြားနည်းဖော်ပြ ထားခြင်း မရှိပါက “ဝါ” ဆိုသည်မှာ အော်ဂဲနစ် မဟုတ်သော ဝါ အမျိုးအစားကို ဆိုလိုပါသည်။

၂-၂ ဝါစေ့ထုတ်ခြင်း

ဤလေ့လာချက်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ ဝါနှင့် ဝါထွက်ပစ္စည်း ကုန်သည်များနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းရှင်များ အသင်း၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် မန္တလေးနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဝါစေ့ထုတ်စက် ၂၅ခုသို့ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် သွားရောက် လေ့လာ မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဝါကြိတ်စက် ၄ခုသို့ သွားရောက် လေ့လာ မေးမြန်းခဲ့ပါသည် (ဇယား ၂-၂ ကို ကြည့်ပါ)။ ထို့အပြင် ကဏ္ဍခွဲတွင် ကြုံတွေ့ရသော ကိစ္စရပ် (issue) များကို စေ့စေ့ငုငုသိရှိနားလည်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ ဝါနှင့် ဝါထွက်ပစ္စည်း ကုန်သည်များနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းရှင် များအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူးတို့နှင့် အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

ဇယား ၂-၂ ဝါစေ့ထုတ်စက်ရုံများသို့ သွားရောက်စစ်တမ်းကောက်ယူလေ့လာရာတွင် ပါဝင်ဖြေကြားပေးသူ အရေအတွက်များ

မြို့နယ်	တိုင်းဒေသကြီး	တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော စက်ရုံများ	
		၂၀၁၉	၂၀၂၂
ကုမဲ	မန္တလေး	၂	၁
မလှိုင်	မန္တလေး	၂	၁
မန္တလေးမြို့ပေါ်	မန္တလေး	၅	
မြင်းခြံ	မန္တလေး	၂	
မြစ်သား	မန္တလေး	၅	
ပျော်ဘွယ်	မန္တလေး	၁	
သာစည်	မန္တလေး	၁	
ဝမ်းတွင်း	မန္တလေး	၁	၂
ရမည်းသင်း	မန္တလေး	၁	
မင်းလှ	မကွေး	၁	
ဆားလင်း	မကွေး	၁	
ပခုက္ကူ	မကွေး	၁	
နတ်မောက်	မကွေး	၂	

၂-၃ ချည်မျှင်လုပ်ငန်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၅ရုံနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၆ရုံသာ ရှိပါသည်။ ဤလေ့လာချက် အတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကို ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၆ရုံလုံးသို့ လည်းကောင်း၊ စက်မှုဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၂ရုံသို့ လည်းကောင်း သွားရောက် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သွားရောက်ခဲ့သော စက်ရုံ ၈ရုံလုံးမှာ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း တည်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဝါချည်တင်သွင်းသူများ၊ ကုန်သည်များနှင့်လည်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်အပေါ် ၎င်းတို့ကို ရှုမြင်ပုံကို သိရှိနိုင်ရန် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ပြီးခဲ့သော နှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အပြောင်းအလဲများကို သိရှိနိုင်ရန် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၃ရုံသို့ ထပ်မံသွားရောက်၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ ထပ်မံပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

၂-၄ ရက်ကန်းနှင့် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း

ဤလေ့လာချက်အတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကို ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် အမရပူရမြို့နယ်၊ ပြည်ကြီးတံခွန်မြို့နယ်နှင့် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်တို့ရှိ အသေးစားနှင့် အလတ်စား ရက်ကန်း နှင့်/သို့မဟုတ် ဆေးဆိုး ရုံများသို့ သွားရောက်လျက် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည် (ဇယား ၂-၃)။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရက်ကန်းရုံ အများစုသည် ယင်းမြို့နယ် ၃မြို့နယ်တွင် တည်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် လုပ်ငန်းစုအတွင်း ခေတ်မီ လုပ်ငန်းပိုင်းအနေဖြင့် တွေ့ကြုံရသော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများ၊ ပိုမိုတန်ဖိုးမြင့်မားသော တန်ဖိုးကွင်းဆက်များအတွင်း ပေါင်းစည်းပါဝင်ရန် နယ်မြေဒေသတွင်း ရက်ကန်းရုံများ အတွက် အသစ်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့် အခွင့်အလမ်းများကို သိရှိနားလည်ရန် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ရက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုနှင့် ဆေးဆိုးရုံကြီးတစ်ခုသို့လည်း သွားရောက်၍ အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခြုံငုံ ရှုမြင်နိုင်ရန်နှင့် အခြေခံ ကိစ္စ

ရပ်များကို သိရှိရန် အစိုးရအရာရှိများ၊ မန္တလေးအခြေစိုက် အထည်အလိပ် အသင်းတို့နှင့် အချက်အလက် ထင်မြင်ချက် အခြေပြု တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ (qualitative interviews) ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် နောက်ဆက်တွဲ လေ့လာချက်ကို ရက်ကန်း/ဆေးဆိုးရုံ ၇ရုံသို့ သွားရောက်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး မန္တလေးရက်ကန်း အသင်း ကိုယ်စားလှယ် ၁၀ဦး၊ ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်အတွင်းရှိ အများဆိုင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ် ၅ဦးနှင့် အုပ်စုငယ် ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ဇယား ၂-၃ ရက်ကန်း/ဆေးဆိုးရုံများသို့ သွားရောက်စစ်တမ်းကောက်ယူစဉ် ပါဝင်ဖြေကြားပေးသူ အရေအတွက်များ

မြို့နယ်	တွေ့ဆုံမေးမြန်းရန် သွားရောက်ခဲ့သောစက်ရုံများ	
	၂၀၁၉	၂၀၂၂
အမရပူရ	၆	၆
ပြည်ကြီးတံခွန်	၂	၀
ဝမ်းတွင်း	၆	၁

၃. အထည်အလိပ်တန်ဖိုးကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ

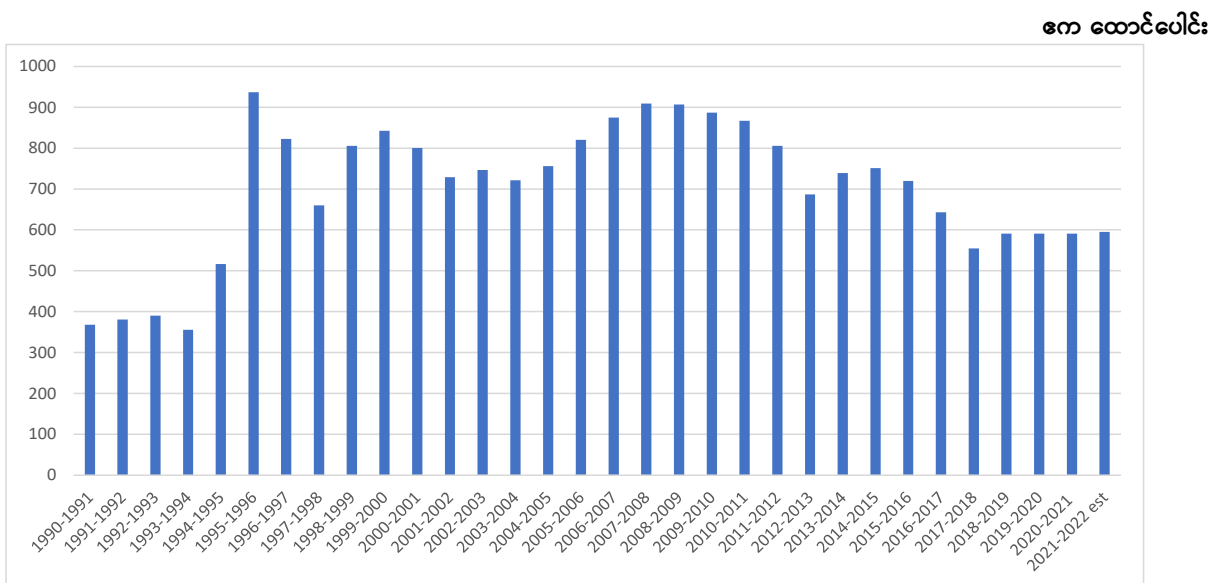
၃-၁ ဝါ

၃-၁-၁ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါစိုက်ပျိုးခြင်း

ဝါ ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိက ချည်ထွက်သီးနှံတစ်မျိုး အဖြစ် စိုက်ပျိုးကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ရာသီဥတုနှင့် လိုက်ဖက်မှုရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် အပူပိုင်းဒေသများမှာ ဝါ စိုက်ပျိုးရန် အသင့်တော်ဆုံး ရာသီဥတု ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ဝါ ကို အဓိက စိုက်ပျိုးကြပြီး စုစုပေါင်း ဝါ စိုက်ဧက၏ ၉၅% နီးပါး ရှိပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်နှင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ နယ်မြေတို့တွင်လည်း ဝါ အနည်းငယ် စိုက်ပျိုးပါသည်။^၂ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါ ပျိုးကြသည့် ရာသီ နှစ်ရာသီ ရှိပြီး မိုးကြို (ဖေဖော်ဝါရီနှင့် မတ်လတွင် မျိုးစေ့ချပြီး ဇွန် ဇူလိုင်လတွင် ဝါကောက်သည်) နှင့် မိုးနှောင်း (ဇူလိုင်နှင့် ဩဂုတ်လတွင် မျိုးစေ့ချပြီး ဒီဇင်ဘာနှင့် ဇန်နဝါရီလတွင် ဝါကောက်သည်)တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဝါ ကို ယခုအခါ ကုမ္ပဏီများက စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးကြသည့်အပြင် လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူ လယ်သမားများနှင့် အများပြည်သူကဏ္ဍ (အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်း)များကလည်း မိုးရေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆည်ရေသောက် ရေသွင်း၍ လည်းကောင်း စိုက်ပျိုးကြပါသည်။

လုပ်ကွက်ငယ် တောင်သူလယ်သမားများ ဝါစိုက်ပျိုးရာတွင် စိုက်ပျိုးနည်း ချဉ်းကပ်ပုံများ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကွဲပြားနေခြင်းမှာ အားနည်းချက်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ လယ်သမားများသည် ဝါတစ်မျိုးတည်းကို တစ်နှစ်ပြီး တစ်နှစ် အစဉ်တစိုက် စိုက်ပျိုးခြင်း မဟုတ်ဘဲ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်၊ ပဲ များကိုလည်း နှစ်ခြားလျက် ဝါ နှင့် တစ်လှည့်စီ စိုက်ကြပါသည်။ အချို့ စိုက်ခင်းများမှာ ဝေးလံသော နယ်မြေဒေသများတွင် တည်ရှိပြီး လုပ်ကွက် သေးငယ်ခြင်းကြောင့် မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် မပါဝင်ဘဲ ကျန်ရှိပါသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက ဝါစိုက်ဧရိယာတွင် ထည့်သွင်းထားသော်လည်း စင်စစ် လယ်သမား များက ဝါမစိုက်ကြခြင်းများ ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ နယ်မြေဒေသအသီးသီးတွင် တစ်နှစ်နှင့် တစ်နှစ် မတူညီဘဲ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။

ပုံ ၃-၁ မြန်မာနိုင်ငံ ဝါစိုက်ဧက ၂၀၀၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်

^၂ မြန်မာ့ ဝါ ဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာ (၂၀၁၉ခုနှစ်) Myanmar Cotton Development Strategy (2019)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါစိုက်ရေးဇုန်မှာ ၁၉၉၅-၉၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၈-၂၀၀၉ ခုနှစ် ကာလများတွင် နှစ်စဉ် ဧက ၈၀၀,၀၀၀ နှင့် ၉၀၀,၀၀၀ အကြား ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် စတင်၍ စိုက်ဧက လျော့နည်းလာခဲ့ရာ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ် မှစ၍ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ ဧက ၆၀၀,၀၀၀ မျှသာ ရှိပါသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၁)။ ဝါစိုက်တောင်သူ ၄၀၀,၀၀၀ ခန့် ရှိပြီး တောင်သူတစ်ဦးလျှင် ပျမ်းမျှ ၃ဧကမှ ၅ဧက စိုက်ပျိုးကြသည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ဝါစိုက်ဧကအများဆုံး ရှိပြီး ဧက ၂၀၀,၀၀၀ ခန့် ရှိပါသည်။^၃ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်ပြီး ဧက ၁၈၀၀၀၀ ရှိပါသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၇၄,၅၆၉ ဧက^၄၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဧက ၁၀၀၀ စိုက်ပျိုးပါသည်။ လာမည့်နှစ်များတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး စိုက်ဧက ၅၅၀,၀၀၀ နှင့် ၇၀၀,၀၀၀ အကြားအထိ တိုးမြှင့်လာမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။

၃-၁-၂ ဝါ မျိုးစေ့ အမျိုးအစားများနှင့် ဈေးနှုန်းများ

အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သော မျိုးစေ့များ ရရှိရေးသည် စီးပွားဖြစ် အဝတ်အထည် ထုတ်လုပ်ရန် ဝါ လုပ်ငန်းကဏ္ဍ တစ်ခုလုံးအတွက် အခြေခံအကျဆုံး ထိုးဖောက်အောင်မြင်မှုရယူရမည့် အကြောင်းအချက်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်အထိ ပြည်ပမှ ဝါ မျိုးစေ့များ တင်သွင်းမှုကို ကန့်သတ်ထားပြီး မျိုးစေ့ဖြန့်ချိရေးကိုလည်း စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ မြန်မာ့ ဝါ နှင့် ပိုးချည်လုပ်ငန်း (Myanmar Cotton and Sericulture Enterprise) (MCSE) အဓိက ထိန်းချုပ်ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံး ဝါမျိုးစေ့ဖြစ်သော လွန်းကျော် ၃ ကို ၁၉၈၃ခုနှစ်တွင် စတင်စိုက်ပျိုးခဲ့ပြီး ယင်းမျိုးမှာ ရာသီဥတုဒဏ်နှင့် ပိုးကျခြင်းတို့ကို ခံနိုင်စွမ်းရည် နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးသည့် ဝါမျိုးများဖြစ်သော ငွေချည် (၂၀၀၆ခုနှစ်)၊ ရွှေတောင် ၈ (၂၀၀၅ခုနှစ်)၊ ငွေချည် ၉ (၂၀၀၅ခုနှစ်)^၅ တို့ကို ပြည်တွင်းမှာပင် စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းသော ဝါမျိုးစေ့ အမျိုးအစားဖြစ်သည့် Raka ၆၆၆ စပ်မျိုးကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုကြပါသည်။ ယခုအခါ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာနက ဝမ်းတွင်းမြို့နယ် ထီးလှိုင်ကျေးရွာတွင် မျိုးစေ့ခြံ တည်ထောင်လျက် တစ်နိုင်ငံလုံးသို့ ရွှေတောင် ၈ နှင့် ရွှေတောင် ၁၀ ဝါ မျိုးစေ့များ ဖြန့်ချိရန်နှင့် လယ်သမားများကို ငွေသားနှင့် မြေဩဇာများ ပံ့ပိုးပေးရန် စီစဉ်လျက် ရှိပါသည်။ ရွှေတောင် ၁၀ ဝါ မျိုးမှ ထွက်သော ဝါမှာ ဘီနှင့် စီ အဆင့်ရှိပြီး စိုက်ရာသီ နှောင်းပိုင်းတွင် စိုက်ပျိုးသော ဝါ အများစုမှာ စီ အဆင့်ဖြစ်ပါသည်။

ဝါစိုက်တောင်သူများသည် စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်လုပ်သော ပြည်တွင်း ဝါမျိုးစေ့များထက် အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းသော စပ်မျိုး ဝါမျိုးစေ့များကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြပါသည်။ စပ်မျိုးမှ ထုတ်လုပ်ရရှိသော ဝါချည်မှာ (၂၀% ခန့်) အရည်အသွေး ပိုမို မြင့်မားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ စပ်မျိုးများသည် ပိုးမွှားဒဏ်ကိုလည်း ပိုမို၍ ခံနိုင်ရည်ရှိပြီး ပိုးသတ်ဆေး တစ်ကြိမ်သာ ဖြန့်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းမျိုးများဆိုပါက ပိုးသတ်ဆေး ၄-၅ ကြိမ် ဖြန့်ပေးရပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝါ မျိုးစေ့ ၂၀% ခန့်သာလျှင် အသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ရရှိပြီး ၁၀% မှာ ပြည်တွင်း မျိုးများ၊ ၁၀%မှာ ပြည်ပမှ တင်သွင်းသော စပ်မျိုးများ ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်ရှိသည့် ၈၀%သော မျိုးစေ့များမှာ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း မရှိပါ။ Raka စပ်မျိုး မျိုးစေ့များသည် အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ဝါ ထွက်ရှိသော်လည်း ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်သောကြောင့် လယ်သမား

^၃ <https://www.mdn.gov.mm/en/magway-region-plans-plant-over-3-million-acres-monsoon-crops>
^၄ <https://www.gnlm.com.mm/500000-acres-of-cotton-to-be-grown-across-nation-in-2022-2023fy/>
^၅ မြန်မာ့ ဝါ ဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာ (၂၀၁၉ခုနှစ်) Myanmar Cotton Development Strategy (2019)

အများစု ဝယ်ယူအသုံးပြုရန် မတတ်နိုင်ကြပါ။ အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းသော ဝါမျိုးစေ့များ၏ ဈေးနှုန်းမှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်က တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် ကျပ် ၃၀၀၀၀ (တစ်ပိဿာလျှင် ကျပ် ၄၉၂၀၀) ပတ်ဝန်းကျင် ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် ကျပ် ၃၆၀၀၀ (တစ်ပိဿာလျှင် ကျပ် ၅၉၀၀၀) သို့ မြင့်တက်လာပါသည်။ မျိုးစေ့ဖိုးကျပ် ၅၀၀၀၀ ခန့် ကုန်ကျပြီး လယ်သမား တစ်ဦး ပျမ်းမျှ စိုက်ပျိုးသော ၄-၅ ဧက စိုက်ခင်းအတွက် စုစုပေါင်း စိုက်ပျိုးစရိတ် ကျပ် ၂၀၀၀၀၀ ခန့် သုံးစွဲရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ လယ်သမား အများစုသည် ဒုတိယမျိုးဆက် Raka မျိုးစေ့များကို ဝါစေ့ထုတ် စက်ရုံများမှ တစ်ပိဿာ ကျပ် ၁၅၀၀၀ ဖြင့်^၆ ဝယ်ယူ၍ စုစုပေါင်း စိုက်ပျိုးစရိတ် တစ်ဧက ကျပ် ၆၀၀၀၀ ခန့်မျှဖြင့် စိုက်ကြပါသည်။ အခြားပြည်တွင်းထုတ် မျိုးစေ့များဖြစ်သည့် ငွေချည် ၆ နှင့် ၉၊ ရွှေတောင် ၁၀ တို့သည် တစ်ပိဿာ ကျပ် ၄၀၀၀ ခန့် (တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် ကျပ် ၂၅၀၀) ကျသင့်ပါသည်။ လယ်ဆည်ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ် ထီးလှိုင်ကျေးရွာတွင် မျိုးစေ့ခြံ တည်ထောင်လျက် တစ်နိုင်လုံးသို့ ရွှေတောင် ၈ နှင့် ရွှေတောင် ၁၀ ဝါ မျိုးစေ့များ ဖြန့်ချိရန် စီစဉ်လျက် ရှိပါသည်။

ဝါမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုး၍ ထွက်ရှိသော ဝါ၏ အရည်အသွေးမှာ အစိုဓာတ်ပါဝင်မှုအဆင့်ပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူသည် ဝါကို ကုန်ကြမ်းအတိုင်း ပိဿာချိန်ဖြင့် ရောင်းချရသဖြင့် အလေးချိန် စီးစေရန် ဝါရင့်မှည့်သည့်တိုင် မစောင့်ဘဲ အနည်းငယ်စော၍ ခူးလေ့ရှိပါသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ဝါစိုက်တောင်သူများက သစ်ရွက်သစ်ခက်နှင့် အခြားဝါပင်အကြွင်းအကျန်များကိုပင် မဖယ်ဘဲ ရောင်းပါသည်။ ပိဿာချိန်ဖြင့် ရောင်းခြင်းဖြစ်၍ အချိန်စီးစေလိုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ယင်းသို့ ရောင်းချခြင်းကြောင့် ဝါ ဝယ်ယူသူများမှာ ဝါအတွင်း ရောနှောပါဝင်နေသည့် ပြင်ပ အရာဝတ္ထုများကို ဖယ်ရှားရန် အလုပ်သမား ငှားရသောကြောင့် ကုန်ကျစရိတ်များပြားပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူများသည် ဝါဝယ်ယူသူများနှင့် ဝါကြိတ်ခွဲသူများကဲ့သို့ ဝါကို အခြောက်ခံပြီး စနစ်တကျ သိုလှောင်ထားနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် ဈေးကောင်းကို မစောင့်နိုင်ကြပါ။ ဝါစိုက်နယ်မြေဒေသများမှာ ရာသီဥတုနှင့် စိုက်ပျိုးမြေအနေအထား ဆင်တူသော မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း အပူပိုင်းဒေသများတွင်သာ ဖြစ်၍ ဝါကောက်သိမ်းရာသီရောက်လျှင် တစ်ပတ်အတွင်း သို့မဟုတ် ကာလတိုအတွင်း စိုက်ခင်းအားလုံး ဝါကောက်သိမ်းကြပါသည်။ ရောင်းလိုအားများပြားလျက် တောင်သူများသည် ဝါကို သိုလှောင်ထားပြီး ဈေးကောင်းရရှိရန် မစောင့်ဆိုင်းနိုင်ကြသဖြင့် ဈေးနှိမ်ခံပြီး ပေးသည့်ဈေးနှင့် ရောင်းချကြရပါသည်။ ဝါကောက်သိမ်းပြီးနောက် လုပ်ဆောင်ဖွယ်များကို နည်းလမ်းတကျ မလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း၊ သိုလှောင်ရုံ အစီအမံများ မရှိခြင်း၊ အခြောက်ခံသည့် နည်းစနစ်များ မရှိခြင်းတို့ကြောင့်လည်း နောက်ဆုံး ဝါ ၏ အရည်အသွေးကို ထိခိုက်ပါသည်။ မိုးနှောင်းတွင် ကောက်သိမ်းသော ဝါမှာမူ မိုးတွင်းတွင် ကောက်သိမ်းသော ဝါထက် ခြောက်သွေ့ပြီး အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သဖြင့် ပိုမို၍ ဈေးကောင်းရပါသည်။

၃-၁-၃ မျိုးစေ့ရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်

လယ်သမားများသည် ဝါမျိုးစေ့ရရှိနိုင်သည့် လမ်းကြောင်း အမျိုးမျိုးရှိပြီး မျိုးစေ့အများစုကို ကြိုက်ရောင်းကြိုက်ဝယ်စနစ်များဖြင့် လွယ်လင့်တကူ ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဝါမျိုးစေ့နှင့် ရောင်းချသူတို့ကို ရွေးချယ်ရာတွင် လယ်သမားများသည် ယုံကြည်မှုနှင့် အလွယ်တကူ ဝယ်ယူရရှိနိုင်မှုတို့ကို အဓိကထား ရွေးချယ်ကြသည်ဟု တွေ့ရှိရပါသည်။ လယ်ဆည်ဝန်ကြီးဌာနက ဝါမျိုးစေ့များ ထုတ်လုပ်သော်လည်း လယ်သမားများ လွယ်လင့်တကူ ဝယ်ယူနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ မျိုးစေ့အရင်းအမြစ်မှာ တစ်နှစ်နှင့် တစ်နှစ်လည်း မတူညီပါ။ စစ်တမ်းကောက်ယူတွေ့ရှိချက်အရ ပါဝင်ဖြေကြားသော လယ်သမားများအနက် ၃၉%သည် ပွဲစားများမှတစ်ဆင့် မျိုးစေ့

^၆ တောင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

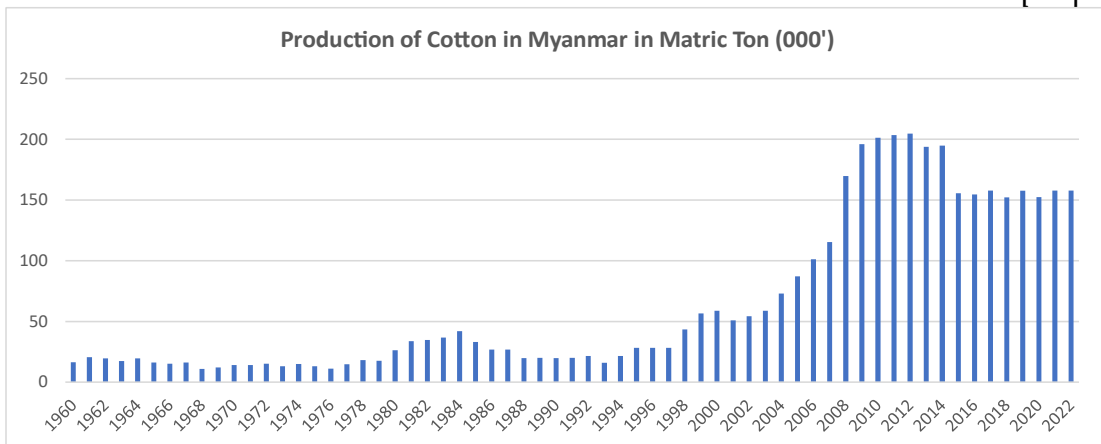
ဝယ်ယူကြပြီး ၁၈%မှာ ကိုယ်တိုင် သို့မဟုတ် လယ်နီးချင်းများ မျိုးစေ့အဖြစ် သိမ်းဆည်းထားသော ဝါစေ့များကို အသုံးပြုပါသည်။ နောက်ထပ် ၁၈%ကမူ လယ်ဆည် မျိုးစေ့ခြံ နှင့် မျိုးစေ့အရောင်းဌာနများမှ ဝယ်ယူကြပါသည်။

၃-၁-၄ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါစိုက်ပျိုးထွက်ရှိမှုမှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ၁.၅၇ မက်ထရစ်တန် (ဘေထုပ် ၇၂၄၀၀၀)၊ ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် ၁.၅၂ မက်ထရစ်တန် (ဘေထုပ် ၇၀၀၀၀၀)၊ ၂၀၂၁ခုနှစ်တွင် ၁.၅၈ မက်ထရစ်တန် (ဘေထုပ် ၇၂၅၀၀၀) ရှိသည်ဟု စာရင်းတင်ထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်အတွက် ခန့်မှန်းချက်မှာ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ပျမ်းမျှထွက်ရှိခဲ့သည့် ပမာဏမျှပင် ဖြစ်ပါသည်။⁷ ၂၀၀၈ခုနှစ်မှ ၂၀၁၄ခုနှစ် ကာလများမှာ ဝါအထွက်အများဆုံး ဖြစ်ခဲ့ပြီး ၁.၆၉ မက်ထရစ်တန် (ဘေထုပ် ၇၈၀၀၀၀) ခန့်မှ ၂.၀၄ မက်ထရစ်တန် (ဘေထုပ် ၉၄၀၀၀၀)ခန့်အထိ ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်အထိ ဝါထွက်ရှိမှုမှာ အတက်အကျ မရှိဘဲ တန့်နေခဲ့ပါသည် (ပုံ ၃-၂ ကို ကြည့်ပါ)။

ပုံ ၃-၂ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်အလိုက် ဝါထွက်ရှိမှု (၁၉၆၀ မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်)

မက်ထရစ်တန် ထောင်ပေါင်း

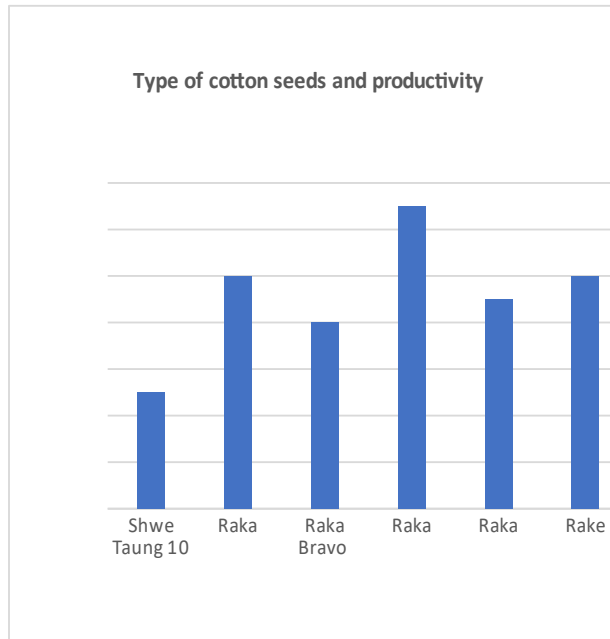
ရည်ညွှန်းချက် - IndexMundi <https://www.indexmundi.com/agriculture/?country=mm&commodity=cotton&graph=imports>

တစ်ဧက ပျမ်းမျှ အထွက်နှုန်းမှာ ဝါမျိုးစေ့ အမျိုးအစား၊ အရည်အသွေးနှင့် စိုက်ပျိုးသည့် နေရာဒေသပေါ် မူတည်၍ ကွာခြားမှုရှိပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ဧကအထွက်နှုန်း မတူညီကြပါသည်။ တစ်ဧက ပျမ်းမျှ အထွက်နှုန်းမှာ ပိဿာ ၂၅၀ (၄၀၈ကီလို) မှ ပိဿာ ၆၅၀ (၁၀၆၀ကီလို) အထိ အမျိုးမျိုး ရှိကြောင်း စစ်တမ်းကောက်ယူရာမှ တွေ့ရှိရပါသည်။ Raka မျိုးစေ့ကို အသုံးပြုသည့် စိုက်ခင်းများမှာ အထွက်နှုန်း ပိုမိုမြင့်မားပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ် စစ်တမ်းအရ ရွှေတောင် ၈ သည် တစ်ဧကလျှင် ပိဿာ ၄၇၀ (၇၆၇ကီလို) ထွက်ခဲ့ပြီး Raka 666 မှာ ၃၅၃ ပိဿာ (၅၇၆ကီလို) သာလျှင် ထွက်ခဲ့သဖြင့် စစ်တမ်း နှစ်ကြိမ် ကောက်ယူရာတွင် တွေ့ရှိချက်များ မတူညီပါ။ မတူညီခြင်းအကြောင်းမှာ ဝါစိုက်တောင်သူများသည် ယခုအခါ ဈေး

⁷ United States Department of Agriculture, <https://www.indexmundi.com/agriculture/?country=mm&commodity=cotton&graph=imports>

သက်သာသော ပြည်တွင်းထွက် မျိုးစေ့များကို အသုံးပြုပြီး သွင်းအားစုနှင့် မျိုးစေ့များ အထွေထွေ ဈေးနှုန်း မြင့် တက်မှုကြောင့် ကုန်ကျစရိတ် ချွေတာရန် သွင်းအားစုများကို အနည်းဆုံး အသုံးပြုကြလေရာ ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်အတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု နည်းပါးပြီး အကျိုးအမြတ်ရရှိမှုလည်း နည်းပါးသွားခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ပုံ ၃-၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးသော ဝါမျိုးစေ့ အမျိုးအစားနှင့် တစ်ဧက ဝါအထွက်နှုန်း (ပိဿာ)၊ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

ရည်ညွှန်းချက် - မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

ယင်းနယ်မြေဒေသများအတွက် စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန အရာရှိများ၏ ဝါအထွက် ခန့်မှန်းချက်မှာ တစ်ဧက ပိဿာ ၁၀၀၀ (၁၆၃၂ ကီလို)^၈ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရည်အသွေးနှင့် အထွက်နှုန်းကောင်းသော မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များ ရရှိနိုင်မှု ကန့်သတ်ချက်ရှိသဖြင့် ဝါစိုက်တောင်သူများသည် သာမန်အားဖြင့် မျိုးစေ့များကို မျိုးဆက် သုံးလေးဆက်မျှ ပြန်လည်သုံးစွဲကြပါသည်။ မျိုးစေ့များ၏ ဝါပင် ပေါက်မှု၊ မျိုးစေ့ထွက်ရှိမှုတို့အပေါ် မူတည်၍ ဝါ အထွက် ကွာခြားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဝါ ဝယ်လိုအားမှာ ပိဿာ ၁၀သန်းမှ ၁၅သန်း (၁၆၃၂၉မှ ၂၄၄၉၂ မက်ထရစ်တန်) ရှိပြီး အများဆုံး စိုက်ပျိုးထွက်ရှိနိုင်မည့် ပမာဏမှာ ပိဿာ သန်း၉၀ (မက်ထရစ်တန် ၁၄၆၉၆) ရှိမည်ဟု ဝါစိုက်တောင်သူများက ခန့်မှန်းကြပါသည်။ အစိုးရ (စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန) ခန့်မှန်းချက်မှာမူ ပြည်တွင်း ဝယ်လိုအား ပိဿာ သန်း ၃၅၀ ကျော် (မက်ထရစ်တန် ၅သိန်း၇သောင်းခန့်) ရှိမည်ဟု ဆိုပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်နှင့်အထည် စက်ရုံများ၏ လိုအပ်ချက်ကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

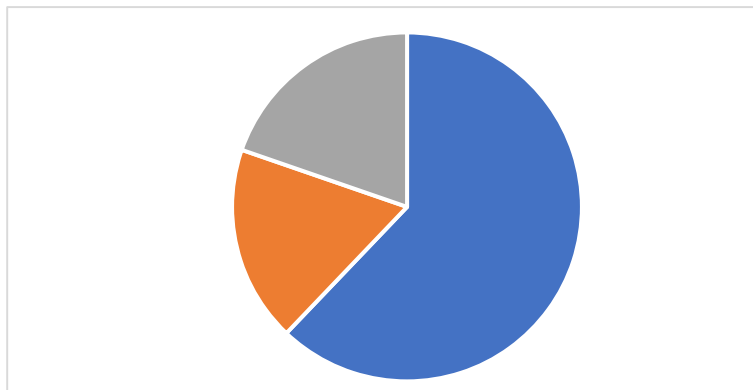
၃-၁-၅ ဝယ်ယူသူအမျိုးအစားများ

ဝါ ပွဲစားများသည် ဝါစိုက်တောင်သူများ၏ ယုံကြည်မှုကို ရရှိပြီး ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအပေါ် ဩဇာ သက်ရောက်မှုများပြားသည်ဟု ယူဆရပါသည်။ သာစည်မြို့နယ်အတွင်းရှိ ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံ

^၈ <https://www.gnlm.com.mm/cotton-crop-cultivation-succeeds-in-19-townships-of-sagaing-region/>

မေးမြန်းရာတွင် မြို့တက်၍ ဝါဒိုင်များသို့ ရောင်းချပါက သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ် ကုန်ကျမည်ဖြစ်၍ ရွာအရောက် ဝါ လာရောက်ဝယ်ယူသော ပွဲစားများထံ မိမိတို့၏ ဝါများကို ရောင်းချသည်ဟု ဖြေကြားသူ ၆၀%ကျော်က ဆိုပါသည်။ ယင်းပွဲစားများမှတစ်ဆင့် ရောင်းချခြင်းဖြင့် လယ်သမားများသည် ငွေပေါ်လွယ်ပြီးအခြား သီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်းထက် ဝါ စိုက်ပျိုးခြင်းက ဝင်ငွေ ပိုမိုသေချာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဝါစိုက်ခင်းအထိ လာရောက်ဝယ်ယူသည့် ပွဲစားများထံ မရောင်းချဘဲ မြို့တက်၍ ဝါကြိတ်ခွဲစက်သို့ တိုက်ရိုက်သွင်းလျှင် များစွာ ဈေးပိုရသော်လည်း ဖြေကြားသူများအနက် ၂၀% သာလျှင် ဝါကြိတ်ခွဲစက်သို့ သွင်းကြပါသည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်နှင့် လောင်စာဆီဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်သဖြင့် တွက်ခြေမကိုက်ဘဲ ပွဲစားများကမူ တစ်ရွာလုံး လှည့်ပတ်၍ အများအပြား ဝယ်ယူသယ်ဆောင်နိုင်သဖြင့် သယ်ယူစရိတ်သက်သာပါသည်။ အခြားရွာသို့မဟုတ် မြို့ပေါ်ရှိ ကုန်သည်များထံ ဝါ ကို သွားရောက်ရောင်းချပါက နောက်စိုက်ပျိုးရာသီအတွက် ဝါ မျိုးစေ့ရရှိရန်လည်း ခက်ခဲနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝါစိုက်တောင်သူ ၁၈%သာလျှင် အခြားရွာများမှ ပွဲစားများထံ ရောင်းချကြပါသည်။

ပုံ ၃-၄ ဝါ ဝယ်ယူသူအမျိုးအစားများ (၂၀၁၉ခုနှစ်)

ရည်ညွှန်းချက် - မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးရှိ လယ်သမားများ၊ ကုန်သည်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

၃-၁-၆ ဝါ အရည်အသွေးနှင့် ဈေးနှုန်း

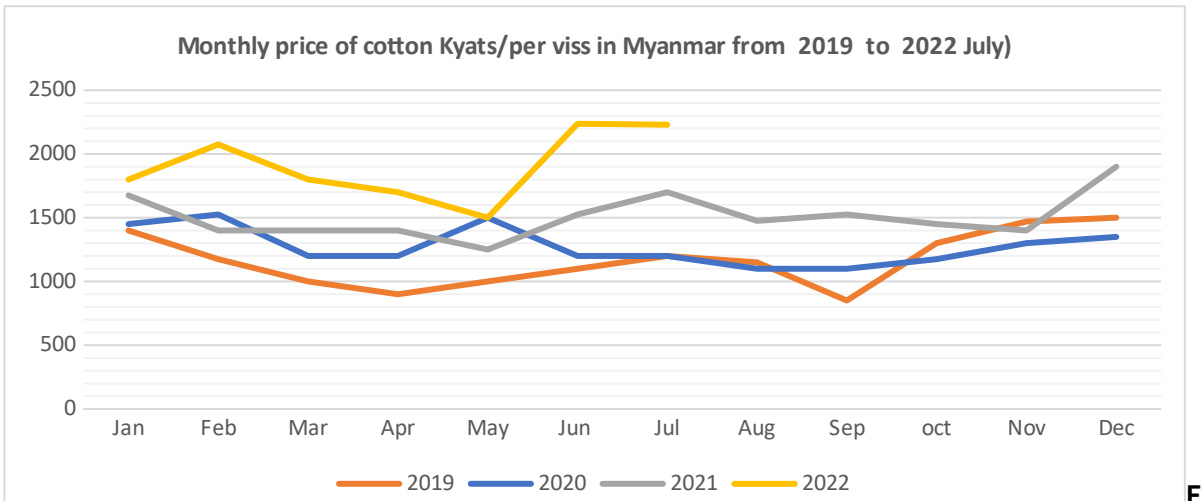
ဝါ ကုန်ကြမ်း အရည်အသွေးကို အစဉ်အလာ အားဖြင့် ချည်မျှင်အရည်၊ မိုက်ခရုအရွယ် အစား၊ အစိုဓာတ် ပါဝင်မှုအဆင့်၊ ဝါ၏ ရင့်မှုံမှု တို့ဖြင့် တိုင်းတာပါသည်။ အေ အဆင့်မှ စီ အဆင့်အထိ အဆင့်လိုက် ဈေးနှုန်း သတ်မှတ် ပါသည်။ အကြမ်းအားဖြင့် ဝါ အရည်အသွေး သတ်မှတ်ရာတွင် များသောအားဖြင့် အဖြူ ရောင်ဖြစ်ပြီး ၂၄ မီလီမီတာ အထက် ချည်မျှင် ရှည်လျှင် အေ အဆင့် ဖြစ်ပါသည်။ အဝါရောင် ဖျော့ဖျော့ဖြစ်ပြီး ဝါမျှင် အနည်းငယ် တိုလျှင် ဘီ အဆင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ထက် နိမ့်ကျပါက စီ အဆင့် သတ်မှတ်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ပါဝင်

ဖြေကြားသော လယ်သမား အများစုသည် အဆင့်သတ်မှတ်သည့် စကေး ရှိကြောင်း မသိရှိကြပါ။ စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက ဖြန့်ဖြူးပေးသော ရွှေတောင် ၁၀ မျိုးစေ့များသည် အေ အဆင့် ဝါ မ ထွက်နိုင်ပါ။ သို့ဖြစ်၍ ဝါကြိတ်ခွဲစက်များသည် အရည်အသွေးကောင်းသော ဝါမျှင် ထွက်ရှိနိုင်သည့် Raka စပ် မျိုး ဝါမျိုးစေ့များကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်များအတွင်း ဝါ ဈေးနှုန်းမှာ တစ်လနှင့် တစ်လ၊ တစ်နှစ်နှင့် တစ်နှစ် မတူညီဘဲ အပြောင်းအလဲ ရှိပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဝါဈေးနှုန်းသည် တစ်ပိဿာ (၁.၆၃ ကီလို) လျှင် ကျပ် ၁၁၀၀ မှ ၁၅၂၅ ကျပ် အထိ ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားခြင်း ကြောင့် ဝါဈေးကျဆင်းပြီး တစ်ပိဿာ (၁.၆၃ ကီလို) လျှင် ကျပ် ၈၅၀ မှ ကျပ် ၁၅၀၀ အကြား ဈေး အတက်အကျ ကြမ်းတမ်းခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ ဝါ ဈေးနှုန်းမှာလည်း ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် အမေရိ ကန်ဒေါ်လာ ၁.၅၆ ရှိခဲ့ရာမှ အထူးသဖြင့် ကပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိကြောင်း ကြေညာချက် ထွက်ပြီးချိန်တွင် တစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၄၀ သို့ ထိုးကျခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၁ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် တရုတ်နိုင်ငံ မှ ဝယ်လိုအား မြင့်မားခြင်းကြောင့် မြန်မာ့ ဝါဈေးနှုန်း ပြန်လည် မြင့်တက်လာခဲ့ရာ တစ်ပိဿာ (၁.၆၃ ကီလို) လျှင် ကျပ် ၁၉၀၀ အထိ ပေါက်ဈေးရှိလာပါသည်။ ယခင်နှစ် တူညီကာလကထက် ၂၆% မြင့်တက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ် ပါသည်။ နောက်ဆုံး လေ့လာခဲ့သော ကာလ (၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ) တွင် ဝါ ဈေးနှုန်းမှာ တစ်ပိဿာ (၁.၆၃ ကီလို) လျှင် ကျပ် ၂၂၃၀ ဖြစ်ပြီး ယခင်နှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၄% တက်ပါသည်။^၉ (နောက်ဆက်တွဲ ၂)။ ဝါ မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိက စိုက်ပျိုးသီးနှံတစ်ခုအဖြစ် ယူဆခြင်းကြောင့် အစိုးရက ဝါ ဈေးနှုန်းကို တစ်နည်းနည်း ဖြင့် ထိန်းချုပ်မှု ရှိပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူများသည် စိုက်ပျိုးထွက်ရှိသော ဝါကို နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများသို့ သွင်း မည်ဆိုပါက ဈေးကွက် ပေါက်ဈေးနှင့် အတော်ကွာဟသော အစိုးရသတ်မှတ်သည့် ဈေးနှုန်းသာ ရရှိပါသည်။

^၉ ဤနေရာတွင် သတိပြုသင့်သော အချက်မှာ သွင်းအားစု အများစုကို ပြည်ပမှ တင်သွင်းရသဖြင့် သွင်းအားစုဈေးနှုန်းနှင့် ပတ်သက်လျှင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းကို အမြဲတစေ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှသာ ဝါစိုက်တောင်သူ အမှန်တကယ် ရရှိသော ဝင်ငွေ ကို တွက်ချက်နိုင်ပါမည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကာလအလိုက် ဝါဈေးနှုန်းများကို ဖော်ပြရာ၌ ငွေလဲလှယ်နှုန်း၏ သက်ရောက်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပါသည်။ အကြမ်းအားဖြင့် (၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်အထိ) ဖော်ပြထားသော နှစ် များ ဇူလိုင်လတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာနှင့် မြန်မာကျပ်ငွေ လဲလှယ်နှုန်းမှာ (၂၀၁၉ခုနှစ်တွင်) ၁၄၉၁ ကျပ်၊ (၂၀၂၀ခုနှစ် တွင်) ၁၃၈၁ ကျပ်၊ (၂၀၂၁ခုနှစ်တွင်) ၁၆၂၆ ကျပ်နှင့် (၂၀၂၂ခုနှစ်တွင်) ကျပ်၂၁၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ ကျပ်၂၁၀၀ မှာ လက်ရှိ အစိုးရ သတ်မှတ်နှုန်းဖြစ်ပြီး ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးမှာ ကျပ် ၃၀၀၀ နှင့် ၃၂၀၀ ပတ်ဝန်းကျင် ရှိပါသည်။

ဥပမာ ဈေးကွက်အတွင်း တစ်ပိဿာ ကျပ် ၂၃၀၀ ပတ်ဝန်းကျင် ပေါက်နေချိန်တွင် အစိုးရ ဝယ်ဈေးမှာ ကျပ် ၁၇၀၀ သာ ရှိခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေး မြင့်မားလေလေ ဝါစိုက်တောင်သူအတွက် နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံသို့ ရောင်းချလျှင် ဆုံးရှုံးမှု များလေလေ ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း တရုတ်နိုင်ငံ ဘက်မှ မြန်မာ့ဝါကို အရည်အသွေးမကြည့်ဘဲ တင်သွင်းလျက်ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝါ အများစုမှာ တရုတ်-မြန်မာ နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်လျက် အလွတ်သဘော တင်ပို့လျက်ရှိပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှ ဝါ အများအပြား တင်သွင်းပြီး အမေရိကန်-တရုတ် ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲ ဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှု များ တိုးမြင့်လာသည်နှင့်အမျှ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဝါကို ပိုမိုဝယ်ယူမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝယ်လိုအား မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် ဝါ ဈေးနှုန်း မြင့်တက်မည်မှာ သေချာပါသည်။ သို့သော် ဝါဈေးကောင်းရတိုင်း ဝါ စိုက်တောင်သူအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည်ဟု ယတိပြတ် မဆိုနိုင်ပါ။ အကြောင်းမှာ သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်ပြီး ဝယ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်းကြောင့် အမြတ်အစွန်းများစွာ မကျန် တော့ဘဲ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ပုံ ၃-၅ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လအထိ လစဉ် ဝါ ဈေးနှုန်း

ရည်ညွှန်းချက် - လယ်သမားများ၊ ဝါကြိတ်ခွဲ စက်ရုံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

၃-၁-၇ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်

စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော လယ်သမားများအတွက် ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရာတွင် တန်ဖိုးကွင်းဆက် တစ်လျှောက် ပျမ်းမျှ ကုန်ကျစရိတ်မှာ မြေပြုပြင်ခြင်း၊ မျိုးစေ့ချခြင်း၊ ရေသွင်းခြင်း၊ ပေါင်းနုတ်ခြင်း၊ ဆေးဖြန်းခြင်း၊ မြေဩဇာကျွေးခြင်း၊ နောက်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်သည့် ဝါကောက်သိမ်းခြင်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းတို့ အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ ပါဝင်ပါသည်။ ဝါကောက်ရန် လူငှားစရိတ်များလည်း ထည့်သွင်းထားပါသည်။ (အိမ်ထောင်စုဝင်များ၏ လုပ်အား တန်ဖိုးကိုမူ ထည့်သွင်းမထားပါ။) စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော လယ်သမား များအတွက် ပျမ်းမျှ စုစုပေါင်း ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ စိုက်ခင်းတစ်ခင်းစာအတွက် ကျပ် ၃၈၀၀၀၀ မှ ကျပ် ၅၁၃၀၀၀ ပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်ပါသည်။¹⁰ (ကုန်ကျစရိတ်များကို အသေးစိတ် ခွဲခြား၍ နောက်ဆက်တွဲတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။) ယခင် ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်က ကောက်ယူခဲ့သော စစ်တမ်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက စိုက်ပျိုးစရိတ် မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်က ပျမ်းမျှ စိုက်ပျိုး

¹⁰ ငွေလဲလှယ်နှုန်း (အစိုးရသတ်မှတ်သည့်အတိုင်း) တစ်ဒေါ်လာ ကျပ် ၂၁၀၀ ဖြင့် တွက်ချက်ပါက ဒေါ်လာ၁၈၀မှ ၂၄၄ ဒေါ်လာအတွင်း ကျသင့်ပါသည်။

ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ ကျပ် ၂၂၄၀၀၀ နှင့် ၃၆၂၀၆ ကျပ် အကြားတွင်ရှိပြီး¹¹ ၂၀၂၁ခုနှစ်တွင် သွင်းအား စုနှင့် လုပ်အားခများ ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်လာခြင်းကြောင့် စိုက်ခင်းတစ်ခင်းလျှင် ကျပ် ၃၅၀၀၀၀ ပတ်ဝန်းကျင် အထိ ကျသင့်ပါသည်။¹² ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မြေဩဇာ ဈေးနှုန်း မှာ တစ်အိတ်လျှင် ကျပ် ၄၅၀၀၀ မှ ကျပ် ၅၀၀၀၀ အထိ ရှိခဲ့ရာမှ ကျပ် ၁၀၀၀၀၀ အထိ ၅၀% ခုန်တက်သွားခဲ့ပါသည်။

စုစုပေါင်း စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်စရိတ်၏ အချိုးအစားအနေဖြင့် မြေဩဇာဖိုးမှာ အများဆုံးဖြစ်ကြောင်း စစ်တမ်း တွင် တွေ့ရှိရပြီး ၃၈% ရှိပါသည်။ ဆေးဖြန်းစရိတ်မှာ ၁၆%၊ ဝါကောက်သိမ်းစရိတ်မှာ ၁၄%နှင့် မြေထွန်ယက် ပြင်ဆင်စရိတ်မှာ ၁၃% ဖြစ်ပါသည်။ သွင်းအားစုများနှင့် လုပ်အားခ စုစုပေါင်း ကုန်ကျစရိတ်၏ အချိုးအစား အနေဖြင့် မြေဩဇာဖိုးနှင့် လုပ်အားခမှာ အများဆုံးဖြစ်ပြီး ၃၅%စီ ရှိပါသည်။ ဝါကောက်သိမ်းစရိတ်မှာ ၁၇%၊ ဆေးဖြန်းစရိတ်မှာ ၁၆%၊ မြေထွန်ယက်ပြင်ဆင်စရိတ်မှာ ၁၅% ဖြစ်ပါသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၄)။ ဝါကို လက် ဖြင့် ကောက်သိမ်းခြင်း၊ ဝါကောက်သိမ်းသည့် လုပ်ငန်းမှာ လုပ်အားများစွာ အသုံးပြုခြင်းကြောင့် လုပ်အားခ တွင် ဝါကောက်ရာသီအတွင်း လုပ်အားခမှာ အများဆုံး ဖြစ်ပါသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၅)။ လယ်ယာလုပ်အားခ မှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် နေ့တစ်ဝက်အတွက် အမျိုးသမီး ကျပ် ၃၀၀၀၊ အမျိုးသား ကျပ် ၄၀၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ၂၅%ခန့် မြင့်တက်လာပြီး အမျိုးသမီး ကျပ် ၄၀၀၀၊ အမျိုးသား ကျပ် ၅၀၀၀ အသီးသီး ဖြစ် ပါသည်။

၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ပထမအကျော့ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့စဉ်က စုဆောင်းရရှိခဲ့သော အချက်အလက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များအားလုံး အပြောင်းအလဲအချို့ ရှိပါသည် (ပုံ ၃-၆ နှင့် ပုံ ၃-၇ တွင် ကြည့်ပါ)။ ငွေလဲလှယ်နှုန်းတွင် မြန်မာငွေတန်ဖိုးကျဆင်းခြင်း၊ သွင်းကုန်များ နယ်စပ် ဖြတ်ကျော်သယ်ယူရာတွင် ကန့်သတ်ချက်များရှိခြင်းကြောင့် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်ခဲ့ပြီး သွင်း အားစုများအတွက် နှစ်ဆကျော် ပိုမိုကုန်ကျပါသည်။ ယခုအခါ သွင်းအားစုဈေးနှုန်းများ မြင့်မားနေဆဲဖြစ်ပြီး ဝါ စိုက်တောင်သူများအတွက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် လျော့ချရန် ခက်ခဲပါသည်။

ပုံ ၃-၆ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များကို ခွဲခြားဖော်ပြခြင်း ၂၀၂၂ခုနှစ်

ပုံ ၃-၇ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များကို ခွဲခြားဖော်ပြခြင်း ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်

ရည်ညွှန်းချက် - လယ်သမားများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ် နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ်

ဝါစိုက်တောင်သူများအကြား ပျမ်းမျှ ဝါ အထွက်နှုန်းနှင့် ဝါ ရောင်းချသည့်အခါ ရရှိသည့် ဈေးနှုန်းများ အနည်းငယ် ကွာခြားမှု ရှိပါသည်။ အထွက်နှုန်းမှာ တစ်ဧကလျှင် ပိဿာ ၂၅၀ (၄၀၈ကီလို) မှ ပိဿာ ၆၅၀

¹¹ CESD အဖွဲ့၏ ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ပထမအကြိမ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်

¹² <https://www.mdn.gov.mm/en/cotton-prices-slide-year>

(၁၀၆၁၀၀၀) အကြား ရှိပါသည်။ တစ်ဧက အသားတင် ဝင်ငွေမှာ အထွက်နှုန်းနှင့် တစ်ပိဿာရောင်းဈေးနှုန်း တို့အပေါ် မူတည်ပါသည်။ ကုန်ကျစရိတ်အားလုံး နုတ်ပြီး အသားတင် ပျမ်းမျှ တစ်ဧက ဝင်ငွေမှာ ကျပ် ၁၃၈၀၀၀ မှ ကျပ် ၅၀၀၀၀၀ အထိ ရှိသည်ဟု စစ်တမ်းကောက်ယူရာမှ တွေ့ရှိရပါသည်။

ဤနေရာတွင် သတိပြုသင့်သော အချက်မှာ ဈေးကွက်အတွင်း ဝါ ပေါက်ဈေး မြင့်တက်သော်လည်း စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှု စရိတ်များ မြင့်တက်ပြီး အကျိုးအမြတ် ရရှိမှု ကျဆင်းခြင်း၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု မြင့်မားခြင်းတို့ ကြောင့် ဝါစိုက်တောင်သူများ၏ အမှန်တကယ် ဝင်ငွေမှာ သိသာစွာ တိုးမြင့်လာမှု မရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကိုဗစ် ၁၉ မဖြစ်ပွားမီက ဝယ်လိုအား ဆက်တိုက်ကောင်းမွန်ပြီး ဈေးနှုန်းတည်ငြိမ်မှုရှိလျက် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု နည်းပါးသော အခြေအနေတွင် ဝါစိုက်တောင်သူများမှာ များစွာ ပိုမိုချောင်လည်ပါသည်။

၃-၂ ဝါကြိတ်ခွဲခြင်း

ဝါကြိတ်ခွဲခြင်းမှာ ဝါသီးအတွင်းရှိ ဝါပေါက်မှ ဝါဂွမ်းဟုခေါ်သည့် ဝါမျှင်များက သတ်သတ်၊ ဝါစေ့က သတ်သတ် ဖြစ်စေရန် ခွဲထုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပါသည်။ ဝါကို လက်ဖြင့် ကောက်သိမ်းသော နိုင်ငံများတွင် စက်ပစ္စည်းဖြင့် ပထမဆုံး ဆောင်ရွက်ရသည့် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းစဉ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ သည် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်ရုံလုပ်ငန်းများ အများအပြား စုဝေးတည်ရှိခြင်း၊ ချည်မျှင် နှင့် အထည် လုပ်ငန်းစု ကို စဉ်ဆက်မပြတ် အဆင့်မြှင့်တင်လျက်ရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဝါကြိတ်ခွဲစက် ဈေးကွက်တွင် ဝေစုကြီးမားစွာ ရယူ ထားပါသည်။ သို့သော် အရှေ့တောင်အာရှနှင့် တောင်အာရှဒေသတို့သည်လည်း ဒေသအဆင့် ဖြည့်ဘက် လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နိုင်သူများအဖြစ် ရပ်တည်လျက် ချည်မျှင်နှင့်အထည် လုပ်ငန်းစု တွင် ဝေစုတိုးတက်ရရှိပြီး လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်ကို တစ်ဖြည်းဖြည်း အဆင့်မြှင့်တင်လျက် ရှိပါသည်။ ဝါဈေးကွက်များ အနီးအနားတွင် တည်ရှိနေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ ဝါကြိတ်ခွဲလုပ်ငန်းမှာ အိမ်တွင်းလုပ်ငန်းအဖြစ်သာ အဓိက လုပ်ကိုင်ကြပြီး ၁၉၀၀ ပြည့် နှောင်းပိုင်းကာလများက ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် ခေတ်မီတော့သော ဝါကြိတ်ခွဲစက်များကို အားထား အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ အသေးစား အလတ်စားနှင့် မိသားစုပိုင် လုပ်ငန်းများတွင် အစဉ်အလာ လက်လှည့် သစ်သား ဝါကြိတ်စက်များကို အများအပြား ကျယ်ပြန့်စွာ သုံးစွဲနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံများမှာ ချည်မျှင်တိုဝါကို ကြိတ်ခွဲခြင်းဖြစ်ပြီး လက်တစ်ဆုပ်စာမျှသော အကြီးစား ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဝါကြိတ်စက်များတွင် သာ အရည်အသွေးမြင့်မားသော ဝါကို ကြိတ်ခွဲရန် လုံလောက်သော စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသည်ဟု ယူဆရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါကြိတ်ခွဲလုပ်ငန်းများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် လုပ်ငန်းအဆင့် ၄ဆင့် လုပ်ဆောင်ကြပါသည်။

- ၁) ဝါသီး ဝါပေါက်ကို ပွဲစားထံမှ သို့မဟုတ် တိုက်ရိုက် ဝါစိုက်တောင်သူထံမှ ဝယ်ယူခြင်း
- ၂) ဝါပေါက်ကို ဝါဂွမ်းနှင့် ဝါစေ့ ခွဲခြားခြင်း
- ၃) ထုတ်လုပ်ရရှိသော ဝါဂွမ်းကို နယ်မြေဒေသတွင်းရှိ (ပုဂ္ဂလိကပိုင် သို့မဟုတ် နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများ) ချည်မျှင်နှင့်အထည် /အထည်ချုပ် လုပ်ငန်းစု သို့မဟုတ် ဆီကြိတ်စက်များသို့ ရောင်းချခြင်း
- ၄) ထုတ်လုပ်ရရှိသော ဝါဂွမ်းကို အဓိကအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ (ကုန်သည်များမှတစ်ဆင့်) တင်ပို့ ရောင်းချခြင်း

၃-၂-၁ ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ

မြန်မာနိုင်ငံ ချည်မျှင်နှင့်အထည်လုပ်ငန်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံများသည် ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ် အစပိုင်းရှိ ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ထုတ်လုပ်မှု နောက်ပိုင်းရှိ ကုန်သည်ပွဲစားများအကြား ချိတ်ဆက်ပေးသော အရေးပါဆုံး အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှမက ဝါကို ကြိတ်ခွဲရုံသာမဟုတ်ဘဲ ဝါစိုက် တောင်သူများ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် သွင်းအားစုများ (မျိုးစေ့၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ မြေဩဇာများ) ကို ငွေမယူသေး ဘဲ ချေးပေးသည့် ပုံစံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ငွေလျှော့ယူလျက်ဖြစ်စေ ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိသည့်အပြင် ဝါစိုက် တောင်သူများထံ ကြိုတင်ငွေများလည်း ထုတ်ပေးကြသဖြင့် ဝါ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်သည့် စွမ်းအားရှိပါသည်။ တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးအတွက် ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်သူများမှာလည်း ၎င်းတို့ပင် ဖြစ် ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံနှင့် သိုလှောင်ရုံ အများစုသည် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် တည်ရှိပြီး ဒုတိယအများဆုံးမှာ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ဖြစ်ပါသည်။ စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန (Directorate of Industrial Supervision and Inspection) (DISI) က ၂၀၁၆ခုနှစ်တွင် နောက်ဆုံး ကောက်ယူခဲ့သော စာရင်းအင်းအရ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံ ၉၅ရုံ ရှိပြီး စက်မှုဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်တွင် နိုင်ငံပိုင်စက်ရုံ ၁၆ရုံ ရှိပါသည် (MoI 2021)။ ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားချိန် တွင် နိုင်ငံပိုင် ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံများ လည်ပတ်မှု မရှိပါ (ဇယား ၃-၄ ကို ကြည့်ပါ)။

ဤလေ့လာချက်တွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော ပုဂ္ဂလိကဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံ အများစုမှာ ၁၉၉၀ ပြည့် နှောင်း ပိုင်းနှင့် ၂၀၀၀ ပြည့် အစောပိုင်း နှစ်များတွင် တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် မိသားစုပိုင်နှင့် အလတ်စား လုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး စက်ရုံတစ်ရုံလျှင် ဝါကြိတ်စက် ၅လုံးမှ ၆လုံးခန့်ရှိကြပါသည်။ အလုပ်သမား ၂၀အောက်သာ ထားရှိကြပြီး အလုပ်သမားအင်အားအနည်းငယ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်နေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့ ထက် ပိုမိုသေးငယ်သော အိမ်တွင်း ဝါကြိတ်လုပ်ငန်းများမှာ ဝါကြိတ်စက် ၅လုံးအောက်သာ ရှိပါသည်။ ဝါကြိတ်ခွဲ စက်ရုံကြီးများမှာမူ ဝါကြိတ်စက် ၁၀လုံးအထက် ထားရှိလုပ်ကိုင်ကြလျက် အခြောက်ခံခြင်း၊ ထုတ် ပိုးခြင်းတို့ကိုပါ တွဲဖက် လုပ်ဆောင်ပါသည်။ အလုပ်သမားလည်း ၂၀ကျော်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဝါကြိတ်ခွဲ စက်ရုံများ၏ ကြိတ်ခွဲအားမှာ ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုထက် ပိုလွန်နေခြင်းကြောင့် ဝါကောက်သိမ်းရာသီတွင်သာ စက်ရုံလည်ပတ်ပြီး အလုပ်သမားများကို ယာယီငှားရမ်း အသုံးပြုကြပါသည်။

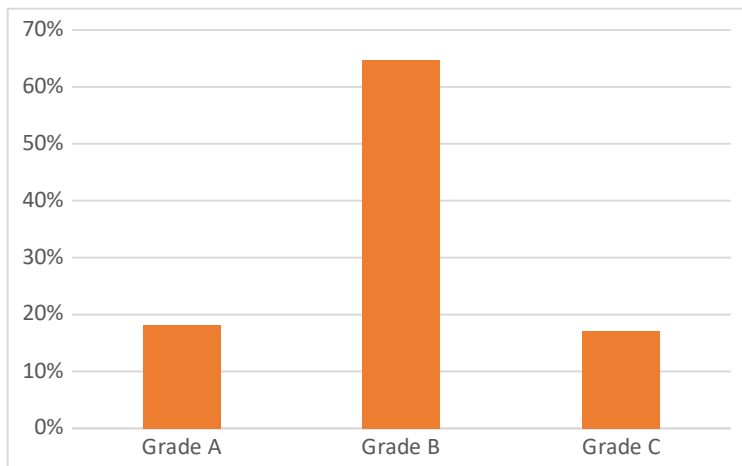
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဝါကြိတ်ခွဲ စက်ရုံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းစဉ် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

ချေးငွေရယူရန် အကန့်အသတ်များရှိခြင်းနှင့် သွင်းအားစုများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များပြားခြင်းတို့ကြောင့် ဝါကြိတ်ခွဲ စက်ရုံအချို့က ဝါစိုက်တောင်သူထံ ဝါ မျိုးစေ့ပေးပြီး ဝါကောက်ရာသီတွင် စိုက်ပျိုးထွက်ရှိသည့်ဝါကို မျိုးစေ့ဖိုး ခုနှိမ်၍ ပြန်လည်ဝယ်ယူသည့် အစဉ်အလာ ပုံစံ ကန်ထရိုက် လယ်ယာ အစီအစဉ်ဖြင့် လုပ်ဆောင် လာကြပါသည်။ ဝါကြိတ်ခွဲ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဝါစိုက်သည့် အတိုင်းအတာနှင့် ဝါဈေးနှုန်းကို ထိန်းချုပ်နိုင် ခြင်းကြောင့် အမြတ်အစွန်းများပြားသော နည်းလမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှမက ဝါကြိတ်ခွဲ စက်ရုံအချို့သည် ဝါ စိုက်တောင်သူများ နှင့် နယ်မြေဒေသတွင်းရှိ ကုန်သည်ပွဲစားများ ဝါရောင်းဝယ်ကြရာတွင် ဝါဒိုင်အဖြစ်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ဝါကြိတ်ခွဲလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူအများစုသည် ကန်ထရိုက် လယ်ယာစနစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်သော ဝါစိုက်တောင်သူများထံမှ ဝါကို တိုက်ရိုက်ဝယ်ယူသည့်အပြင် ရွာများသို့ သွားရောက်၍ ဝယ်ယူသူများ၊ ပွဲစားများထံမှလည်း ဝယ်ယူကြပါသည်။

၃-၂-၂ ဝါ အရည်အသွေးနှင့် အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း

ဝါကြိတ်ခွဲခြင်းသည် ဝါကုန်ကြမ်းကို တန်ဖိုးပေါင်းထည့်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ မလုပ်ဆောင်မီ အရည်အသွေး စစ်ဆေးသည့် ပထမအဆင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဝါကြိတ်ခွဲ စက်ရုံများမှာ များသောအားဖြင့် အေ အဆင့် နှင့် ဘီ အဆင့် ဝါကို ဝယ်ယူလေ့ရှိသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ ဘီ အဆင့် နှင့် စီ အဆင့် အကြား ရောနှောအဆင့်လည်း ရှိပါသည်။ ဝါပေါက်အရည်အသွေးအလိုက် ဈေးနှုန်း ကွာခြားပါသည်။ ဝါကြိတ်ခွဲစက်အများစုသည် အေ အဆင့် နှင့် ဘီ အဆင့် သို့မဟုတ် ဘီ အဆင့်နှင့် စီ အဆင့် အနည်းဆုံး ဝါပေါက်အဆင့် နှစ်ဆင့်မျှ ကြိတ်ခွဲကြ ပါသည်။ သွားရောက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ကြိတ်ခွဲစက်များအနက် ကြိတ်ခွဲသည့် ဝါ တစ်မျိုးစီအတွက် အချိုးအစားကို ပုံ ၃-၈ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံ ၃-၈ ကြိတ်ခွဲသည့် ဝါ အဆင့်များကို ခွဲခြားဖော်ပြခြင်း

ရည်ညွှန်းချက် - ဝါကြိတ်စက်လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်

စိုက်ခင်းအထိ လာရောက်၍ ဝါကုန်ကြမ်း သယ်ယူသည့်အခါ ကြိတ်ခွဲစက်မှ ပေးသော ဈေးနှုန်းသည် ပိဿာချိန်ဖြင့် တွက်ချက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝါစိုက်တောင်သူသည် အလေးချိန်ပိုမိုရရှိရန် ဝါသီးများ အရည်အသွေးမီ ရင့်မှည့်သည်အထိ မစောင့်ဘဲ စောစီးစွာ ရိတ်သိမ်းလျက် ဝါပင်ရိုးတံများ၊ ဝါရွက်များ၊ အမှိုက် များ ရောနှောပါဝင်နေခြင်းကို မဖယ်ရှားဘဲ ထားတတ်ပါသည်။ ဝါပေါက်၏ အရည်အသွေးကို စစ်ဆေးရန်

အသုံးပြုနိုင်သည့် စမ်းသပ်ကိရိယာလည်း မရှိပါ။ တဖန် ဝါစိုက်တောင်သူသည် သာမန်အားဖြင့် ဝါ အဆင့် ခွဲခြားခြင်း (ဂရိတ်များ) အကြောင်းကိုလည်း မသိနားမလည်ပါ။ ဝါကြိတ်စက်ရုံပိုင်ရှင် သို့မဟုတ် ကျွမ်းကျင်သော ဝါကြိတ်စက်သမားက ဝါပေါက်ကို မျက်မြင်စမ်းသပ်ကြည့်ရှု၍ အရည်အသွေးစစ်ဆေးပါသည်။ ချည်မျှင်စက်ရုံက လိုအပ်သော အဆင့် (ဂရိတ် အေ နှင့် ဂရိတ် ဘီ) ပေးနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဝါကြိတ်စက်တွင် ရရှိသော ဝါပေါက် ၏ အရည်အသွေးပေါ် မူတည်၍ နောက်ဆုံးကြိတ်ခွဲပြီး ဝါဂွမ်း အရည်အသွေး အကောင်းဆုံး ဖြစ်စေရန် သီးသန့် နည်းလမ်းများ၊ နည်းပညာများဖြင့် ထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင်ရပါသည်။

၃-၂-၃ ဈေးကွက်

ဝါကြိတ်စက်များမှ ထွက်သော ဝါဂွမ်းကို ရောင်းချသည့်အခါ ဈေးကွက်မှာ ကာလအလိုက် ကွာခြားမှု ရှိပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝါဂွမ်းကို တပ်မတော်ပိုင် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်များ၊ ဝါဇီပုံနှိပ်စက်ရုံ (ဝါဇီမှ ဝယ်လိုအားမှာ ၃၀%ခန့် ရှိပြီး အရည်အသွေး အကောင်းဆုံး ဝါဂွမ်း (ဂရိတ် အေနှင့်ဘီ) ကိုသာ ယူပါသည်)၊ စက်မှု ၁ ဝန်ကြီးဌာန ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်များ၊ ပုဂ္ဂလိက ချည်စက်ရုံများ၊ ပြည်ပပို့ ဈေးကွက်များနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော ပို့ကုန်တင်ပို့သူ/ပွဲစားများ ထံ ရောင်းချပါသည်။ စက်ရုံအများစုသည် ဝါဂွမ်းကို နှစ်နေရာနှင့်အထက် ပေးပို့ ရောင်းချကြပါသည်။ ပြည်တွင်းတွင် ရောင်းချနိုင်သည့် လမ်းကြောင်းများမှာ ဂရိတ် အေ နှင့် ဂရိတ် ဘီ ဝါဂွမ်းကို ဘေထုပ်များ ထုပ်ပိုး၍ နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများသို့ တင်ဒါစနစ်ဖြင့် တင်သွင်း ရောင်းချခြင်း၊ ပြည်တွင်း ပုဂ္ဂလိကပိုင် ချည်စက်ရုံကြီးများသို့ ရောင်းချခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဂရိတ် စီ ဝါဂွမ်းကိုမူ အသေးစား

အလုပ်သမားများ ဝါဂွမ်းထုတ်လုပ်စဉ်

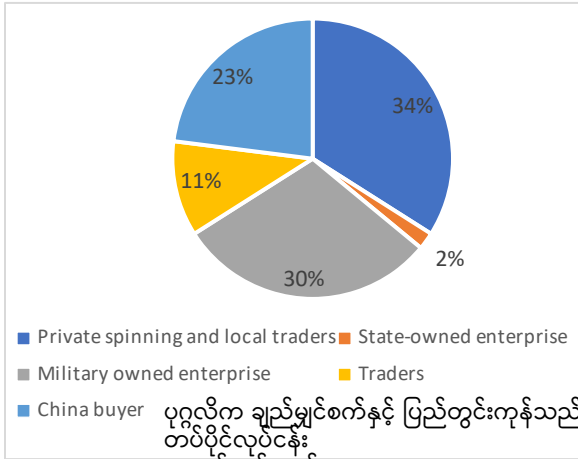
ထုတ်လုပ်ပြီး ဝါဂွမ်းဘေထုပ်များ

နှင့် အလတ်စား ကုန်သည်များ၊ ပြည်တွင်း ချည်ငင်လုပ်ငန်း ဈေးကွက်များထံ အဓိကရောင်းချပြီး ဖယောင်းတိုင်လုပ်ရန်နှင့် ဝွမ်းဖြည့်ရန် အသုံးပြုကြပါသည်။ မည်သည့် အဆင့် (ဂရိတ်) ရှိသည့် ဝါကိုမဆို တရုတ်ပြည်ဈေးကွက်သို့လည်း ရောင်းချနိုင်ပါသည်။

ဝါကြိတ်စက်ပိုင်ရှင်အချို့နှင့် ကုန်သည်/ပွဲစားအချို့သည် တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝယ်ယူသူများနှင့် ချိတ်ဆက်လျက် ဝါဂွမ်း (lint cotton) ကို တိုက်ရိုက်တင်ပို့ ရောင်းချကြောင်း စစ်တမ်းကောက်ယူရာမှ တွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ် ပထမအကျော့ စစ်တမ်းကောက်ယူစဉ်က ပါဝင်ဖြေကြားသူ ၇၀%နီးပါးက တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝယ်ယူသူများ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆက်သွယ်ရောင်းချကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ယင်းသို့ ရောင်းချသည့် ပမာဏမှာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံများမှ စုစုပေါင်း ထွက်ရှိသည့် ဝါဂွမ်း ပမာဏ၏ ၂၃% ရှိပါသည် (ပုံ ၃-၉ နှင့် ၃-၁၀ ကို ကြည့်ပါ)။ ထွက်ရှိသည့် ဝါဂွမ်း အနက် ၃၄%ကို ပြည်တွင်းရှိ ပုဂ္ဂလိက ချည်ငင်စက်ရုံများက ဝယ်ယူအသုံးပြုပြီး နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများက ၃၀% ဝယ်ယူ

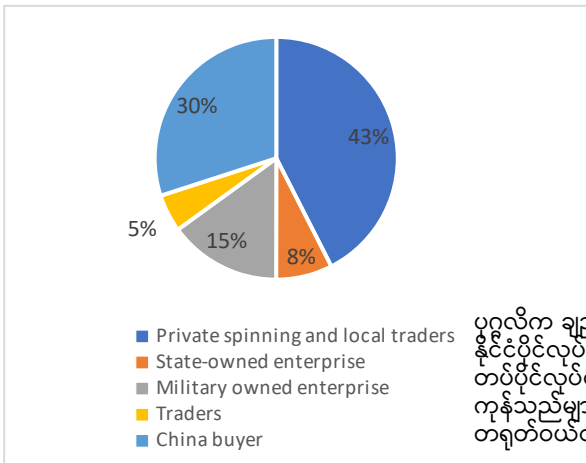
ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဒုတိယအကျော့ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် နိုင်ငံပိုင်စက်ရုံများမှ ဝယ်ယူမှု လျော့နည်းကျ ဆင်းခြင်း၊ ကိုဗစ် ၁၉ ကြောင့် နယ်စပ်ပိတ်ပြီး တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရန် ခက်ခဲခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်တွင်းရှိ ပုဂ္ဂလိက ချည်ငင် လုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်သည်များထံ ရောင်းချသည့် ဝါဂွမ်း ပမာဏမှာ ၄၃%သို့ တိုးမြှင့်ခဲ့ ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် စက်မှု ၁ ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ အချို့စက်ရုံများ လုပ်ငန်းပြန်လည် လည်ပတ် ခြင်းကြောင့် ယင်းစက်ရုံများသို့ ရောင်းချမှုမှာ ၈%သို့ မြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။

ပုံ ၃-၉ ကြိတ်ခွဲပြီး ဝါဂွမ်းကို ဝယ်ယူသူ အမျိုးအစားအသီးသီး၏ အချိုးအစားများ ၂၀၁၈ခုနှစ်

ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်နှင့် ပြည်တွင်းကုန်သည်များ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း တပ်ပိုင်လုပ်ငန်း ကုန်သည်များ တရုတ်ဝယ်လက်

ပုံ ၃-၁၀ ကြိတ်ခွဲပြီး ဝါဂွမ်းကို ဝယ်ယူသူ အမျိုးအစားအသီးသီး၏ အချိုးအစားများ ၂၀၂၂ခုနှစ်

ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်နှင့် ပြည်တွင်းကုန်သည်များ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း တပ်ပိုင်လုပ်ငန်း ကုန်သည်များ တရုတ်ဝယ်လက်

ရည်ညွှန်းချက် - ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

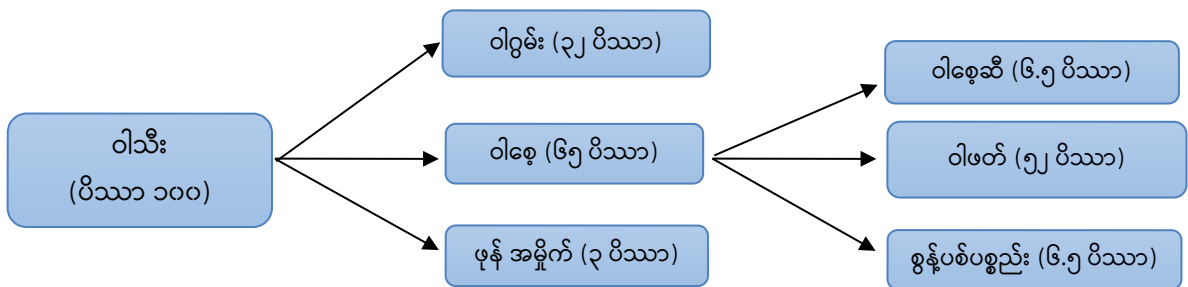
၃-၂-၄ ဝါ စက်ရုံလုပ်ငန်းများ၏ တန်ဖိုးပေါင်းထည့်မှု

တန်ဖိုးကွင်းဆက် ဆန်းစစ်ချက်အတွက် ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာ¹³ အလုပ်သမား ၇၀ မှ ၉၀ ရှိပြီး ဝါကြိတ်စက် အလုံး ၂၀ ဖြင့် (၁၀လုံးသာ အပြည့်အဝ လည်ပတ်နိုင်သည်) ၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်အထိ လစဉ် ဝါဂွမ်းပိဿာ ၁၁၅၀၀၀ မှ ၁၅၀၀၀၀ ခန့် (ဘေထုပ်တစ်ထုပ်လျှင် ပိဿာ ၄၀ ရှိပါသည်) ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဝါပေါက်မှာ Raka ၈၀% နှင့် အခြား ပြည်တွင်း ဝါမျိုး ၂၀%

¹³ ကူမဲမြို့နယ်ရှိ အကြီးဆုံး ပုဂ္ဂလိက ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

ဖြစ်ပါသည်။ ဝါပေါက်ဝါသီး ပိဿာ ၁၀၀ (၁၆၃ကီလို)မှ ဝါဂွမ်းထွက်ရှိမှု (Ginning Out Turn) (GOT¹⁴)မှာ ၃၂% ဖြစ်ပြီး ဝါစေ့ ၆၅%၊ အမှုက်နှင့် စွန်ပစ်ပစ္စည်း ၃% ဖြစ်ပါသည်။ ဝါစေ့ ၆၅ပိဿာအနက် အချို့ကို ဝါစိုက်တောင်သူထံ ပြန်လည်ရောင်းချနိုင်ပြီး နောက်နှစ် စိုက်ပျိုးရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဝါစေ့ အများစုကို ဝါဖတ် (seed cake) ပြုလုပ်ပြီး အနည်းငယ်ကို ဝါစေ့ဆီထုတ်ရန် အသုံးပြုပါသည် (ပုံ ၃-၁၁ ကို ကြည့်ပါ)။

ပုံ ၃-၁၁ ဝါသီး တန်ဖိုးပေါင်းထည့်မှု

ရည်ညွှန်းချက် - ကုမ္ပဏီနှင့် မိတ္ထီလာ မြို့နယ်တို့တွင် ပုဂ္ဂလိကဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံလုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

၃-၂-၅ ထုတ်လုပ်ရရှိသော ဝါဂွမ်းနှင့် ဘေးထွက်ပစ္စည်းများ၏ ဈေးနှုန်း

ထုတ်လုပ်ရရှိသော ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်း

ထုတ်လုပ်ရရှိသော ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်းမှာ တစ်နှစ်နှင့် တစ်နှစ် မတူညီပါ။ နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများက ဝါဂွမ်းဝယ်ဈေးကို အစိုးရက သတ်မှတ်ပြီး ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက် များစွာ လျော့နည်းပါသည်။ မကြာသေးမီ နှစ်များအတွင်း ဈေးကွက်ပေါက်ဈေး၏ ထက်ဝက်မျှသာ ပေးပါသည်။¹⁵ ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွင်း ပေါက်ဈေးမှာလည်း ဝယ်လိုအားနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်များအပေါ် မူတည်၍ နိုင်ငံတကာဈေးနှုန်းထက် များစွာ လျော့နည်းပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တရုတ်ကုန်သည်များက ငွေလဲလှယ်နှုန်း အတက်အကျကြမ်းလျှင် မရှုံးစေရန် ဈေးခွာ၍ ဖြတ်ကြပါသည်။ ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်းမှာ နှစ်အလိုက် အတက်အကျ ရှိသော်လည်း တက်သည်ကသာ များပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၁ခုနှစ်တွင် ၃၀% ပြန်လည် ခုန်တက်ခဲ့ပြီး တစ်ပိဿာ ကျပ် ၄၇၀၀-၅၀၀၀ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင်မူ တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝယ်လိုအားကြောင့် တစ်ပိဿာ ကျပ် ၅၅၀၀-၆၀၀၀ အထိ မြင့်တက်လာပါသည် (ဇယား ၃-၁ ကို ကြည့်ပါ)။

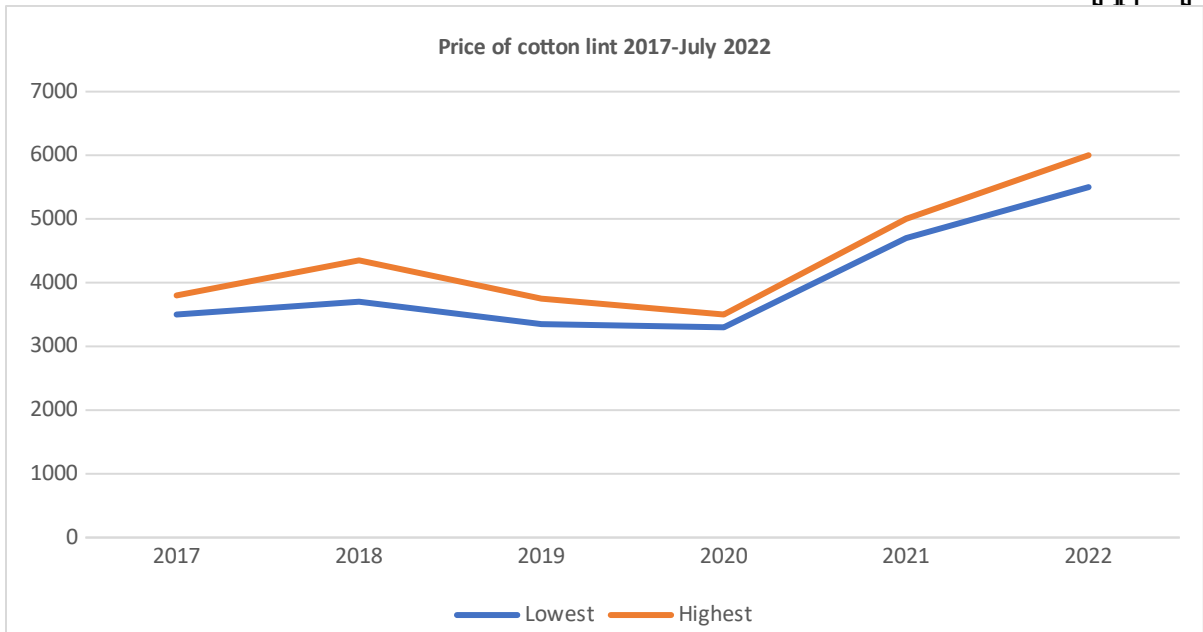
¹⁴ GOT - ဝါကြိတ်ခွဲလုပ်ငန်းမှ ကြိတ်ခွဲပြီး ဝါဂွမ်း (cotton lint) ထွက်ရှိမှု

¹⁵ ကုမ္ပဏီမြို့နယ်ရှိ အကြီးဆုံး ပုဂ္ဂလိက ဝါကြိတ်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။ ဥပမာ ၂၀၂၂ခုနှစ်က ထုတ်လုပ်ပြီး ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်းမှာ ဈေးကွက်တွင် တစ်ပိဿာ ကျပ် ၅၀၀၀ ပေါက်နေချိန်တွင် အစိုးရက ဝယ်ဈေး ကျပ် ၂၅၀၀ ဖြင့် ဖြတ်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် မြန်မာငွေ ကျပ် ၁၁၀၀၀ ခန့်နှင့်ညီမျှသော ပေါက်ဈေး ရှိချိန်တွင် ကုန်သည်များက ပြည်တွင်း ဈေးကွက်တွင် ပေးသော ဝယ်ဈေးမှာ ကျပ် ၅၅၀၀ ပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်ပါသည်။

နယ်မြေဒေသအလိုက်လည်း ဈေးအနည်းငယ် ကွာခြားပါသည်။ ပထဝီနယ်မြေတည်နေရာနှင့် နယ်မြေဒေသ တွင်း ဈေးကွက်အရွယ်အစား၊ ရောင်းချနိုင်သည့် ပမာဏနှင့် ဝယ်ယူသည့် စက်ရုံ၏ ဝယ်လိုအားတို့အပေါ် မူတည်၍ ဈေးနှုန်း အနည်းအများ အနည်းငယ် ကွာခြားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ မိတ္ထီလာနှင့် ကျောက်ဆည်ရှိ ပေါက်ဈေးထက် မန္တလေးတွင် ဈေးအနည်းငယ် ပိုရပါသည်။ ဝါကြိတ်စက်ရုံသမားများသည် ဝါစိုက်ခင်းအထိ သွားရောက်ဝယ်ယူသည့် ဈေးနှုန်းကို အိန္ဒိယဈေးကွက်ရှိ ပေါက်ဈေးနှင့် တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝယ်လိုအား အလားအလာ တို့အပေါ် မူတည်၍ သတ်မှတ်ပါသည်။¹⁶ ထုတ်လုပ်ပြီး ဝါဝမ်းဈေးနှုန်းထက် ဝါစိုက်ခင်းတွင် သွားရောက်ဝယ်ယူသည့် ဝါဈေးနှုန်းမှာ အတက်အကျ ပိုမိုများပြားပြီး ဝါစိုက်တောင်သူများ၏ ဝင်ငွေကို လျော့နည်းကျဆင်းစေပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူများသည် ဝါကို သိုလှောင်ထားနိုင်စွမ်းမရှိကြသဖြင့် ဝါကောက်ရာသီတွင် ချက်ချင်း ရောင်းချကြရသည့်အပြင် စိုက်ပျိုးရာသီက ယူခဲ့သည့် အကြွေးကို ပြန်ဆပ်ရန် ကြွေးရှင်များကလည်း ဖိအားပေးကြပါသည်။ ဝါကြိတ်ခွဲထုတ်လုပ်သူများမှာ သိုလှောင်ရုံ ပမာဏ တိုးတက်ရရှိ လာပါက ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း တိုးမြှင့်လာရုံမျှမက ဝါစိုက်တောင်သူများကိုလည်း ဝယ်ဈေး တိုး မြှင့်ပေးလာဖွယ်ရာရှိသည်ဟု ဖြေကြားသူများက အကြံပြုကြပါသည်။

ပုံ ၃-၁၂ အနိမ့်ဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံး ဝါဝမ်းဈေးနှုန်း ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

တစ်ပိဿာဈေးနှုန်း ကျပ်

ရည်ညွှန်းချက် - ဝါကြိတ်ခွဲစက်ရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

ဝါ ဘေးထွက်ပစ္စည်း ဈေးနှုန်းများ

ဝါစေ့မှ ပြုလုပ်သည့် ဘေးထွက်ပစ္စည်းများမှာ ဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများ တိုးတက်များပြားလာပြီး ဝါစိုက် တောင်သူများအတွက် အရေးပါသော ဖြည့်စွက်ဝင်ငွေ ရပေါက်ရလမ်း တစ်ရပ် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ဝါကို တန်ဖိုးပေါင်းထည့်ခြင်းမှာ အဓိကအားဖြင့် ဝါထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများ ထိရောက်တွင်ကျယ်စေရန်နှင့် ဘေးထွက်ပစ္စည်းများကို တိုးမြှင့်အသုံးပြုရန် လုပ်ဆောင်ရပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိက ဝါကြိတ်ခွဲစက် အများစုမှာ သေးငယ်ပြီး ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် ပမာဏလည်း နည်းပါသည်။ ဝါစေ့မှ ဝါဆီ ထုတ်

¹⁶ မိတ္ထီလာမြို့နယ်မှ ဝါကြိတ်စက်ပိုင်ရှင် ဦးဇော်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

လျက် တန်ဖိုးပေါင်းထည့်ခြင်းကိုလည်း မလုပ်ဆောင်နိုင်ဘဲ ဝါကြိတ်ခြင်းကိုသာ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ဝါစေ့ စက်နှင့် ဝါဆီထုတ်စက်များမှာ ငွေရင်းငွေနှီး အများအပြား လိုအပ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဈေးကွက် အခွင့်အလမ်းများလည်း နည်းပါးပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူချက်အရ ဖြေကြားသူ ၃၈%သာ စီးပွားဖြစ် ဝါစေ့ ဆီ ထုတ်ကြပြီး ၆၁% က ဝါစေ့ဆီ မထုတ်ကြဟု ဆိုပါသည်။ ကျန်ရှိသည့် ရာခိုင်နှုန်းက ဖြေကြားခြင်း မပြုပါ (၂၀၁၉ခုနှစ်)။ အလုပ်သမား မလုံလောက်ခြင်းနှင့် ဝါစေ့ဆီတွင် အနံ့ရှိခြင်းတို့သည် ဤတန်ဖိုးပေါင်းထည့်သည့် လုပ်ငန်း တွင်ကျယ်ပြီး အောင်မြင်မှုရရှိလာရေးအတွက် အဓိက အဟန့်အတားဖြစ်ပါသည်။ ဘေးထွက်ပစ္စည်း ဖြစ်သော ဝါစေ့မှာ ဈေးနှုန်းအားဖြင့် ကျပ် ၉၅၀မှ ၁၅၅၅ကျပ်ရှိပြီး ဝါစေ့ဆီ ထုတ်ပြီးပါက ကျပ် ၁၂၀၀ မှ ၁၅၂၅ ကျပ် အထိ ရရှိနိုင်ပါသည် (၂၀၁၉ခုနှစ်)။ ဝါစေ့မှ ဆီထုတ်ပြီး ကြွင်းကျန်သော ဝါဖတ်ကို အစားအစာ ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများသို့ ရောင်းချပါသည်။ ဝါစေ့ဆီကိုမူ (စားသုံးနိုင်သဖြင့်) မန္တလေး၊ Banbawi လျှင်ကော်နှင့် ကျောက်ပန်းတောင်း ရှိ ပဲကြော်လုပ်ငန်းများသို့ အကြော်ဆီအဖြစ် အများ ဆုံး ရောင်းချပါသည်။ ကြွင်းကျန်သည့် ဆီအစေးများမှာမူ စားသုံး၍ မရခြင်းကြောင့် ဆပ်ပြာလုပ်ငန်းများသို့ ရောင်းချပါသည်။

ဇယား ၃-၁ ဝါစိုက်ခင်းအရောက် ဝယ်ယူသော ဝါဈေးနှုန်းနှင့် ကြိတ်ခွဲစက်မှ ထုတ်လုပ်သော ဝါဝွမ်းဈေးနှုန်း (၂၀၁၈ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ)

ဈေးနှုန်း (တစ်ပိဿာကျပ်)	၂၀၁၇	၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂
ဝါကြိတ်စက်များသို့ ကုန်ကြမ်း အဖြစ် သွင်းရန် ဝါစိုက်ခင်းအထိ သွားရောက်ဝယ်ယူသည့် အနိမ့်ဆုံး နှင့် အမြင့်ဆုံး ဝါဈေးနှုန်း	၁၀၀၀- ၁၂၀၀	၁၅၅၀- ၁၆၀၀	၁၁၀၀- ၁၅၂၅	၈၅၀- ၁၅၀၀	၁၂၅၀- ၁၉၀၀	၁၈၀၀- ၂၄၀၀
ဝါကြိတ်စက်များမှ ထွက်သည့် (ထုတ်လုပ်ပြီး) ဝါဝွမ်း အနိမ့်ဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံး ဝါဈေးနှုန်း	၃၅၀၀- ၃၈၀၀	၃၇၀၀- ၄၃၅၀	၃၃၅၀- ၃၇၅၀	၃၃၀၀- ၃၅၀၀	၄၇၀၀- ၅၀၀၀	၅၅၀၀- ၆၀၀၀

ရည်ညွှန်းချက် - ဝါကြိတ်စက်ရှိ လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ပထမ အကျော့နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဒုတိယအကျော့ (ဖော်ပြထားသော ကိန်းဂဏန်းများမှာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ဝါကြိတ်ခွဲ လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများ၏ ပြောပြချက်အပေါ် အခြေခံပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အချို့သော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များနှင့် မတူညီဘဲ ကွဲပြားမှု ရှိနိုင်ပါသည်။ အနိမ့်ဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံး ဈေးနှုန်းများကို ဖော်ပြထားပါသည်။)

ဝါထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများအတွက် တန်ဖိုးပေါင်းထည့်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အဆင့်မြှင့်တင် နိုင်ရန် အလွန်အရေးပါသည့် အပိုင်းမှာ ဝါကြိတ်ခွဲ ကုန်ကျစရိတ် ဖြစ်ပါသည်။ ဝါသီးဝယ်ယူသည့် ကုန်ကျစရိတ်၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားခ၊ အလုပ်သမားခ (အချိန်ပြည့်နှင့် ဝါကောက်ရာသီ)၊ ထုပ်ပိုးစရိတ်၊ ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းစရိတ်များနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်များ ပါဝင်ပါသည်။ သာမန်အားဖြင့် အလုပ်သမားခကြောင့် စုစုပေါင်း ကုန်ကျစရိတ် အပြောင်းအလဲ ရှိတတ်ပါသည်။ တစ်ရက်လုပ်အားခမှာ လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် လုပ်ရမည့်အလုပ်တို့အပေါ် မူတည်ပါသည်။ အမျိုးသမီးဆိုလျှင် ကျပ် ၅၀၀၀ မှ ၅၅၀၀၊ အမျိုးသားဆိုလျှင် ကျပ် ၇၀၀၀ မှ ၁၂၀၀၀ အထိ ရှိပါသည် (၂၀၂၂ခုနှစ်)။ ၂၀၂၀ခုနှစ်က အလုပ်သမားခနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၀၂၁ ခု နှစ်တွင် ၁၂.၅%၊ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ၃၃% တိုးမြှင့်လာပါသည်။ ဝါကုန်ကြမ်းဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာခြင်းသည် ဝါ စိုက်တောင်သူများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းသော်လည်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက်လုံး ကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်တက်လာပါသည်။ စိုက်ခင်းအထိ သွားရောက်ဝယ်ယူသည့် ဝါဈေးမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင်

၁၆%၊ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ၂၁% တိုးမြှင့်ခဲ့ပါသည်။ ဝါကြိတ်လုပ်ငန်းသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား များစွာ သုံးစွဲရသဖြင့် မီးပျက်ပါက ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ ကျဆင်းပါသည်။ မကြာသေးမီက တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ဝါကြိတ်စက်ရုံ အားလုံးက မီးမမှန်ခြင်းအတွက် များစွာ စိုးရိမ်ပူပန်ကြပါသည်။ ယခင်က အလုပ်နှစ်ဆိုင်း လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ မီးလာချိန်များတွင် တစ်ဆိုင်းသာ ဝါကြိတ်နိုင်တော့သဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ ၅၀% ခန့် ကျဆင်းပါသည်။

ဝါကြိတ်ခွဲကုန်ကျစရိတ်နုတ်ပြီး အသားတင် အမြတ်မှာ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ကုန်ကျစရိတ် စုစုပေါင်း၏ ၂%-၃% ရှိပြီး ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်၌ ဝါဈေးနှုန်းမှာ ယခင် ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းထက် မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် ၅% အထိ အမြတ်တိုးလာကြောင်း စစ်တမ်းကောက်ယူရာမှ တွေ့ရှိရပါသည်။¹⁷ သို့ရာတွင် သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်း မတည်ငြိမ်ခြင်း၊ ဝါ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်မှုကို ကန့်သတ်သည့် မူဝါဒ ရှိခြင်းတို့ကြောင့် အမြတ်ရရှိမှုမှာ ရေရှည် တည်တံ့နိုင်ခြင်း မရှိပါ။

၃-၂-၆ ထုတ်လုပ်ပြီးဝါဝွမ်းကို ပြည်တွင်းသို့တင်သွင်းခြင်းနှင့် ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါသွင်းကုန်နှင့် ဝါပို့ကုန် နှစ်မျိုးလုံး ရှိပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများ အဓိကအားဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဝါဝွမ်း အများအပြား တင်သွင်းပြီး တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရ ဝါစက်ရုံများသည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ ဝါဝွမ်း အများအပြား တင်ပို့ပါသည်။ စာရင်းအင်းများအရ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ဝါပို့ကုန်မှာ ၁.၆တန် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃.၅သန်း) ရှိပြီး ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၄၈၇.၅တန် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၁.၀၇၃သန်း) သို့ တိုးမြှင့်လာပါသည်။ ၂၀၂၁ခုနှစ် ဝါပို့ကုန် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၁.၉၇သန်းဖိုး ရှိခဲ့ရာ တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရာမှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀.၇၅သန်း ရရှိခဲ့ပါသည် (UNCOMTRADE 2022)¹⁸ တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့သော ဝါ အများစုမှာ နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်၍ အလွတ်သဘော တင်ပို့ခြင်းဖြစ်၍ အမှန်တကယ် တင်ပို့သည့် ပမာဏမှာ ထို့ထက် ပိုမိုများပြားနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝါ သွင်းကုန်မှာ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၂၄.၄၆တန် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၀.၀၈သန်း) ရှိပြီး ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၁၁၆.၀၄တန် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၀.၂၁၁သန်း)သို့ တိုးမြှင့်လာပါသည်။ မြန်မာ့ဝါအတွက် ပို့ကုန်ဈေးကွက် ဈေးနှုန်းမှာ တစ်နှစ်နှင့် တစ်နှစ် မတူညီပါ။ ဝါတစ်ကီလိုဂရမ်လျှင် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃.၂၇၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃.၄၄၊ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃.၄၄ ရှိခဲ့ပါသည်။¹⁹

အစိုးရက ဝါကို ကန့်သတ်ကုန်အဖြစ် မကြာသေးမီက စာရင်းသွင်းခဲ့ရာ²⁰ နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ဈေးနှုန်း မြင့်တက်ပါက ပို့ကုန်တင်ပို့ခြင်း၊ ဈေးတင်ရန် သို့မဟုတ် အမြတ်ကြီးစားရန် သိုလှောင်ထားခြင်းများကို တားမြစ်ပါသည်။ ယင်းကန့်သတ်ချက်ကြောင့် ဝါစိုက်တောင်သူများသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက် တွင် ဝါကို အောက်ဈေးဖြင့် ရောင်းချရမည်ဖြစ်၍ ဝါစိုက်တောင်သူများအတွက် အကျိုးယုတ်သည်ဟု အကျိုး သက်ဆိုင်သူများက ရှုမြင်ကြပါသည်။ ယခုအခါ ဝါစက်ရုံများသည် အစိုးရသတ်မှတ်ဈေးနှုန်းဖြင့် အစိုးရ စက်ရုံ တစ်ရုံသို့ ဝါထုတ်ကုန်ပေးသွင်းရောင်းချမှသာ ပြည်ပသို့ ဝါ တင်ပို့ခွင့် လိုင်စင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ ပြည်တွင်း

¹⁷ ကုန်ကျစရိတ်ကို အပိုင်းလိုက် ခွဲခြားတွက်ချက်နိုင်ရေး ဝါကြိတ်ခွဲလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများထံမှ အသေးစိတ် အချက်အလက်များ ရရှိရန် ခက်ခဲပါသည်။ ပျမ်းမျှ အမြတ်ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ဖြေကြားကြပါသည်။

¹⁸ <https://tradingeconomics.com/myanmar/exports/cotton>

¹⁹ <https://www.selinawamucii.com/insights/prices/myanmar/cotton/>

²⁰ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ရက်စွဲ ၈-၄-၂၀၂၂ <https://www.commerce.gov.mm/>

ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်နှင့် အထည်စက်များ၏ ဝါ လိုအပ်ချက်မှာ ဝါအထွက်စုစုပေါင်း၏ ၂၀% ခန့်သာ ရှိခြင်းကြောင့် ဝါပို့ကုန်ကို ကန့်သတ်ခြင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်လုံး ဆုံးရှုံးရမည့် အခြေအနေဖြစ်သည်ဟု အကျိုးသက်ဆိုင် ပါဝင်သူများက ဆိုပါသည်။ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယက ဈေးကွက်များ ပြန်ဖွင့်လျှင် ပြည်တွင်းမှ ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်များသည် ယင်းကန့်သတ်ချက်များကို ကျော်လွှားရန် လွန်စွာ ခက်ခဲပါမည်။ ယခင်ခေတ်က ဈေးနှုန်းယှဉ်ပြိုင်လျက် ဈေးကွက်စနစ်ဖြင့် ဝါဝမ်းကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ပြီး ချည်ကို အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းပါသည်။ ကုန်သွယ်မှုကို ကန့်သတ်မထားသဖြင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများလည်း ရှင်သန်နိုင်ပါသည်။

အစိုးရက ဝါ လိုအပ်ချက် ပြည့်မီစေရေး စိုက်ဧက တိုးမြှင့်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော်လည်း လက်ရှိ မူဝါဒမှာ ဝါစိုက်တောင်သူများ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု မတိုးချဲ့နိုင်စေရန် အဟန့်အတားဖြစ်နေသည်ဟု ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ဝါကြိတ်စက်ရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများက စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ရှိပါသည်။ အစိုးရဌာနများ အကြားတွင်လည်း ဝါထုတ်လုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူဝါဒပိုင်း ဆန့်ကျင်နေခြင်းများ ရှိပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့က ဝါစိုက်တောင်သူများ ဝင်ငွေတိုးတက်စေရန်နှင့် ပို့ကုန်ဝင်ငွေ ပိုမိုရရှိနိုင်ရန် ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို ထပ်မံ၍ လွတ်လပ်ခွင့်ပြုရေး ထောက်ခံပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်ရုံများကို ကြီးကြပ်သော စက်မှုဝန်ကြီးဌာနကမူ အရှုံးပေါ်နေသော နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများ လုပ်ငန်းဆက်လက် လုပ်ကိုင်နိုင်ရေးအတွက် ကုန်သွယ်မှုကို တားဆီးပြီး အစိုးရထံ ဝါရောင်းချစေရေး လုပ်ဆောင်လိုပါသည်။

၃-၂-၇ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားဆဲ အကြပ်အတည်းအခြေအနေတွင် အရေးပါသော အပြောင်းအလဲများ

လွန်ခဲ့သော ၂နှစ်ကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုဗစ် ၁၉ ကပ်ရောဂါကြောင့် ထိခိုက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေပြီး ရှုပ်ထွေးသော နိုင်ငံရေး အရေးပေါ်အခြေအနေများကြောင့် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ချည်မျှင်နှင့် အထည် စက်ရုံများ အားလုံး ထိခိုက်မှုများပြားခဲ့ပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူများအတွက် ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွင်း ကပ်ရောဂါကြောင့် ထိခိုက်မှု အများဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ကပ်ရောဂါ အပြင်းထန်ဆုံး ဖြစ်ပွားလာချိန်တွင် မျိုးစေ့ချပြီးဖြစ်သော်လည်း ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် အလုပ်သမားများသည် စိုက်ခင်းသို့ သွားရောက်ဆေးဖြန်းခြင်း၊ ပေါင်းနုတ်ခြင်း၊ ဝါကောက်သိမ်းခြင်းတို့ကို အချိန်မီ မလုပ်ဆောင်နိုင်ကြတော့ပါ။ ထိုစဉ်က ဝါအထွက် ၂၅% ကျဆင်းခဲ့ရပါသည်။ ယခုအခါ သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်လာပြီး နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ကုန်သွယ်ရေးကို ကန့်သတ်ထားခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပြတ်တောက်မှုများ ဖြစ်ပွားနေခြင်းတို့သည် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ဝါထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ကိုင်သူများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အဓိက စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ် ပထမအကျော့ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့စဉ်က ဖြေကြားသူ တစ်ဝက်ခန့်က ဝါကြိတ်ခွဲလုပ်ငန်းမှာ ယခင်နှစ် (၂၀၁၉ခုနှစ်) က အခြေအနေနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားကြပြီး ၄၀%က ပိုမိုကောင်းမွန်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ၁၂%ကသာ လုပ်ငန်းများ ကျဆင်းသွားသည်ဟု ဖြေကြားပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် စစ်တမ်းကောက်ယူသောအခါတွင်မူ စက်ရုံငယ်များက လွန်ခဲ့သော ၂နှစ်အတွင်း ရောင်းချရသည့် ပမာဏ ၄၀% ကျဆင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို့အပြင် ကုန်ကြမ်းများ ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် အမြတ်နည်းလာပါသည့်အပြင် စက်ရုံငယ်များမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပြတ်တောက်မှုများကြောင့် အလုပ် နှစ်ဆိုင်း မလုပ်နိုင်ခြင်း၊ အနီးအနားနယ်မြေဒေသများတွင် ပဋိပက္ခမှုများ ကြီးထွားလာသဖြင့် လုပ်ငန်း ပြတ်တောက်ခြင်းများ ကြုံတွေ့ရပြီး လုပ်ငန်းစုအတွက် အခက်အခဲများ ကြီးမားလျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံကြီးမှာမူ ရောင်းချရသည့်ပမာဏ ၂၅% တိုးမြှင့်လာသည်ဟုဆိုပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံရှိ ပို့ကုန်ဈေးကွက်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းပမာဏ ကြီးမား၍ စရိတ် လျှော့ချနိုင်ခြင်းများကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဝါကြိတ်စက်ရုံလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် အထူး သဖြင့် တရုတ်-မြန်မာနယ်စပ်ရှိ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ကုန်သွယ်ရေး အခြေအနေများအပေါ် များစွာမူတည် နေ ပါသည်။ ထိုမျှမက ကျပ်ငွေတန်ဖိုး ကျဆင်းပြီး ပြည်တွင်း ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအပေါ် ထိခိုက်ခြင်း ကြောင့် အခြေအနေမှာ ပိုမိုဆိုးဝါးပါသည်။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံဗဟိုဘဏ်က ကုန်သည်များအားလုံး ကုန်သွယ်ရေးမှ ရရှိသော ငွေကို သတ်မှတ် ငွေလဲလှယ်နှုန်းဖြင့် လဲလှယ်ရမည်ဟု စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်လိုက် သည့် ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဝါဝမ်းဈေးနှုန်းသည် တစ်ပိဿာ ကျပ် ၆၀၀၀ မှ ကျပ် ၅၅၀၀ သို့ ချက်ချင်း ထိုး ကျသွားပါသည်။ ထို့အပြင် ပို့ကုန်တင်ပို့မည့်သူများသည် ပို့ကုန်လိုင်စင်လျှောက်ထားရာတွင် ပြည်ပ ဝယ်ယူ သူများထံမှ ကြိုတင်ငွေ ရရှိပြီးဖြစ်မှသာ လျှောက်ထားနိုင်မည်ဟူသော ဗဟိုဘဏ်၏ အခြားစည်းမျဉ်းတစ်ခု ကြောင့်လည်း ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပြတ်တောက်ခဲ့ရပါသည်။

ဝါနှင့် ဝါကြိတ်လုပ်ငန်းအပိုင်းတွင် စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများအပြားရှိသော်လည်း ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် သာမက တရုတ်နိုင်ငံဈေးကွက်တွင်ပါ ဝယ်လိုအားဆက်လက်မြင့်မားနေခြင်းသည် ဝါနှင့် ဝါကြိတ်လုပ်ငန်း အပိုင်း ကြီးထွားရေးအတွက် အရေးပါသော မောင်းနှင်အားဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဝါစိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်သူ များသည် ယင်းဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများကို ရရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး ဈေးကောင်းလည်း ရနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့ အနေဖြင့် ဈေးကွက်ရရှိရေးမှာ အဓိက စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ်ရာ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးနှင့် မူဝါဒပိုင်း အကြောင်းအချက် များကသာ အဓိက စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ အစိုးရက ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု မြှင့်တင်ပြီး ပြည်တွင်း ဈေးကွက်တွင် ဈေးနှုန်းသက်သာစွာဖြင့် ဝါများ ဝယ်ယူရရှိနိုင်ရန် ဝါ စိုက် ဧက တိုးချဲ့ရေး အဓိက ထား လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် ယင်းသို့သော အစီအမံများအောက်တွင် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ဝါ ထုတ်လုပ်သူများအတွက် လုပ်သာကိုင်သာ မရှိပါ။ အချို့နယ်မြေဒေသများတွင် နယ်မြေခံအာဏာပိုင်များက သတ်မှတ် ဝါ ပမာဏကို သတ်မှတ်တင်ဒါဈေးဖြင့် (ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက် လျော့နည်းလျက်) နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်များသို့ မရောင်းမနေရ ရောင်းချရမည်ဟု အမိန့်ချမှတ်လျက်ရှိပါသည်။

ချည်မျှင်နှင့်အထည်လုပ်ငန်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးတွင် ဝါစိုက်ခြင်းနှင့် ကြိတ်ခွဲခြင်းသည် အရေးပါဆုံး အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လွဲမှားသော အစိုးရမူဝါဒများသည် တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို အစပိုင်းမှနေ၍ အသက်မရှူနိုင်အောင် လည်မျိုကို ဖျစ်ညှစ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်ရုံ များအတွက် ကုန်ကြမ်းသွင်းအားစုများကို ထောက်ပံ့ကြေးပေးရန် ထိရောက်သော အစီအမံ မရှိသဖြင့် အစိုးရ အဆက်ဆက်သည် နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပါသည်။ ပြည်တွင်းတွင် သွင်းကုန်အဝတ်အထည်များကို အဓိက ဝယ်ယူဝတ်ဆင်နေကြခြင်းကြောင့် နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများတွင် စက်များ နှင့် ပစ္စည်းများ အဆင့်မြှင့်တင်ရေး၊ စီမံခန့်ခွဲမှုအပိုင်းကိုလည်း အရည်အသွေးကောင်း အဝတ်အထည်များ ဒီဇိုင်းထုတ်ခြင်း၊ ဖန်တီးခြင်း၊ ပေးပို့ရောင်းချခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန် အဆင့်မြှင့်တင်ရေး အစိုးရ အနေဖြင့် မူဝါဒချမှတ်လုပ်ဆောင်ပါက ပိုမို၍ လက်တွေ့ကျပြီး အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ပါမည်။

၃-၃ ချည်မျှင်လုပ်ငန်း

၃-၃-၁ နောက်ခံအချက်များ

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များ အလယ်ပိုင်းကာလ မတိုင်မီ ချည်မျှင်လုပ်ငန်းစုတွင် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း (State-Owned Enterprise) (SOE) များသာ အဓိက လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပါသည်။²¹ နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံများမှာ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များမှ စတင်၍ တည်ထောင်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ဂျပန်အစိုးရဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီ (official development assistance) (ODA) နည်းပညာအကူအညီဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များ အလယ်ပိုင်းကာလ ရောက်မှသာ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများကို လုပ်ကိုင်ခွင့် ပြုခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံ ၄ရုံ ရှိလာပါသည် (ဇယား ၃-၅)။ အစိုးရက ထုတ်ပြန်သော အချက်အလက်များအရ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် နိုင်ငံပိုင် (SOE) ချည်မျှင်နှင့်အထည် (ချည်ငင် နှင့်/သို့မဟုတ် ရက်ကန်း (သို့မဟုတ်) ရက်လုပ်) စက်ရုံ ၁၆ရုံ ရှိပါသည် (ဇယား ၃-၄)။ သို့ရာတွင် ယင်းစက်ရုံများအနက် ထက်ဝက်ကျော်သည် လုံးဝ မလည်ပတ်နိုင်၊ သို့မဟုတ် စွမ်းအားပြည့် မလည်ပတ်နိုင်ကြောင်း ဤလေ့လာချက် ပြုလုပ်ခဲ့စဉ်က တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် သွားရောက်လေ့လာခဲ့သော နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံများတွက် တပ်ဆင်ထားသော စက်များအနက် လေးပုံတစ်ပုံ ခန့်မှာ လည်ပတ်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်ရုံများ တည်ထောင်သည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် အလုပ်အကိုင် ရရှိစေရန်ဖြစ်ပြီး ဝယ်လိုအားဖြင့် မောင်းနှင်သော ဈေးကွက်တင်နိုင်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်နိုင်ရေးနှင့် ဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း ရေရှည် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို မုချထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်း မရှိကြောင်း ၂၀၀၃ခုနှစ် JICA က ထုတ်ပြန်သော နိုင်ငံပိုင်စက်ရုံများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။²²

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ နယ်မြေဒေသအချို့၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ နယ်မြေဒေသအချို့ စသည့် အထူးသဖြင့် ချည်မျှင်တိုဝါစိုက်ပျိုးသည့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် မိုက်ခရိုအဆင့် (တစ်နိုင်တစ်ပိုင်) နေအိမ် အခြေပြု လက်လှည့် ချည်ငင်စက် လုပ်ငန်း အချို့ ရှိပါသည်။²³ သို့ရာတွင် ချည်မျှင်လုပ်ငန်းကဏ္ဍကို တစ်ဖြည်းဖြည်း ဖြေလျှော့လာသောအခါ ယင်း အစဉ်အလာ နေအိမ် အခြေပြု လက်လှည့် ချည်ငင်စက် လုပ်ငန်းများမှာ လျင်မြန်စွာ ကျဆင်းလျက်ရှိပါသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ပလိပ်တိုက်နယ်ရှိ ပထမ ချည်မျှင်နှင့်အထည် ဇုန်မှာ ပန်ဒါချည်မျှင်အထည်နှင့်အချောကိုင် ကုမ္ပဏီက ရှေ့ဆုံးတွင် ရှိနေပြီး အထည်ချုပ် လုပ်ငန်း ခေတ်ကောင်း ရောက်လာချိန်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမည်ဟု ယူဆခဲ့ကြပါသည်။ ယင်း ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြည်တွင်း ချည်မျှင်နှင့် အထည် လုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီသည် အာဏာပိုင်ထံမှ ခွင့်ပြုချက် စောင့်ဆိုင်းနေချိန်တွင် အချောကိုင် အထည်အလိပ်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဆေးဆိုးခြင်းနှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် ခေတ်မီ အထည်အလိပ် လုပ်ငန်း တန်ဖိုးကွင်းဆက် တစ်ခုလုံး ပေါ်ပေါက်လာစေရေး လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ကူညီပံ့ပိုးပေးမည့် ချည်မျှင်နှင့်အထည် ဇုန် ဖြစ်မြောက်ရေးကို နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများကို ငဲ့ကွက်ခြင်းကြောင့် ယနေ့ထက်တိုင် ယင်းဇုန်မှာ အထမမြောက်ခဲ့ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းထုတ်ချည်မျှင်များ (အဓိကအားဖြင့် ဝါချည်) ထွက်ရှိသော်လည်း အခြားနိုင်ငံများ (အဓိကအားဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ) မှ ချည်မျှင်ကို ပမာဏ အများအပြား တင်သွင်းလျက်ရှိပါသည်။

²¹ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ဝါကြိတ်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

²² JICA (2013). Myanmar Data Collection Survey on State-Owned Enterprises in Myanmar - <https://openjicareport.jica.go.jp/pdf/12110888.pdf>

²³ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ဝါကြိတ်စက်ရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် အုပ်စုငယ်ဆွေးနွေးပွဲ၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ချည်မျှင်နှင့် အထည် လုပ်ငန်း အကျိုးသက်ဆိုင်ပါဝင်သူများနှင့် ဆွေးနွေးချက်

ဇယား ၃-၄ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်း (စက်ရုံ)များ စာရင်း

#	စက်ရုံ	မြို့	အဓိကထုတ်ကုန်
၁	အမှတ် (၁) (ရွှေတောင်)	ပြည်၊ ပဲခူး	ချည်၊ အထည်
၂	အမှတ် (၁) စက်ရုံခွဲ (မရမ်းကုန်း)	မရမ်းကုန်း၊ ရန်ကုန်	ချည်၊ အထည်
၃	အမှတ် (၂) (ပလိပ်)	စဉ့်ကိုင်၊ မန္တလေး	ချည်၊ အထည်
၄	အမှတ် (၂) စက်ရုံခွဲ (မြင်းခြံ)	မြင်းခြံ၊ မန္တလေး	ချည်၊ အထည်
၅	အမှတ် (၃) (စစ်ကိုင်း)	စစ်ကိုင်း၊ စစ်ကိုင်း	ချည်၊ အထည်
၆	အမှတ် (၃) စက်ရုံခွဲ (စစ်ကိုင်း)	စစ်ကိုင်း၊ စစ်ကိုင်း	အထည်ချုပ်
၇	အမှတ် (၄) (ပွင့်ဖြူ)	ပွင့်ဖြူ၊ မကွေး	ချည်၊ အထည်
၈	အမှတ် (၅) (ပခုက္ကူ)	ပခုက္ကူ၊ မကွေး	ချည်၊ အထည်
၉	အမှတ် (၆) (ဆားလင်းကြီး)	ဆားလင်းကြီး၊ ဆားလင်းကြီး	ချည်၊ အထည်
၁၀	အမှတ် (၆) စက်ရုံခွဲ (မုံရွာ)	မုံရွာ၊ စစ်ကိုင်း	ချည်၊ အထည်
၁၁	အမှတ် (၇) (မြစ်သား)	မြစ်သား၊ မန္တလေး	ချည်
၁၂	အမှတ် (၇) စက်ရုံခွဲ (ဝမ်းတွင်း)	ဝမ်းတွင်း၊ မန္တလေး	ချည်၊ အထည်
၁၃	အမှတ် (၈) (ပျော်ဘွယ်)	ပျော်ဘွယ်၊ မန္တလေး	ချည်
၁၄	အမှတ် (၈) စက်ရုံခွဲ (ရမည်းသင်း)	ရမည်းသင်း၊ မန္တလေး	အထည်
၁၅	အမှတ် (၉) (ကျောက်ဆည်)	ကျောက်ဆည်၊ မန္တလေး	ရက်လုပ်ခြင်း
၁၆	အမှတ် (၉) (အင်းစိန်)	အင်းစိန်၊ ရန်ကုန်	ရက်လုပ်ခြင်း
၁၇	အမှတ် (၁၀) (တောင်သာ)	တောင်သာ၊ မန္တလေး	ရက်လုပ်ခြင်း
၁၈	အမှတ် (၁၁) (ပခုက္ကူ)	ပခုက္ကူ၊ မကွေး	အထည်ချုပ်

ရည်ညွှန်းချက် JICA SOE အစီရင်ခံစာ ၂၀၁၃ခုနှစ်

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံ ၆ရုံသာ ရှိပါသည် (ဇယား ၃-၅ ကို ကြည့်ပါ)။ ယင်းတို့ အနက် အများစုမှာ မန္တလေးတွင် စုဝေးလျက်ရှိပြီး မြန်မာလူမျိုးများ ပိုင်ဆိုင်လျက် ပြည်တွင်းဈေးကွက်သို့ အဓိက ရောင်းချပါသည်။ ပြည်တွင်း ချည်ဝယ်လိုအား၏ ၃၀%မှ ၄၀% အထိ ရောင်းချနိုင်ကြပါသည်။ ယင်း စက်ရုံများတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသော ဗိုင်းလိပ်တံ (spindle) များ အပါအဝင် စက်အများစုမှာ ခေတ်မီပါ။ ပျမ်းမျှသက်တမ်း ၂၄နှစ် ရှိနေပြီဖြစ်ပါသည်။ စုစုပေါင်းချည်မျှင်ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် ပမာဏမှာ ဗိုင်းလိပ်တံ (spindle) ၉၆၈၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့် စက်ရုံမျှ ချည်နံပါတ် ၄၀ (၁/၄၀ ချည်ဟုလည်း ခေါ်သည်) ထက် ပို လွန်၍လည်း မထုတ်လုပ်နိုင်ပါ။ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများတွင် တပ်ဆင်ထားသော ချည်ငင်စက်စွမ်းအား စုစုပေါင်း မှာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍထက် ပိုမိုများပြားပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် ချည်စက်ရုံများသည် ပုဂ္ဂလိက ချည်စက်ရုံများထက် စက်ရော နည်းပညာပါ သာလွန်ပြီး ချည်အရည်အသွေး ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ထုတ်လုပ်နိုင်သည်ဟု အချို့ သော ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူများက ဆိုပါသည်။²⁴ စီမံခန့်ခွဲမှု လွှဲပြောင်းခြင်းကြောင့်သာ အမြတ်မရှိ ဘဲ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားမှာလည်း ပုဂ္ဂလိကစက်ရုံများထက် နိမ့်ကျနေပါသည်။ ချည်ငင်နိုင်သည့် ပမာဏ ဆင် တူသော ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းနှင့် အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်းတို့မှ ၂၀၁၉ခုနှစ်အတွင်း အမှန်တကယ် ထုတ်လုပ်မှုကို

²⁴ ချည်မျှင်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူများနှင့် ၂၀၁၉ခုနှစ်က တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ အစိုးရပိုင် ချည်မျှင် စက်ရုံမှ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းချက်

နှိုင်းယှဉ်ပါက ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသည် အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်းထက် ၄၁% ပိုမို ထုတ်လုပ်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံသည် ၂၀၁၉ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ချည်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ချည်တစ်ပေါင် ထုတ်လုပ်တိုင်း ကျပ် ၇၈၀ ခန့် အရုံးပေါ်ခဲ့ပါသည်။²⁵

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၉ခုနှစ်အတွင်း ကိုဗစ် ၁၉ အကြပ်အတည်း မဖြစ်ပွားမီက ပုဂ္ဂလိကစက်ရုံများမှ နေ့စဉ် စုစုပေါင်း ချည်ထုတ်လုပ်မှုမှာ ပျမ်းမျှ ၂၂.၈ တန် ရှိပါသည် (ဇယား ၃-၅)။ ၂၀၂၁ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးအကြပ်အတည်း ဖြစ်ပွားနေခြင်းကြောင့် ယင်းစက်ရုံများ၏ ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်မှာ ၅၀%ခန့် လျော့ကျခဲ့ပြီး ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင်မူ ချည်ထုတ်လုပ်မှု ၂၆% ပြန်လည် မြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ ကိုဗစ် ၁၉ ကပ်ရောဂါ မဖြစ်မီက ပုဂ္ဂလိက ချည်စက်ရုံ ၆ရုံအနက် အများစုသည် တစ်ရက်လျှင် သုံးဆိုင်း တစ်နေ့လုံး လည်ပတ်ပြီး တစ်ပတ်လျှင် ခြောက်ရက် လည်ပတ်ပါသည်။ ၂၀၂၁ခုနှစ်တွင်မူ ညမထွက်ရအမိန့် ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် စက်ရုံ ၆ရုံအနက် ၃ရုံ ထက်မနည်းသည် နှစ်ဆိုင်းသာ လည်ပတ်နိုင်ပါသည်။ ယင်းမှာ ၂နှစ်ကာလအတွင်း ယခင် ချည်ထုတ်လုပ်မှု အဆင့်သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိရန် နှေးကွေးနေခြင်း အဓိကအကြောင်းဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၃-၅ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ (၂၀၁၉ခုနှစ်)

ချည်စက်	ဗိုင်းလိပ်တံ (spindle)	ချည်အမျိုးအစား	တစ်ရက် ချည်ထုတ်လုပ်မှု (ပျမ်းမျှ)	တည်ထောင်သည့် ခုနှစ်
စိန်ကမ္ဘာ	၁၅,၀၀၀	၁/၄၀, ၁/၃၂, ၁/၂၁	၂.၅ တန်	၁၉၉၈
အောင်စိန်	၁၂,၀၀၀	၁/၃၂(ပိုလီယက်စတာ), ၂/၂၆ (ပိုလီယက်စတာ)	၄.၅ တန်	၂၀၀၁
မန္တလေး ချည်မျှင်နှင့်အထည် စက်ရုံ ၁	၁၀၅၀၀	၁/၂၁	၂.၅ တန်	၁၉၉၆
မန္တလေး ချည်မျှင်နှင့်အထည် စက်ရုံ ၂ (ထန်းဇော်)	၁၀၃၀၀	၁/၂၁, ၁/၁၀	၂ တန်	၁၉၉၈
CYT 1 နှင့် CYT 2	၂၅၀၀၀	၁/၄၀, ၁/၂၁, ၁/၁၀	၅.၅ တန်	၁၉၉၇
ပန်ဒါ	၂၄၀၀၀	၁/၄၀, ၁/၃၂, ၁/၂၁	၅.၈ တန်	၂၀၁၆ ^၆

ရည်ညွှန်းချက် - စက်ရုံများ (ချည်မျှင်စက်ရုံ) စစ်တမ်း ၂၀၁၉ခုနှစ်

၃-၃-၂ အလုပ်သမားများနှင့် လုပ်အားခများ

ချည်မျှင်စက်ရုံများတွင် စက်ရုံတွင်း ထုတ်လုပ်မှု (floor production line) ဝန်ထမ်း အများစုမှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော ပုဂ္ဂလိကချည်မျှင်စက်ရုံ ၆ရုံတွင် ၂၀၁၉ခုနှစ်က ပျမ်းမျှ ဝန်ထမ်း အရေအတွက် ၆၉၅ ဦး ရှိပြီး ၈၀% မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ပါသည်။ စက်ပြင်များမှာမူ အားလုံးနီးပါး

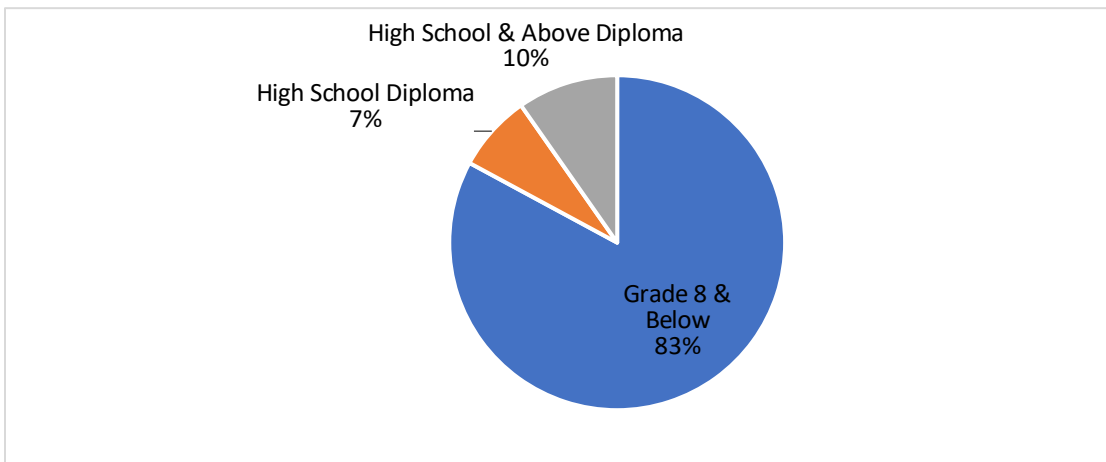
²⁵ သိရှိရသည့် အလေအလွင့်အချိုးအစား၊ ကုန်ကျစရိတ် အခြေအနေတို့အပေါ် အခြေခံ၍ တွက်ချက်ထားပါသည်။

²⁶ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနမှ လွှဲပြောင်းပါသည်။

အမျိုးသားများဖြစ်ပါသည်။ ပညာအရည်အချင်းအားဖြင့် အလုပ်သမားများအနက် ၈၃% မှာ အလယ်တန်း အဆင့်သာရှိပြီး ၈ တန်းနှင့် အောက် ဖြစ်ပါသည် (ပုံ ၃-၁၃ ကို ကြည့်ပါ)။

အလားတူ အစိုးရပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံများတွင်လည်း အမျိုးသမီးဝန်ထမ်း အချိုးအစားမှာ ၈၀%ရှိပြီး စက်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အလုပ်များတွင် အမျိုးသားအများစု လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ အစိုးရပိုင် စက်ရုံများတွင် ဝန်ထမ်းများ၏ ပျမ်းမျှ အသက်မှာ ၄၀ ကျော်ပြီး ပညာအရည်အချင်းအားဖြင့် ပိုမို နိမ့်ကျလျက် (အများစုမှာ ၈တန်း အောက် သာ ဖြစ်ပါသည်) ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ဝန်ထမ်းများထက် အခြားလုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံ နည်းပါးပါသည်။

ပုံ ၃-၁၃ ပုဂ္ဂလိကချည်မျှင်စက်ရုံများရှိ အလုပ်သမားများ၏ ပညာအရည်အချင်း (၂၀၁၉ခုနှစ်)

ရည်ညွှန်းချက် - ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ချည်မျှင်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

ဘွဲ့ဒီပလိုမာရ ၁၀%။ အထက်တန်းအောင် ၇%၊ ၈တန်းနှင့်အောက် ၈၃%

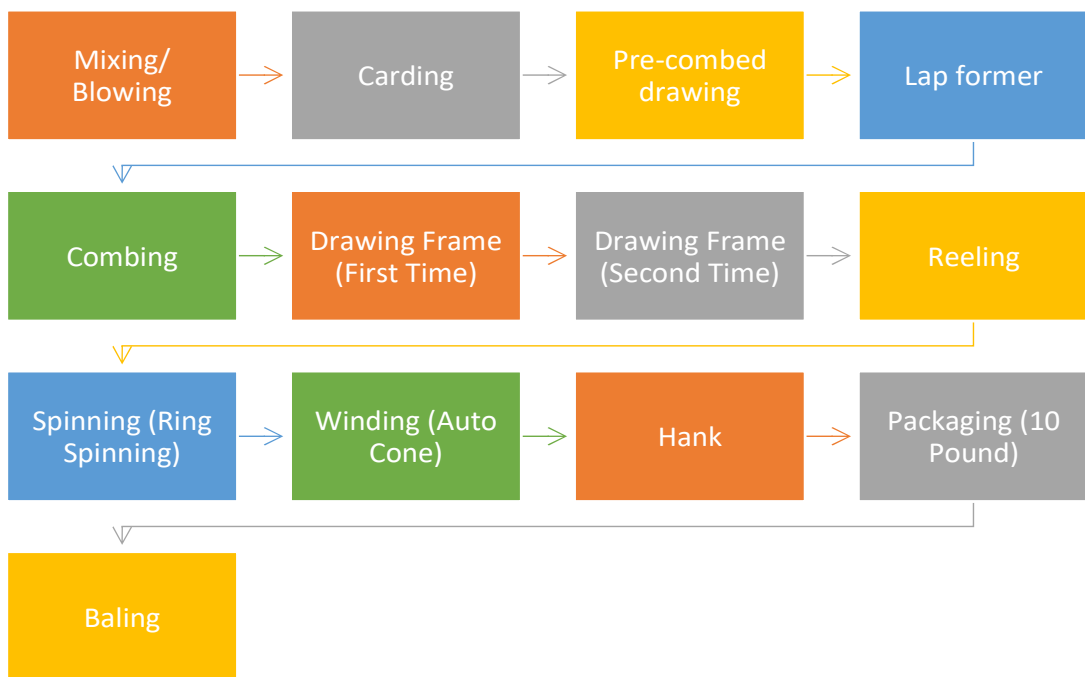
တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော (ပုဂ္ဂလိကနှင့် အစိုးရပိုင်) စက်ရုံ အနည်းငယ်သာလျှင် ချည်မျှင်နှင့် အထည်လုပ်ငန်း ဝန်ထမ်းများ ကျွမ်းကျင်မှု တိုးတက်မြင့်မားရေးအတွက် စက်ရုံအစီအစဉ်ဖြင့် လေ့ကျင့် သင်တန်းပေးသည်ဟု ဆိုပါသည်။ သင်တန်းစီစဉ်ပို့ချပေးသည့်အခါတွင်လည်း ဒီဇိုင်းအလိုက်၊ လုပ်ငန်းပိုင်း အလိုက် အဓိက သက်ဆိုင်မှုရှိသည့် အကြောင်းအရာများကိုသာ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးပြီး အခြားစက်ရုံများ တွင် လုပ်ကိုင်ရန် များစွာအသုံးမဝင်ပါ။ စက်ရုံအများအပြားသည် မိမိတို့ ခန့်ထားသော စက်ပြင်များ သို့မဟုတ် ပြင်ပမှ ပြည်တွင်းစက်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများကို အားကိုးအားထား ပြုကြသော်လည်း စိတ်ဝင်စား ဖွယ်ရာအချက်မှာ ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံအနည်းငယ်သည် နည်းပညာပြဿနာများနှင့် အကြီးစား ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းမှု ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပွားလျှင် တရုတ်နိုင်ငံမှ ကျွမ်းကျင်သူများကို စက်ရုံသို့ ခေါ်ယူကြပါသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော အစိုးရပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံများသည်လည်း အလုပ်သမား ကိစ္စ စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများ ရင်ဆိုင်ရပါသည်။ အလုပ်သမားများမှာ အစိုးရဝန်ထမ်းများဖြစ်ပြီး စက်ရုံတစ်ရုံတည်းတွင် နှစ် ပေါင်းများစွာ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်ရန် ကြိုးစားလိုစိတ်ပေါ်ပေါက်စေ ရေး အစီအမံများ မရှိပါ။ အစိုးရဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများအရ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ကျေနပ်ဖွယ်ရာ မရှိ သည့်တိုင် အလုပ်မှ ရပ်စဲရန် လွန်စွာ ခက်ခဲပါသည်။ ယင်းအစိုးရပိုင်စက်ရုံများသည် အမြတ်အစွန်းမရှိဘဲ လူ့ စွမ်းအားအရင်းအမြစ် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ သို့ဖြင့် စက်ရုံတစ်ခုလုံး ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား နိမ့်ကျလျက်ရှိပါသည်။

၃-၃-၃ ချည်မျှင်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ထွက်ရှိမှု

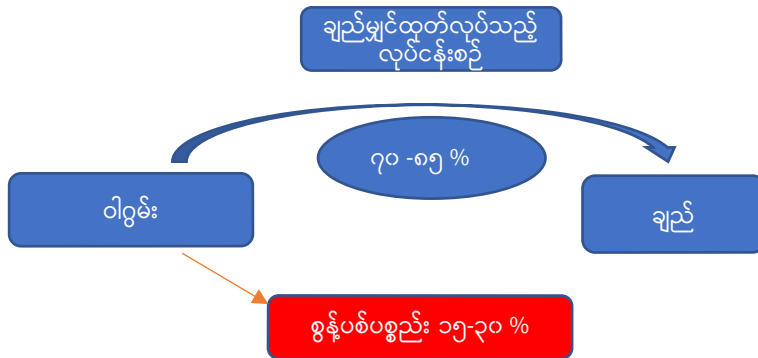
ချည်မျှင်လုပ်ငန်းမှာ ဝါဂွမ်း (lint cotton) ကို ချည် (yarn သို့မဟုတ် thread) အဖြစ် အသုံးပြုရန် ပြောင်းလဲ ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အဓိကအသုံးပြုရသည့် စက်မှာ ဝါအမျှင်များကို ချည်ဖြစ်အောင် ကျစ်ပေးသည့် ဗိုင်းလိပ်တံ (spindle) ချည်ငင်စက်ဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ထွက်ရှိသော ချည်မှာ ချည်နံပါတ် ကြီးလေလေ ချည်မျှင်သေးလေလေ ချည်အရည်အသွေး မြင့်မားလေလေ ဖြစ်ပြီး ချည်ကို နောက်ဆုံးအသုံးပြုပေါ် မူတည်၍ အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ချည်မျှင်စက်ရုံများ တွင် အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပုံ ၃-၁၄ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံ ၃-၁၄ ၁/၃၂ နှင့် ၁/၄၀ ချည်မျှင် ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် (Combing process)

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါဂွမ်းမှ ၁/၄၀၊ ၁/၃၂ နှင့် ၁/၂၀ ချည်အရွယ်အစားများကို အများဆုံး ထုတ်လုပ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းထွက် ဝါပေါက်နှင့် ဝါဂွမ်းမှာ ဝါမျှင်အလျား အမျိုးမျိုးဖြစ်နေသောကြောင့် ချည်မျှင်လုပ်ငန်းတွင် လိုအပ်သော အရည်အသွေး မပြည့်မီပါ။ ထို့အပြင် ပြည်တွင်း ဝါကုန်ကြမ်းမှာ ပလပ်စတစ်အိတ် ကဲ့သို့သော အမှိုက်များ ရောနှောပါဝင်နေလေ့ရှိခြင်းကြောင့် ဝါ၏ အရည်အသွေး နိမ့်ကျ ရုံမျှမက မထုတ်လုပ်မီ ကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်မားသည်ဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများက ဆိုပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အချို့ ချည်မျှင်စက်ရုံများက အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းသော ဝါဂွမ်းကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဝယ်ယူအသုံးပြုပါသည်။ မြန်မာဝါဂွမ်းထက် (သာမန်အားဖြင့် ၁၀%ခန့်) ပိုမိုဈေးနှုန်းကြီးမြင့်သော်လည်း အရည်အသွေးနှင့် သန့်စင်မှု အာမခံချက်ရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ပြည်တွင်းဝါဂွမ်းကို အသုံးပြု၍ ၁/၄၀ ချည် ထုတ်လုပ်ရာတွင် အနည်းဆုံး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းမျှင် ၁၅% ပါဝင်သည်ဟု တွေ့ရှိရပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံများတွင် တစ်ရုံသာလျှင် ထိုင်း၊ တရုတ်၊ ကိုရီးယားတို့မှ ဓာတုချည်မျှင်များ တင်သွင်းပြီး ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက် ဓာတုချည် (ပိုလီယက်စတာချည်) ထုတ်လုပ်ပါသည်။

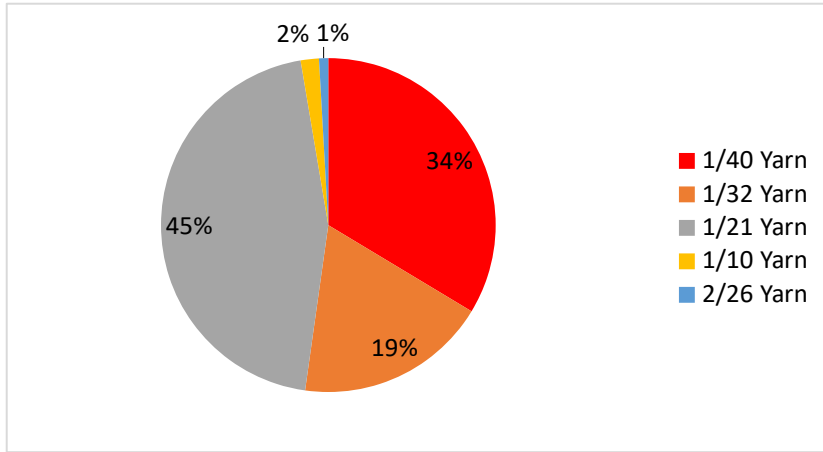
ပုံ ၃-၁၅ ချည်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း/လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု

ရည်ညွှန်းချက် - ပုဂ္ဂလိကနှင့် နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂၀၁၉ခုနှစ်

ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံများတွင် ၁/၄၀နှင့် ၁/၂၁ ချည်များကို အများဆုံး ထုတ်လုပ်ပါသည် (ပုံ ၃-၁၆ ကို ကြည့်ပါ)။ ထူးခြားသည်မှာ ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံများမှ ထွက်သော ၁/၄၀ ချည် စုစုပေါင်း ပမာဏသည် စုစုပေါင်း ချည်ထုတ်လုပ်ပမာဏ၏ ၃၄%သာ ရှိပါသည်။ ၁/၄၀ ချည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယခုအထိ ထုတ်လုပ် နိုင်သော အရည်အသွေးအမြင့်ဆုံး ချည်ဖြစ်သည်ကို သတိမူသင့်ပါသည်။ ချည်မျှင်စက်ရုံများအနက် ဆေးဆိုး ခြင်းနှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းတို့ကို စက်ရုံတည်နေရာမှာပင် တစ်ပေါင်းတည်း လုပ်ကိုင်သော စက်ရုံများ နည်းပါး ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၆ရုံ ပါဝင်ခဲ့ရာ အောင်စိန်စက်ရုံတွင် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းရှိပြီး ပန်ဒါစက်ရုံတွင် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းနှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများလည်း လုပ်ကိုင်ပါသည်။ (ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းနှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများကို နောက်ပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။)

ပုံ ၃-၁၆ ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံများမှ ထုတ်လုပ်သော ချည်အမျိုးအစား (၂၀၁၉ခုနှစ်)

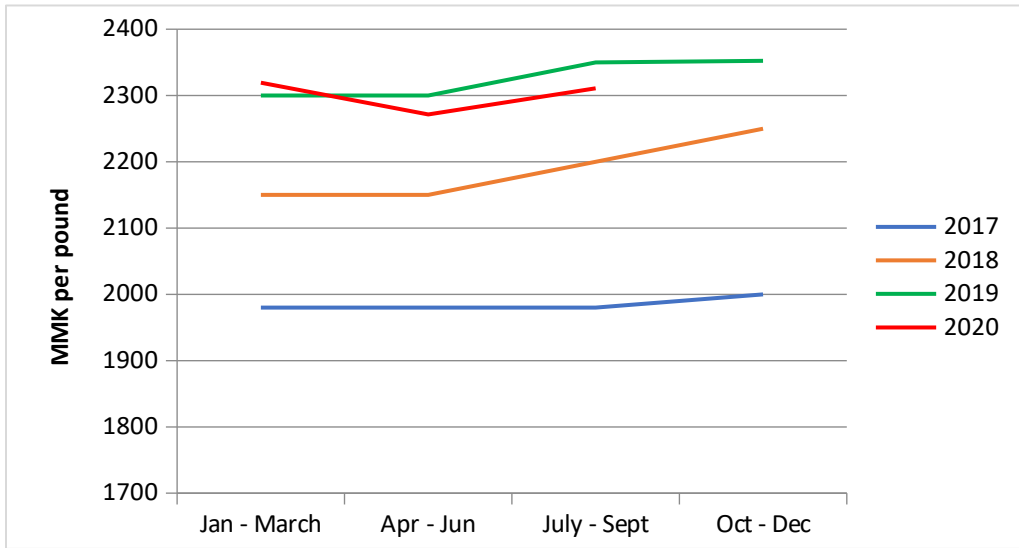

ရည်ညွှန်းချက် - ချည်မျှင်စက်ရုံများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

၃-၃-၄ ချည်ဈေးနှုန်းများနှင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်

ဤတန်ဖိုးကွင်းဆက်အပိုင်းတွင် စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲမှာ စံသတ်မှတ်ထားပြီး အများလက်ခံအသုံးပြုသော အဆင့်သတ်မှတ်သည့် (ဂရိတ်ခွဲသည့်) စနစ် မရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းစုစုံနှုန်းများ မရှိခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်သူများမှာ အရည်အသွေး သတ်မှတ်ချက်အရ ဈေးကောင်းရရန် မလွယ်ကူဘဲ အရည်အသွေးပိုမို ကောင်းမွန်သော ဝါ ထုတ်ကုန်များ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ရန် ဆန္ဒမရှိသည့် ပြဿနာကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေပါသည်။ ဝါပေါက်အရည်အသွေး မတည်ငြိမ်ခြင်း၊ မသင့်တော်သော ဝါကြိတ်နည်းပညာများကို အသုံးပြုခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်တွင်းထွက် ဝါဂွမ်းအရည်အသွေး ကျဆင်းပြီး ချည်မျှင်စက်ရုံများ၏ ထုတ်လုပ်မှုကို ထိခိုက်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ ဝါ လုပ်ငန်းကွင်းဆက်တွင် ပါဝင်သည့် ထုတ်လုပ်မှုနောက်ပိုင်းအဆင့် လုပ်ငန်းများကို ထိခိုက် ပြန်ပါသည်။ ချည်မျှင်စက်ရုံအများစုသည် ပြည်တွင်းထွက် ဝါဂွမ်းကို အများဆုံးအသုံးပြု၍ ချည်ထုတ်လုပ် ပါသည်။ ရံဖန်ရံခါ အချို့စက်ရုံများသည် အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းသော ဝါဂွမ်း ဈေးနှုန်းမှာ ပြည်တွင်း ဝါဂွမ်းဈေးနှင့် များစွာ မကွာခြားလျှင် အိန္ဒိယမှတင်သွင်းသော ဝါဂွမ်းကို အသုံးပြုပါသည်။

ပုံ ၃-၁၇ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁/၄၀ ချည် ဈေးနှုန်း (၂၀၁၇ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ခုနှစ်)

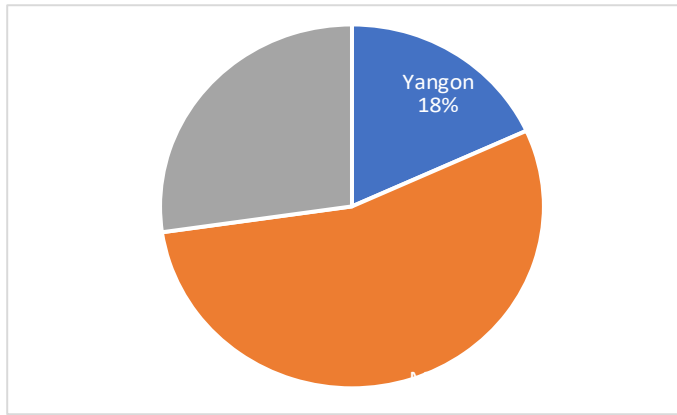

ရည်ညွှန်းချက် -

ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

နှစ်အလိုက် ၁/၄၀ ချည် ဈေးနှုန်း အပြောင်းအလဲကို ပုံ ၃-၁၇ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ကိုဗစ် ၁၉ ကပ်ရောဂါကြောင့် ချည်ဈေးနှုန်းသည် ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၁%သာ ကျဆင်းပြီး ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်းသည် ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် ၆% ကျဆင်းကြောင်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ တွေ့ရှိရပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ချည်ဈေးနှုန်းမှာ ပြည်တွင်း ဝါဂွမ်းဈေးနှုန်းလောက် အတက်အကျ မများဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ကုန်သည်က ဆိုပါသည်။ ချည်မျှင်စက်ရုံများသည် ဈေးနှုန်းများ တက်လိုက်ကျလိုက် မတည်မငြိမ် ဖြစ်မည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်သဖြင့် ချည်ဈေးနှုန်းများနှင့် အမြတ်အစွန်းရရှိမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်နှင့် ဝါ မပြတ်လပ်စေရန် သာမန်အားဖြင့် တစ်နှစ်စာ ကုန်ကြမ်းကို အပြီးအပြတ်ဝယ်ယူ သိုလှောင်ထားလေ့ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ချည်မျှင်လုပ်ငန်းစုတစ်ခုလုံး အကျိုးအမြတ်လျော့နည်းမည့် အလားအလာရှိလျှင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံ လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူအချို့က စုပေါင်း၍ ထုတ်လုပ်မှုကို လျှော့ချခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ပြည်တွင်းထုတ်ချည်၏ ဈေးနှုန်းမှာ ပြည်ပမှတင်သွင်းသော ချည်၏ ဈေးနှုန်းထက် လျော့နည်းပါသည်။ ပုံ၃-၁၈ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ချည်မျှင်စက်ရုံများသည် ထုတ်လုပ်ပြီး ချည်ကို ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများ စုစည်းတည်ရှိသည့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အထူးသဖြင့် ဝမ်းတွင်း၊ အမရပူရနှင့် ပြည်ကြီးတန်ခွန် မြို့နယ်များသို့ အဓိက ပေးသွင်းပါသည်။ အစိုးရပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံများကမူ ချည်ကို စက်ရုံ၏ ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများအတွက် အဓိက အသုံးပြုပါသည်။ သို့မဟုတ် အခြား ရက်ကန်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သော နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများသို့ ဖြန့်ချိပေးပို့ပါသည်။ အစိုးရပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံများက ထုတ်လုပ်သော ချည် အနည်းငယ်မှာ ပွဲစားများမှတစ်ဆင့် ဈေးကွက်အတွင်း ရောင်းချသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ပုံ ၃-၁၈ ပုဂ္ဂလိကစက်ရုံများမှ ချည် ပေးသွင်းရောင်းချသည့် ဈေးကွက် (၂၀၁၉ခုနှစ်)

ရည်ညွှန်းချက် - ချည်မျှင်စက်ရုံ လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

၃-၃-၅ အကြပ်အတည်းဖြစ်ပွားနေချိန် အရေးပါသောအပြောင်းအလဲများ

ယခင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်တွင်းတွင် ထုတ်လုပ်သော ဝါချည်မှာ ပြည်တွင်းဈေးကွက် ဝယ်လိုအားကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် မလုံလောက်ပါ။ အခြားနိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် အိမ်နီးချင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ချည် အမြောက်အမြား တင်သွင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ comtrade မှ အချက်အလက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံက အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းသော ဝါချည်²⁷ စုစုပေါင်း သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် အမေရိက ဒေါ်လာ ၄၁.၄၁ သန်း ရှိရာမှ ၂၀၂၁ခုနှစ်တွင် (၂၇% ကျဆင်းပြီး) ၃၀.၃၃ သန်းဖိုးသာ တင်သွင်းပါသည်။ ၂၀၂၀ခုနှစ် အစောပိုင်းကာလတွင် သွင်းကုန်ကျဆင်းရခြင်းမှာ အဓိကအားဖြင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး ပြတ်တောက်မှုနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ကိုဗစ် ၁၉ ကူးစက်ဖြစ်ပွားနေမှုကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းသော (၁/၄၀) ချည်များ ဈေးနှုန်း မြင့်မားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ချည်တစ်ပေါင် ဈေးနှုန်းမှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကျပ်၂၃၀၀ မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် (၁၃၉% မြင့်တက်ပြီး) ကျပ် ၅၅၀၀ အထိ ဖြစ်လာပါသည်။ အလားတူ ပြည်တွင်းထွက် (၁/၄၀) ချည်မှာလည်း ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ၁၅၀% မြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ချည်မျှင်စက်ရုံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ ၃ဦးလုံးက ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် အသားတင် အမြတ် ၁၀% ခန့်သို့ မြင့်တက်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ၏ အသားတင် အမြတ်အစွန်းမှာ ၁%မှ ၃% အထိသာ ရှိပါသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၆)။ သို့ရာတွင် (အသားတင် အမြတ် များပြားသော) ဤအခြေအနေမှာ အလယ်အလတ် ကာလနှင့် ကာလရှည်အတွက် ဆက်လက် တည်တံ့လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု စက်ရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများက ယူဆကြပါသည်။

ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများက ၂၀၁၉ခုနှစ်ကထက် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ်မှု ၂၀%မှ ၃၀% ကျဆင်းသွားသည်ဟု ဆိုပါသည်။ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ညမထွက်ရအမိန့်ကြောင့် ပုဂ္ဂလိက ချည်မျှင်စက်ရုံအားလုံး ၂၀၂၁ခုနှစ် ပထမသုံးလပတ်မှ စတင်၍ အလုပ်ချိန် ၂ဆိုင်းသာလျှင် လုပ်ကိုင်နိုင်ပါသည်။ ၂၀၂၁ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင်

²⁷ HS Code: 5205 (အလေးချိန်အားဖြင့် ဝါ ပါဝင်မှု ၈၅%နှင့် အထက် ရှိပြီး (အပ်ချုပ်ချည် မဟုတ်သော) ဝါချည်)

တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝါ ဝယ်လိုအား မြင့်တက်လာပြီး ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် ဝါဝွမ်းပြတ်လပ်မှု ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပြတ်တောက်ခြင်းများကြောင့်လည်း ထုတ်လုပ်မှု လျော့နည်းကျဆင်းပါသည်။

ဤလေ့လာချက်အတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာ၌ ပါဝင်သော စက်ရုံများတွင် ၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်အကြား အလုပ်သမားအင်အား လျော့ချခြင်းများ မရှိပါ။ အလုပ်သမားများ၏ ပျမ်းမျှ လုပ်အားခမှာလည်း အတူတူနီးပါး ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် သွားရောက်ခဲ့သော စက်ရုံများအားလုံးတွင် တစ်ရက်လျှင် ဧနာရီ အလုပ်ဆင်း ရသော အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းမှာ အခြေခံလုပ်အားခ ကျပ် ၁၄၄၀၀၀ ဖြစ်ပြီး ခွင့်မယူ၊ ပျက်ရက်မရှိပါက ဆုကြေး ကျပ် ၁၀၀၀၀ ရရှိပါသည်။ လုံခြုံရေးအကြောင်းကြောင့် အလုပ်သမားများ အလုပ်ထွက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အခြား နိုင်ငံများသို့ (အထူးသဖြင့် တရုတ်-မြန်မာနယ်စပ်ဒေသနှင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့) ရွှေ့ပြောင်းသွားရောက်ရန် ရည်ရွယ်လျက် အလုပ်ထွက်ခြင်း များပြားသဖြင့် ဝန်ထမ်းများနှုတ်ထွက်သည့်နေရာ အသစ်ခန့်ထားရသည့်နှုန်း (labour turn over rate) (အထူးသဖြင့် လုပ်သက်အတွေ့အကြုံ တစ်နှစ်သို့မဟုတ် နှစ်နှစ်ရှိသော လူငယ် အလုပ်သမားများ နုတ်ထွက်သွားခြင်း) မှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်ကထက် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ပိုမို မြင့်မားကြောင်း သတိပြုမိ နိုင်ပါသည်။

၃-၄ ရက်ကန်းနှင့် ရက်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း (Weaving and Knitting)

၃-၄-၁ နောက်ခံအချက်များနှင့် အဓိက သွင်ပြင်လက္ခဏာများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုလိုနီခေတ် မတိုင်မီက စတင်လျက် ကာလကြာရှည် နာမည်ကျော်ကြားသော လက်ရက် အထည်ရက်လုပ်ခြင်း၊ ဆေးဆိုးခြင်းနှင့် ပန်းထိုးခြင်း လုပ်ငန်းအစဉ်အလာ ရှိပါသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အမရပူရမှာ အထည်အလိပ်နှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်း နာမည်ကြီးပါသည်။ ရက်ကန်းရက်လုပ်ရန် ဝါချည်၊ ပိုးချည် မှ တန်ဖိုးကြီးမြင့်သော ကြာချည်အထိ အစဉ်အလာ အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။ တိုင်းရင်းသား အသီးသီးတွင်လည်း ထူးခြားသော အဆင်အခြင်များ ရက်လုပ်၍ သီးခြားဈေးကွက်များ ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းရက်ကန်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် အစဉ်အလာ ရက်ကန်းရက်သူများအတွက် မန္တလေးအမရပူရရှိ ၁၉၁၄ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်သော ဆောင်းဒါးရက်ကန်းသင်တန်းကျောင်း (ယခု ဆောင်းဒါးရက်ကန်းနှင့် အသက်မွေးပညာ သိပ္ပံ) မှ ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းနှင့် ဒီဇိုင်းရက်လုပ်သည့် သင်တန်းများ ပို့ချလျက် စက်ရက်ကန်းအသုံးပြုနည်း၊ ထူးခြားသော ဒီဇိုင်းပုံစံများ ရေးဆွဲရက်လုပ်နည်းများကို သင်ကြားလေ့ကျင့်ပေးပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ရက်ကန်းလုပ်ငန်း ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် သင်တန်းကျောင်းအနေဖြင့် အစိုးရ၏ ပံ့ပိုးမှု ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ခရိုင်အဆင့် မြို့ အများအပြားတွင် ရက်ကန်းကျောင်းများ တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။²⁸

ရက်ကန်းလုပ်ငန်းစုမှာ ကာလကြာရှည် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲလာသည့် သမိုင်းကြောင်းရှိပါသည်။ ၁၉၂၁ခုနှစ် ခန့်က တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် ရက်ကန်းပေါင်း ၅၀၀၀၀၀ ကျော် ရှိခဲ့ဖူးပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စက်ရက်ကန်းများဖြင့် အရေအတွက် ယခင်ကလောက် မများသော်လည်း စီးပွားဖြစ်

²⁸ Yang Naing Lin(2020). Transformation of Weaving in Myanmar from the Tradition to the Modernity and Its Impact. University of Mandalay.
<https://meral.edu.mm/record/5604/files/The%20Transformation%20of%20Weaving%20in%20Myanmar%20from%20the%20Tradition%20to%20the%20Modernity%20and%20Its%20Impact.pdf>

ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ပါသည်။²⁹ ၁၉၅၄ခုနှစ်ခန့်တွင် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများက လက်ရက်ကန်း ၂၅၀၀၀၊ စက်ရက်ကန်း ၂၀၀ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစိုးရပိုင် လုပ်ငန်းများက စက်ရက်ကန်း ၂၀၀ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပါသည်။³⁰ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရက်ကန်းစက်ရုံ အများဆုံး တည်ရှိသော နယ်မြေဒေသဖြစ်ပါသည်။ မန္တလေး စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန (Directorate of Industrial Supervision and Inspection) (DISI) ရှိ စာရင်းအင်းများအပေါ် အခြေခံလျက် ကွန်ရက်နမူနာကောက်ယူနည်းလမ်း (network sampling technique) ကို အသုံးပြုပြီး အမရပူရ၊ ပြည်ကြီးတံခွန်နှင့် ဝမ်းတွင်း မြို့နယ်များရှိ ရက်ကန်းစက်ရုံ အကြီးနှင့် အလတ် ၁၄ရုံ တွင် ဤလေ့လာချက်အတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ဇယား ၃-၆ တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သော ယင်းစက်ရုံများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် မန္တလေး စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန (DISI) ၌ မှတ်ပုံတင်ထားသော³¹ ရက်ကန်းလုပ်ငန်း ၁၂၃၈ ခု ရှိပြီး အကြီးစား ၁၈၊ အလယ်အလတ် ၃၀၃၊ အသေးစားစက်ရုံ ၉၁၇ ရုံ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစဉ်အလာအားဖြင့် စက်ရက် ပိတ်နှင့် အထည်များမှာ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အထူးသဖြင့် အမရပူရ၊ ပြည်ကြီးတံခွန်နှင့် ဝမ်းတွင်း မြို့နယ်များမှ ထုတ်လုပ်ပါသည်။ (တစ်နိုင်တစ်ပိုင်) မိုက်ခရို လုပ်ငန်းများ အရေအတွက်ကိုမူ အစိုးရဌာနများက ခန့်မှန်းချက် မရှိသော်လည်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော စက်ရုံများမှ ပြောပြချက်အရ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး အနှံ့အပြားတွင် မိုက်ခရို လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ ကွန်ရက် ကျယ်ပြန့်စွာ ရှိပါသည်။ အမရပူရမြို့နယ်တစ်ခုတည်းတွင် စက်ရက်ကန်းအနည်းဆုံး ၁၀၀၀၀ ကျော်ပြီး ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်တွင်လည်း ၁၀၀၀၀ ကျော်ရှိပါသည်။³² ယင်းတို့အပြင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး အနှံ့အပြား အထူးသဖြင့် ကျေးလက်များတွင် "ဘေတန်း" ဟု ခေါ်သော ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ယူ၍ ရက်ကန်းရက်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများ ရာနှင့်ချီ၍ ရှိပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ရက်ကန်း ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ယူသူများသည် လက်ရက်ကန်း သို့မဟုတ် စက်ရက်ကန်း ၅လုံးအောက်သာလျှင် ပိုင်ဆိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရက်ကန်းစက်ရုံများမှာ များစွာ ခေတ်နောက်ကျနေပြီး ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များက ဂျပန်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းခဲ့သည့် စက်ရက်ကို ပြန်လည် ပြင်ဆင်ပြီး အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ စက်ရက်ကန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် လက်ရက်ကန်း အရေအတွက် လွန်စွာ နည်းပါးသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် (လွန်းရာကျော် ကြိုးကြီး ကဲ့သို့) သဘာဝ ပိုးချည်ကို အခြေခံသည့် အထည်များ နှင့် ကြာချည်ဖြင့် ရက်သည့် အထည်များအတွက်သာ လက်ရက်ကန်းကို အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၆ခုနှစ်တွင် အမရပူရမြို့နယ်အတွင်း ပိုးချည်အခြေခံ ရက်ကန်းရုံ ၁၆ရုံ ရှိပါသည်။³³

²⁹<https://meral.edu.mm/record/5604/files/The%20Transformation%20of%20Weaving%20in%20Myanmar%20from%20the%20Tradition%20to%20the%20Modernity%20and%20Its%20Impact.pdf>

³⁰ https://www.nathaninc.com/wp-content/uploads/2017/10/Economic-and-Engineering-Development-of-Burma-1953-weboptimized-Vol-2_Part2.pdf

³¹ DISI ၏ အမျိုးအစား သတ်မှတ်ချက်အရ “အဝတ်အထည်” (“clothing apparel and wear”) ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် စာရင်းသွင်းထားပါသည်။ အင်တာနက်လိပ်စာ - <https://www.disi.gov.mm/index.php/qna/RD.html>

³² မန္တလေးရက်ကန်းအသင်းနှင့် ဝမ်းတွင်းရက်ကန်းအသင်း

³³ Win Thida et.al.,(2019). Silk Fabrics Factories in Amarapura. Yangon University of Distance Education. <https://meral.edu.mm/records/7158> အမရပူရရှိ ပိုးထည်ရက်ကန်းရုံများ၊ ရန်ကုန် အဝေးသင်တက္ကသိုလ်

၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ရက်ကန်းရုံများကို စစ်တမ်းကောက်ယူချက်အရ အများစုမှာ လုပ်ငန်းများကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် စက်အသစ်များ မရရှိနိုင်ကြောင်း၊ သို့မဟုတ် ဝယ်ယူရန် ငွေကြေးမတတ်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အမရပူရ၊ ပြည်ကြီးတံခွန်နှင့် ဝမ်းတွင်းတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသော ရက်ကန်းစက်များမှာ ပျမ်းမျှ သက်တမ်း ၂၉နှစ် ရှိပြီဖြစ်ပြီး ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် ၁၉၆၀ ပြည့် အစောပိုင်းနှစ်များတွင် ဂျပန်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းသော ရက်ကန်းစက်များကို မိုး၍ တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၃-၆ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ရက်ကန်းစက်ရုံများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ (၂၀၁၉ခုနှစ်)

မြို့နယ်	စက်ရုံသက်တမ်း ပျမ်းမျှ နှစ် အရေအတွက်	စက်ရုံတစ်ရုံစီ အလုပ်သမား အရေအတွက် ၂၀၁၉ခုနှစ်	စက်ရုံတစ်ရုံစီရှိ ရက်ကန်းစက် အရေအတွက်
အမရပူရ	၂၉.၃	၃၅.၆	၂၂.၈
ပြည်ကြီးတံခွန်	၁၂	၃၀.၅	၂၅
ဝမ်းတွင်း	၄၉.၈	၆၂.၁	၂၄.၂

၃-၄-၂ အလုပ်သမားနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းပေးခြင်း

၂၀၁၉ခုနှစ်က စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော ရက်ကန်းရုံများတွင် စီမံခန့်ခွဲသူများ အပါအဝင် ဝန်ထမ်းစုစုပေါင်း တစ်ရုံလျှင် ပျမ်းမျှ ၅၂ဦးရှိပြီး အဆိုင်း နှစ်ဆိုင်းဖြင့် လုပ်ကိုင်ပါသည်။ ဝန်ထမ်းများနုတ်ထွက်သည့်နေရာ အသစ်ခန့်ထားရသည့်နှုန်း (labour turn over rate)မှာ ပျမ်းမျှ ၁၇% ဖြစ်ပါသည်။ အလုပ်သမား ထက်ဝက် ကျော်မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ပြီး စက်ရုံအသစ်များမှာမူ အမျိုးသမီး အလုပ်သမား ၈၀% ကျော်ပါသည်။ ပညာ အရည်အချင်းအနေဖြင့် ရက်ကန်းစက်ရုံ အလုပ်သမား ၈၀% နီးပါး အများစုသည် အလယ်တန်း ပညာအဆင့် ၈ တန်းအောက် (မူလတန်းအောင်များ) ဖြစ်ပါသည် (ဇယား ၃-၇ ကို ကြည့်ပါ)။ ဆောင်းဒါးရက်ကန်းနှင့် အသက်မွေးပညာသိပ္ပံနှင့် မန္တလေးသင်တန်းကျောင်းခွဲများ ရှိသော်လည်း စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံများရှိ အလုပ်သမား အားလုံးလိုလိုမှာ ရက်ကန်းသင်တန်းကျောင်း မတက်ဖူးပါ။ အလုပ်ဝင်စ အချိန်တွင် လုပ်ငန်းခွင်မှာပင် သင်ကြားပြသပေးပါသည်။ အလုပ်လုပ်ရင်း သင်ယူကြရပြီး အတွေ့အကြုံ ပိုမိုများပြားသော အလုပ်သမားများက အလျဉ်းသင့်သလို လက်တွေ့ပြသပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများတွင် ရေရှည် ဆောင်ရွက်သည့် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်သော လုပ်ငန်းများ မရှိသဖြင့် တန်ဖိုးကွင်းဆက် ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် ကြီးမားသော ကန့်သတ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရက်ကန်းလုပ်ငန်း အစဉ်အလာ ကာလရှည်လျားစွာ ရှိခဲ့သောကြောင့် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ရေး မလုပ်ဆောင်ကြောင်း တွေ့ရှိချက်မှာ အံ့ဩဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။

စက်ရုံအများတွင် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ ခေါ်ယူနိုင်ရန် ခက်ခဲကြောင်း၊ လူငယ်မျိုးဆက် ရက်ကန်း လုပ်ကိုင် နိုင်ခြေရှိသူများသည် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍကဲ့သို့ အခြားကဏ္ဍများတွင် ဝင်ငွေပိုမိုကောင်းသော အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ရှာဖွေရန် ပိုမိုစိတ်ဝင်စားကြကြောင်း သိရှိရပါသည်။ အလုပ်သမားများ စက်ရုံတွင် အလုပ်မြဲစေရန် အချို့စက်ရုံများက ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများကို လုပ်အားခ ကြိုတင်ထုတ်ပေးထားခြင်း သို့မဟုတ် အရေးပေါ် ငွေလိုသည့်အခါ ငွေထုတ်ချေးပေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ကြပါသည်။

ရက်ကန်းကဏ္ဍတွင် ကျွမ်းကျင်မှု လိုအပ်ချက်များ၊ အရည်အချင်း စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များ တရားဝင် သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိကြောင်း စစ်တမ်းကောက်ယူရာမှ တွေ့ရှိရပါသည်။ အလုပ်ရှင် အလုပ်သမား ဆက်ဆံ

ရေးမှာ ယုံကြည်မှုအပေါ် အခြေခံပြီး စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ပါဝင်သော ဝန်ထမ်းများအနက် ၁၀%သာလျှင် တရားဝင် အလုပ်ခန့်အပ်သည့် စာချုပ် (ကန်ထရိုက်) ချုပ်ဆိုထားရှိပါသည်။³⁴ ထိုမျှမက အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုပိုင်း ဝန်ထမ်းများသာ လစာဖြင့် ခန့်ထားသည့် အမြဲတမ်း ဝန်ထမ်းများဖြစ်ပြီး စက်ရုံ တွင်း အလုပ်သမား အများစုမှာ နေ့စား သို့မဟုတ် ပုတ်ပြတ် စနစ်ဖြင့် လုပ်အားခရရှိသူများဖြစ်ပါသည်။

ရက်ကန်းစက်ရုံများတွင် ဝန်ထမ်းအလုပ်သမား အမျိုးအစားအလိုက် လုပ်ခလစာ ပေးသည့် အစီအစဉ်များ မ တူညီကြပါ။ နေ့စား ကျွမ်းကျင်မှုမလိုသူများ (အဝတ်ဖြတ်နှင့် အဝတ်ညှပ် လုပ်သားများ)၊ လစာဖြင့် ခန့်ထား သူများ (အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ထမ်းများ)နှင့် ပုတ်ပြတ် လုပ်အားခကို နေ့စဉ် သို့မဟုတ် အပတ်စဉ် ထုတ်ယူသည့် ကျွမ်းကျင် ရက်ကန်းသမားများ ဖြစ်ပါသည် (ဇယား ၃-၇ ကို ကြည့်ပါ)။ ပုံမှန်အားဖြင့် ရက်ကန်း သမားများ၏ ဝင်ငွေမှာ ရက်လုပ်ပြီးစီးသည့် ပမာဏနှင့် အလုပ်ဆင်းသည့် ရက် အရေအတွက်အပေါ် မူတည်၍ အနည်းအများ ရှိပါသည်။ ပျမ်းမျှအားဖြင့် ရက်ကန်းသမားများသည် တစ်ရက်လျှင် ၁၀နာရီ၊ တစ်ပတ်လျှင် ၆.၁ ရက် အလုပ်ဆင်းကြပါသည်။

ပုံ ၃-၁၉ ရက်ကန်းစက်ရုံမှ အမျိုးသမီးအလုပ်သမ

ဇယား ၃-၇ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံများမှ အလုပ်သမားများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက်များ (၂၀၁၉ခုနှစ်)

ပညာအရည်အချင်း (%)	
စတန်းအောက်	၇၈.၇၅
အထက်တန်း	၁၈.၇၅
အထက်တန်း အထက်	၂.၅
ပုတ်ပြတ်လုပ်အားခ (ကျပ်)	
ကျွမ်းကျင်လုပ်သား*	၉,၂၈၆
ကျွမ်းကျင်မှုအနည်းငယ်မျှလို့/အလုပ်ကြမ်း	၇,၄၆၀
အလုပ်ချိန်	

³⁴ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံပိုင်ရှင်များက ပြောပြသည့် တွေ့ရှိချက်ဖြစ်ပါသည်။

* ရက်ကန်းသမားမှာ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းဟု ယူဆ
ပါသည်။ ရက်ကန်းအကူမှာ ကျွမ်းကျင်မှု အနည်းငယ်
သာလို/ ကျွမ်းကျင်မှု မလို ဖြစ်ပါသည်။ ဤအုပ်စုတွင်
အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ထမ်းများ မပါဝင်ပါ။

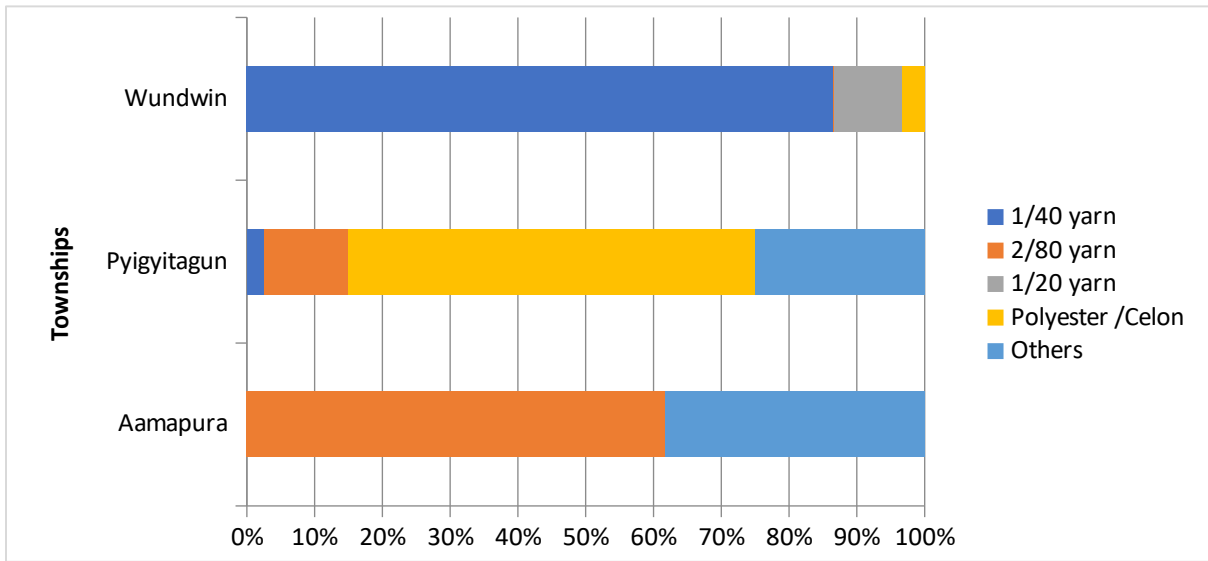
၃-၄-၃ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အသုံးပြုသော ချည်အမျိုးအစားများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရက်ကန်းရုံအများစုသည် ရိုးရာအဝတ်အစားများဖြစ်သော လုံချည်နှင့် အင်္ကျီ ရက်လုပ်ကြ
ပါသည်။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် နိုင်ငံခြားဖြစ်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မည့် အဝတ်အထည်များ ထုတ်လုပ်သည့်
(ပန်ဒါချည်မျှင်အထည်နှင့် အချောကိုင်စက်ရုံကဲ့သို့သော) စက်ရုံများနှင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များသို့ တင်ပို့
သည့် (Magic Link အထည်စက်ရုံကဲ့သို့သော) (ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်) စက်ရုံများ
အလွန်နည်းပါးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရက်ကန်းရက်လုပ်ရာ၌အသုံးပြုသော ချည်မှာ ရက်လုပ်မည့် ဒီဇိုင်းပုံ
ပေါ် မူတည်၍ ကွာခြားပါသည်။

ရက်ကန်းလုပ်ငန်းမစတင်မီ ကြိုတင်ပြင်ဆင်သည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်သော ချည်ဆိုး-ချည်ချ-ချည်သွတ် ခေါ်
သည့် ချည်ကို ဆေးဆိုးခြင်း (dyeing)၊ ချည်ခိုင် (swift) မှ ရစ်လုံး (reel) ပေါ်သို့ ချည်ချခြင်းနှင့် ရက်ဖောက်
(bobbin/spool) အတွင်းသို့ ရစ်၍ ချည်သွတ်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရပါသည်။ ထို့နောက်ချည်ကို
Chapope ဟု ခေါ်သော ချည်ရစ်တိုင် (swift) ကြီးပေါ်သို့ တင်ရပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းအဆင့်တွင် အမျိုးသား
များ အများဆုံး လုပ်ကိုင်ပြီး အခြားအဆင့်များမှာ အမျိုးသမီး အလုပ်သမားများ အများဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ အမရပူ
ရနှင့် ပြည်ကြီးတံခွန်မြို့နယ်များရှိ ရက်ကန်းရုံများတွင် ချည်ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းကို ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်ရှိ
ရက်ကန်းရုံများမှာလောက် မလုပ်ကိုင်ကြပါ။

ပုံ ၃-၂၀ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မိတ္ထီလာခရိုင် ဝမ်းတွင်း/သဲတော တစ်ဝိုက်မှ ရက်ကန်းလုပ်ငန်း
များသည် အဓိကအားဖြင့် ၁/၄၀ ချည်နှင့် ၁/၂၀ ချည်များကို အဓိက အသုံးပြုကြပါသည်။ အမရပူရ
ရက်ကန်းရုံများကမူ ပြည်ပမှ (အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယမှ) တင်သွင်းသော ၂/၈၀ ချည်နှင့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်း
နိုင်ငံတို့မှ အများဆုံး တင်သွင်းသော (ပိုးချည်ကဲ့သို့သော) အခြားချည်များကို အဓိကထား သုံးစွဲပါသည်။
မှတ်သားဖွယ်ရာ အချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂/၂၈ ကဲ့သို့သော ဝါချည်အမျိုးအစားကို ထုတ်လုပ်သည့် ချည်မျှင်
စက်များ မရှိပါ။ ပြည်ကြီးတံခွန်ရှိ ရက်ကန်းများသည် အမရပူရနှင့် ဝမ်းတွင်းမှ ရက်ကန်းများထက် ဓာတုချည်
များကို ပိုမိုသုံးစွဲကြပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝမ်းတွင်း/သဲတော တစ်ဝိုက်မှ ရက်လုပ်သော အထည်
များသည် ကျေးလက်ဒေသ သို့မဟုတ် လက်လုပ်လက်စားများအတွက် အဓိက ရက်လုပ်ပြီး အမရပူရကမူ
အရည်အသွေးနှင့် ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်သော ရိုးရာအဝတ်အထည်များကို ဇောင်းပေး ရက်လုပ်ပါသည်။ အမရပူရမှ
အချို့ အထည်အလိပ် ထုတ်ကုန်များကို နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှတစ်ဆင့် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်
တစ် သမ္မတနိုင်ငံတို့သို့ တင်ပို့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ပုံ ၃-၂၀ ရက်ကန်းလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုသည့် ချည်အမျိုးအစားများ (%) (၂၀၁၉ ခုနှစ်)

ရည်ညွှန်းချက် - ရက်ကန်းစက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

၃-၄-၄ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက် ဘေတန်း လုပ်ဆောင်ခြင်း

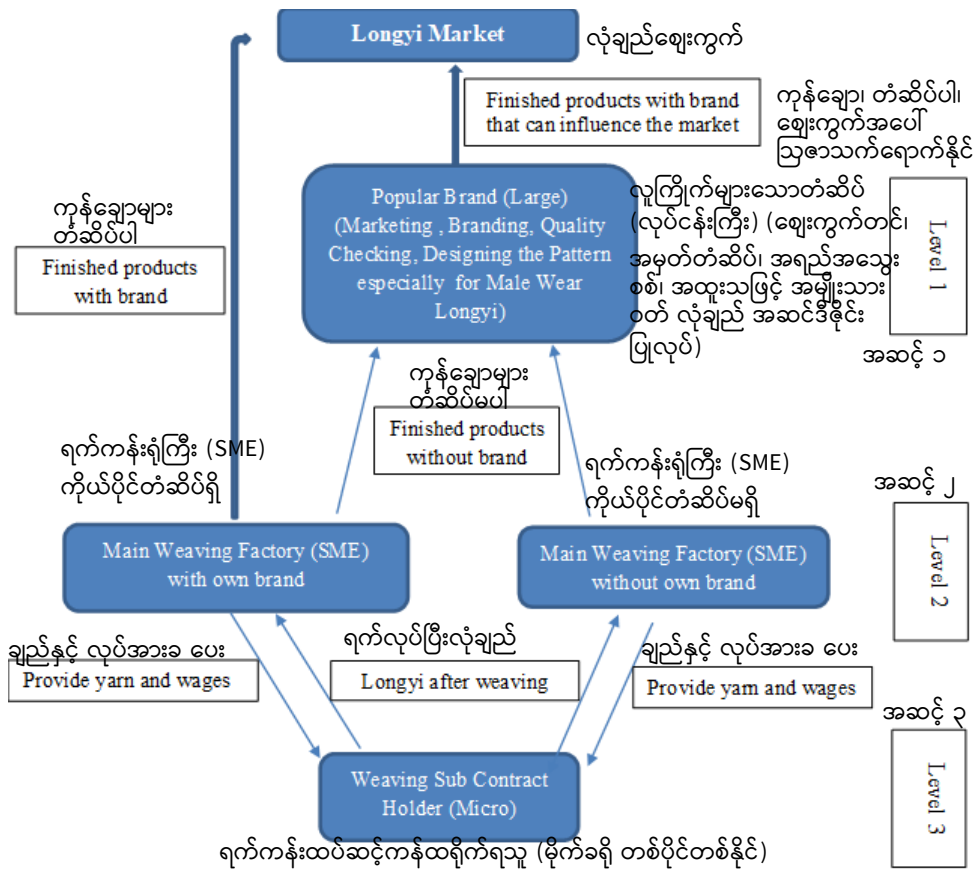
ရက်ကန်းလုပ်ငန်းစုတွင် ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ပေးခြင်းမှာ အနွံအပြား လုပ်ကိုင်ကြသော လုပ်ငန်းပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။ ဝမ်းတွင်းတစ်မြို့နယ်တည်းတွင် ရက်ကန်း ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက် လုပ်ကိုင်သူ ၂၀၀ ကျော်ရှိပါသည်။³⁵ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ပေးခြင်း ယူခြင်းသည် ရက်ကန်းရုံတည်နေရာ၊ အဓိကရက်လုပ်သည့် အထည်အမျိုးအစား (အသုံးပြုသော ချည်ကို ကြည့်၍ ကောက်ချက်ချခြင်းဖြစ်ပါသည်)၊ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ၊ ရက်ကန်းရုံရှိ ရက်ကန်းအရေအတွက်တို့အပေါ် မူမတည်ကြောင်း (ဆိုလိုသည်မှာ ရက်ကန်းရုံကြီးများရော ရုံငယ်များပါ ထုတ်လုပ်မှု အချို့ကို ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ပေးကြကြောင်း) စစ်တမ်းကောက်ယူရာမှ တွေ့ရှိရပါသည်။ ရက်ကန်းရုံ ၁၄ရုံ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာ ရက်က လုပ်ငန်းအချို့အဝက်ကို တစ်ကြိမ်လျှင် လုပ်ငန်း ၂ခုမှ ၈ခုသို့ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ပေးထားပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ယင်း ရက်ကန်းရုံများ၌ ပျမ်းမျှ ရက်ကန်းစက် ၄၃လုံးခန့်ကို ထပ်ဆင့် ကန်ထရိုက်ယူထားပါသည်။³⁶ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက် ပေးရာတွင် ရက်ကန်းစက်ကိုသာ စာချုပ်ပြီး ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက် လုပ်ကိုင်သော အလုပ်သမားများအတွက် အလုပ်ခန့်ထားသည့် ကန်ထရိုက်စာချုပ် မချုပ်ဆိုကြောင်း သတိပြုရပါမည်။ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက် အစီအစဉ်များကို စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် တရားဝင်ပြုလုပ်ခြင်း များပြားလာပြီး အပ်ကုန်စနစ်ဖြင့် (consignment basis) လုပ်ငန်းအပ်နှံပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာမှ သိရှိရသည့် အပ်ကုန်လုပ်ဆောင်ပုံ အစီအစဉ်မှာ ဥပမာအားဖြင့် ရက်ကန်းရုံကြီးက တိုင်ချည် (warp) အတွက် ဆေးဆိုးပြီးချည် ပေါင် ၁၁၀ ကို ငွေချေဝယ်ယူပြီး ပေးပို့ပါသည်။ ယင်းချည်ကို လက်ခံယူ၍ ၁လခွဲအတွင်း

³⁵ နယ်မြေဒေသအတွင်းရှိ စက်ရုံအသီးသီးတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းပြီး ရရှိလာသော ကိန်းဂဏန်း ဖြစ်ပါသည်။ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ယူသူသည် အနည်းဆုံး စက်ရက်ကန်း တစ်လုံးထက်ပို၍ ပိုင်ဆိုင်ထားရပါမည်။

³⁶ ဤနေရာတွင် ဖော်ပြရမည့် အချက်တစ်ချက်မှာ ရက်ကန်းရုံ တစ်ရုံက ရက်ကန်းစက် အလုံး ၄၅၀ ကို အခြားရက်ကန်းရုံ အသီးသီးအား ထပ်ဆင့် ကန်ထရိုက် ပေးထားသည်ဟု ဆိုပါသည်။ အရေအတွက် အလွန်များပြားသော ထူးခြား ဖြစ်စဉ် (extreme outlier) ဖြစ်သောကြောင့် ပျမ်းမျှ တွက်ချက်ရာတွင် ယင်းရက်ကန်းရုံကို မထည့်ဘဲ ချန်ခဲ့ပါသည်။

လုံချည် အကွင်း ၃၉၀ စာ ရက်လုပ်ပေးရပါသည်။ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ယူသူ/ရက်ကန်းရုံက အလုပ်သမားခ နှင့် ရက်လုပ်ပြီး လုံချည်များ သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်တို့ကို ကျခံရပါသည်။ စက်ရုံနှင့် ထပ်ဆင့် ကန်ထရိုက်တို့ အကြား ဆက်ဆံရေးအပေါ် မူတည်၍ အပ်နှံသော အော်ဒါအတွက် စရံပေးရသည်လည်း ရှိပြီး ထုတ်လုပ်ပြီး နောက် တစ်လအတွင်း ငွေချေရသည်လည်း ရှိပါသည်။ ပုတ်ပြတ်နှုန်းထားကိုမူ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားပြီး ဖြစ် ပါသည်။ ဖော်ပြခဲ့သော ဥပမာတွင် ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ရသော ရက်ကန်းအတွက် အမြတ် (လုပ်အားခ) မှာ လုံချည်တစ်ထည် ကျပ် ၁၈၀ ဖြစ်ပြီး ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ပေးသော ရက်ကန်းရုံကြီးက လုံချည်တစ်ထည် အမြတ် ကျပ် ၇၀၀ ရယူပါသည်။

ပုံ ၃-၂၁ ပြည်တွင်း အမှတ်တံဆိပ်ပိုင်ရှင်၊ ရက်ကန်းရုံကြီးနှင့် ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ယူသူတို့အကြား ဆက်ဆံ ရေးကို ဖော်ပြသည့်ပုံ

ရည်ညွှန်းချက် - ရက်ကန်းစက်ရုံများ၊ မြန်မာအဝတ်အထည် ထိပ်တန်းအမှတ်တံဆိပ် လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခု နှစ်

ပုံ ၃-၂၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပထမအဆင့်မှာ အမှတ်တံဆိပ်ပိုင်သည့် လုပ်ငန်း သို့မဟုတ် ရက်ကန်းရုံကြီးက ချည်ကို ငွေချေ ဝယ်ယူပြီး လုပ်ငန်းအပ်ပါသည်။ ရက်လုပ်ပြီးအထည်ကို ရောင်းချမည့် ဈေး နှုန်းကို ၎င်းတို့က ကြိုတင်၍ သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အချို့အမှတ်တံဆိပ်ပိုင်ရှင်များမှာ အမှတ်တံဆိပ် လုပ်ငန်းသာ လုပ်ကိုင်ပြီး ရက်ကန်းလုပ်ငန်းကို ကိုယ်တိုင်မလုပ်ပါ။ (ဥပမာ ပြည်တွင်းတွင် လူကြိုက်များသည့် ဦးဂျမ်း အမှတ်တံဆိပ်မှာ ကိုယ်တိုင် ရက်ကန်း မရက်ပါ။) အဆင့် ၂ မှာ အဓိကအားဖြင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စား ရက်ကန်းရုံလုပ်ငန်း (SME) များဖြစ်ပြီး ရက်ကန်းစက် တပ်ဆင် ရက်လုပ်ကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်အားခ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားခ၊ ရေဖိုး၊ ရက်ကန်းစက်ဖိုး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်များ အားလုံးကို ၎င်းတို့က

ကျခံရပါသည်။ ယင်း SME များအနက် အချို့မှာ ကိုယ်ပိုင် အမှတ်တံဆိပ်လည်းရှိပြီး ဈေးကွက်အတွင်း ဖြန့်ချိ ရေးလည်း လုပ်ကိုင်ပါသည်။ အချို့ SME များမှာ အမှတ်တံဆိပ်မရှိဘဲ အဆင့် ၁ လုပ်ကိုင်သူများ အပ်သည့် အထည်ကို ရက်လုပ်ပေးခြင်းတစ်ခုတည်းသာ လုပ်ကိုင်ပါသည်။ အဆင့် ၂ မှာ မိုက်ခရိုလုပ်ငန်းများ (တစ်နိုင် တစ်ပိုင် လုပ်ကိုင်ခြင်း) ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးလက်တွင် အများဆုံး တည်ရှိပြီး တစ်ခါတစ်ရံ သမဝါယမ ပုံစံ ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ အချို့မှာ ကိုယ်ပိုင် ရက်ကန်းစက်ရှိပြီး အချို့မှာ ရက်ကန်းလုပ်ငန်း အပ်နှံလာမှသာ အဆင့် ၂ ရှိ SME များထံမှ ရက်ကန်းစက်(များ) ငှားရမ်းအသုံးပြုပါသည်။ ရက်ကန်းစက်ငှားရမ်းမည်ဆိုပါက ရက်ကန်းစက် "အသုံးပြုခွင့်" စာချုပ် ချုပ်ဆိုပါသည်။ စာချုပ်တွင် SME ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်အတွက် သာလျှင် ရက်ကန်းလုပ်ဆောင်ရန်နှင့် အခြားသူများအတွက် ရက်ကန်းမလုပ်ဆောင်ရန် ကန့်သတ်ချက်လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဤအဆင့် ၂ လုပ်ငန်းများမှာ များသောအားဖြင့် မှတ်ပုံတင်ထားသော လုပ်ငန်းများ မဟုတ်ကြ ပါ။

လေးထောင့်ကွက် ၁

ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက် (Case Study) - ပြည်ပပိုင် ခေတ်မီ အထည်စက် (ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းနှင့် အထည်ရက်လုပ် ငန်း)

စက်ရုံကို ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်း အမှတ် ၃ ပိုင် အမှတ် ၉ အထည် ချုပ်စက်ရုံ (ကျောက်ဆည်) ထံမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ၃၅နှစ် မြေငှားစာချုပ် ချုပ်ဆိုထားပါသည်။ ၁၀၀% နိုင်ငံခြားပိုင် ဖြစ်ပြီး လေပန်း ရက်ကန်းစက် (air-jet loom)များနှင့် ဆေးဆိုးစက် ကဲ့သို့သော စက်များမှာ တရုတ်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းပါသည်။ (ပဲခူးမြို့နယ်) အင်းတကော် ရှိ လက်ခစားစနစ် (CMP) အထည်ချုပ်စက်ရုံ များအတွက် အထည်များ ရက်လုပ်ပြီး နိုင်ငံတကာ (ဥရောပ)ဖက်ရင် အမှတ်တံဆိပ် လုပ်ငန်းများသို့ တင်ပို့ ပါသည်။

ပြည်ပမှ တင်သွင်းသည့် ကုန်ကြမ်း ဝါချည်များဖြစ်သော ၁/၄၀၊ ၁/၃၂၊ ၁/၆၊ ၁/၇၂ (ပိုလီယက်စတာချည်) နှင့် အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်မှ အော်ဂဲနစ်ဝါချည်တို့ကို ရန်ကုန်ရှိ တွဲဘက် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီ အေ က ဝယ်ယူပြီး စက်ရုံသို့ ပို့ပေးပါသည်။ စက်ရုံတွင် လေပန်း ရက်ကန်းစက် (air-jet loom)များ အသုံးပြု၍ ရက်ကန်း လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ပြီး ဆေးဆိုးပြီးအချောထည်များ ထုတ်လုပ်ပါသည်။

အမှာစာရရှိမှုပေါ်မူတည်၍ စက်ရုံသည် ကုန်ချော ပေါင် ၁၀၀၀၀ မှ ၃၈၀၀၀ အထိ ထုတ်လုပ်ပါသည်။ အစမှ အဆုံး ကိုယ်တိုင်ထုတ်လုပ်သည့်စနစ် (FOB) ဖြစ်သော်လည်း စက်ရုံသည် လက်ခစားစနစ် (CMP) အကြေးငွေသာ ရရှိပြီး သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်များနှင့် အကောက်ခွန် ရှင်းလင်းခြင်းတို့ကို တွဲဘက် ကုမ္ပဏီ များက ကျခံလုပ်ဆောင်ပါသည်။ အထည်စက်ရုံ (knitting factory) နှင့် အထည်ချုပ်စက်ရုံ (garment factory) တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှာပင် ဖြစ်သော်လည်း ရက်လုပ်ပြီးအထည်များကို လက်ခစားစနစ် (CMP) အထည်ချုပ်စက်ရုံများသို့ တိုက်ရိုက်တင်ပို့၍ မရပါ။ သွင်းကုန်များကိုသာ CMP အဆင့် သတ်မှတ်ပေးသော မူ ဝါဒ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် အခြား စည်းမျဉ်းများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် ရရှိရန် အထည်များကို မြန်မာ-ထိုင်း နယ်စပ်သို့ ပို့ကုန် တင်ပို့ပြီး မြဝတီမှ ပြန်လည်၍ သွင်းကုန် သွင်းရပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အထည်များကို ချင်းပြည်နယ် မြန်မာနယ်စပ်သို့ တင်ပို့ပြီး သွင်းကုန်အဖြစ် ပြန်လည်တင်သွင်း ပါသည်။ CMP အဖြစ် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ရရှိရန် ယင်းအထည်များကို တွဲဘက် ကုမ္ပဏီ ဘီ ၏ အစီအစဉ်ဖြင့် လှည်းကူးရှိ အထည်စက်ရုံ (၁) နှင့် အင်းတကော် (ပဲခူး) ရှိ အထည်စက်ရုံ (၂) သို့ ပို့ဆောင်ပါသည်။ ဤစက်ရုံ သည် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် ချည်မျှင်နှင့်အထည် လုပ်ငန်းပိုင်းနှင့် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းပိုင်း အကြား

ချိတ်ဆက် မမီသည့် နေရာတွင် ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်သဖြင့် အလွန်အလားအလာကောင်းသော လုပ်ငန်းပုံစံ (business model) ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်အတွက် ပို့ကုန်-သွင်းကုန် သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာရသည်မှာ ကိုယ့်ကားရားနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များသော်လည်း စက်ရုံ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်သည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် အမှန်တကယ် အလားအလာ ကောင်းမွန်ကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဤစက်ရုံသည် နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံအဖြစ်မှ ပုဂ္ဂလိကပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စက်ရုံအဖြစ် အဆင့်ဆင့် ကူးပြောင်း ရာ၌လည်း စံနမူနာပြု ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် အစိုးရဝန်ထမ်း/အလုပ်သမား ၂၁၁ ဦးခန့်ကို ခန့်ထားခဲ့ပြီး ကိုဗစ် ၁၉ ကပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားလာသောအခါ အစိုးရဝန်ထမ်း/အလုပ်သမားများကို အငြိမ်းစားယူရန် လျော်ကြေး အပြည့်အဝ ပေးသဖြင့် အများစု အငြိမ်းစားယူသွားပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ဝန်ထမ်း ၂၀ ခန့်သာ ကျန် ပါသည်။ အစိုးရဝန်ထမ်း/အလုပ်သမားများမှာ ဝန်ထမ်းလစာ စကေးအတိုင်း လစာရရှိကြပြီး ကုမ္ပဏီက ခန့်ထားသည့် အလုပ်သမားများမှာ အနိမ့်ဆုံးလစာ သတ်မှတ်ချက် (တစ်ရက် ကျပ် ၄၈၀၀) ထက် ကျော်လွန် သည့် ယှဉ်ပြိုင်ခေါ်ယူသော လုပ်အားခနှုန်းထားကို ရရှိသည့်အပြင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ကောင်းမွန်ပါက ဆုကြေးပါ ထပ်ဆောင်း ရရှိကြသဖြင့် အလုပ်သမားများ၏ လစာကိုလည်း ညှိနှိုင်း ပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။

စက်ရုံမန်နေဂျာကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာ ၂၀၁၄ခုနှစ်မှစ၍ စက်ရုံသည် အစိုးရဝန်ထမ်းများကို စီမံခန့်ခွဲရန် မလွယ်ကူခြင်း၊ ရေ အရည်အသွေး ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် အထည်အရည်အသွေးကို ထိခိုက်ခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မမှန်ခြင်း၊ လမ်းမကောင်းခြင်း၊ EIA ရေးဆွဲရန် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းသော အတိုင်ပင်ခံ တတိယပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်းရရှိရန် ခက်ခဲခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနက လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် အချိန် ကြာမြင့်ခြင်း ကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲ အများအပြားနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရသော အခြား စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပြတ်တောက် ခြင်း၊ ရေပြတ်လပ်ခြင်း၊ ကုန်ဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်ခြင်း၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ မရရှိခြင်း၊ ကွန်တိန်နာဖိုးမြင့်တက်ခြင်း (ယခင်ကထက် သုံးဆခန့်) နှင့် ကုန်ကြမ်းများကို မူဆယ်နယ်စပ်မှ တင်သွင်း၍ မရသဖြင့် ရန်ကုန်မှတစ်ဆင့် တင်သွင်းခြင်းကြောင့် အချိန်ကြာမြင့်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်ကြမ်းတင်သွင်းသည့် ကြာမြင့်ချိန်မှာ ၂၀၁၉ ခု နှစ်တွင် ၁၄ ရက် ဖြစ်ပြီး ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ၄၅ ရက် ဖြစ်ပါသည်။

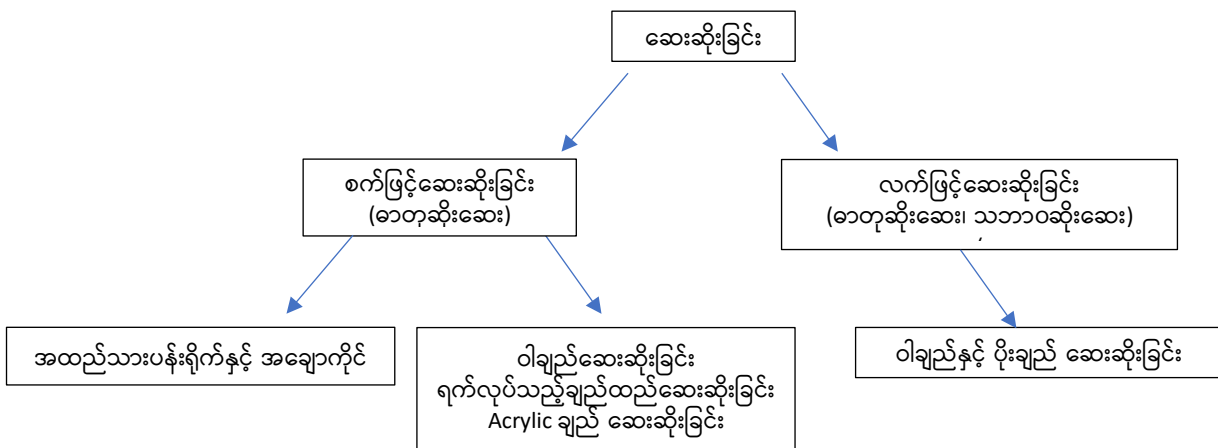
တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော အသေးစားနှင့် အလတ်စား စက်ရုံများအနက် ၆၅%ကသာလျှင် ထုတ်ကုန် အချို့ကို ဈေးကွက်တွင် ကိုယ်ပိုင်အမှတ်တံဆိပ်ဖြင့် ရောင်းချပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရ စက်ရုံ အများအပြားမှာ ကိုယ်ပိုင် အမှတ်တံဆိပ် ရှိသော်လည်း ဝယ်ယူသူများထံ တိုက်ရိုက်ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် အရောင်းဆိုင်များမှတစ်ဆင့် ရောင်းချခြင်းတို့အစား လက်ကားဒိုင်များကို အားကိုးအားထား ပြုကြဆဲဖြစ် ပါသည်။ ဤအကြောင်းကြောင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းစုတွင် ထုတ်ကုန်ကို ထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိပြီးစီးမှသာ ငွေအပြေ အကြေ ပေးချေသည့် အပ်ကုန်စနစ် အများဆုံး အသုံးပြုကြပါသည်။

၃-၅ ဆေးဆိုးခြင်း

၃-၅-၁ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ နောက်ခံအချက်နှင့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများ

ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရာ သဘာဝ သစ်ခေါက်၊ သစ်ရွက်၊ ပန်း၊ သစ်သီး၊ သစ်မြစ်နှင့် သစ်ဥသစ်ဖုများကို ထုထောင်း ရောနှော၍ မိုက်ခရို (တစ်နိုင်တစ်ပိုင်) အတိုင်းအတာဖြင့် ရိုးရာအစဉ်အလာ ရက်ကန်းရက်ကြပါသည်။ ယခုခေတ်တွင်မူ သဘာဝ ဆိုးဆေး အသုံးပြုမည်ဆိုပါက အချိန်များစွာ ပေးရခြင်း၊ သဘာဝ ဆိုးဆေးဖြင့် ဝါချည်/အထည် ပမာဏ အများအပြား ထုတ်လုပ်ရေး ကုန်ကြမ်းရရှိရန် ခက်ခဲခြင်းတို့ကြောင့် သဘာဝဆိုးဆေးကို ဆောင်းဒါးရက်ကန်းသင်တန်းကျောင်း၏ သင်ကြားရေး အစီအစဉ်များနှင့် အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ အသေးစား ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများတွင်သာ တွေ့ရှိနိုင်ပါ တော့သည်။³⁷ ရိုးရာအစဉ်အလာ ရက်ကန်းလုပ်ငန်းအများစုမှာ ဝါချည်နှင့် ပိုးချည်ကို ဓာတုဗေဒဆိုးဆေး အသုံးပြု၍ လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးကြပါသည်။ စက်ရုံအနည်းငယ်တွင်သာ ခေတ်မီ ဆေးဆိုးစက်များဖြင့် ဝါချည်၊ အခရစ်လစ်ဓာတုချည် (acrylic ချည်)၊ အထည်တို့ကို ဆေးဆိုးခြင်း၊ ချည်ထည်များကို ပန်းရိုက် အဆင်ဒီဇိုင်း ရိုက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများဆုံး အသုံးပြုသည့် ဆေးဆိုးနည်းလမ်းများကို ပုံ ၃-၂၂ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ချည်မျှင်နှင့်အထည် ကဏ္ဍတွင် လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးခြင်း၊ စက်ဖြင့် ဆေးဆိုးခြင်း နှစ်မျိုးလုံးမှာ ရေသုံးလုပ်ငန်းစဉ်များ (wet processing) ဖြစ်ပါသည်။ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို လေ့လာရာတွင် ရက်ကန်းစက်ရုံများ တည်ရှိသည့် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်နှင့် အမရပူမြို့နယ်များတွင် အဓိက လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ပုံ ၃-၂၂ ဆေးဆိုးနည်းလမ်းများ

၃-၅-၂ လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းများ

စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော နယ်မြေဒေသတွင် ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ဓာတုဆိုးဆေးများ အသုံးပြု၍ လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ် ရိုးရှင်းပြီး အသေးစား လုပ်ငန်းအဖြစ် လုပ်ကိုင်ပါသည်။ ဦးစွာ ချည်ကို ရေအေးဖြင့် တစ်ည စိမ်ပါသည်။ ထို့နောက် သံဒယ်အတွင်း တစ်နာရီခန့်ကြာ ရေနွေးပူဖြင့် ပြုတ်

³⁷ သဘာဝဆိုးဆေးသုံးချည်ထည်များမှာ ပြည်တွင်း ရိုးရာဝတ်စုံဈေးကွက်တွင် လူကြိုက်များလာပါသည်။

လျက် ဆိုးဆေးရည်ထည့်ပြီး ဆေးဆိုးပါသည်။ (ပုံ ၃-၂၃ တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒယ်အိုး တစ်လုံးအတွင်း ချည် ပေါင် ၆၀ ခန့် ဆေးဆိုးနိုင်ပါသည်။) အရောင်ချွတ်ခြင်း၊ ဆေးဆိုးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ပြီး သောအခါ အအေးခံခြင်း၊ အခြောက်ခံခြင်းများကို လက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဆေးဆိုးပြီး သို့မဟုတ် အရောင်ချွတ်ပြီး ချည်များကို နေ့တစ်ဝက် သို့မဟုတ် တစ်ရက် နေလှမ်း၍ အခြောက်ခံပါသည်။ ရာသီဥတုပေါ် မူတည်၍ ဆေးဆိုးပြီး ချည်များ ရရှိရန် ၁ ရက် သို့မဟုတ် ၂ရက်မျှ အချိန်ယူရပါသည်။

ပုံ ၃-၂၃ လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်

လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးရာတွင် ဓာတ်ပြုဆိုးဆေး (reactive dye) နှင့် ရေသုံးဆိုးဆေး (wet dye) တို့ကို သုံးစွဲ ပါသည်။ ဓာတုဆိုးဆေးများမှာ အရောင်အလိုက် နယ်မြေဒေသတွင်းဆိုင်များ၊ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယမှ ဆိုးဆေး တင်သွင်းသည့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများ/ဖြန့်ချိရေးများမှ ဝယ်ယူရရှိနိုင်ပါသည်။ အများဆုံး အသုံးပြုသည့် ဓာတုပစ္စည်းများမှာ ကော့စတစ်ဆိုဒါ၊ ဟိုက်ဒရိုကလိုရိတ်၊ ah mae ၊ နိုက်ထရိတ်၊ ဆိုဒီယမ်ဆာလဖိတ် စသည် တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အရောင်ချွတ်ဆေး (Bleaching powder) ကို အဖြူရောင်သန့်သန့် ရရှိရန် အဓိက အသုံးပြု ပါသည်။ ဓာတုပစ္စည်း ဈေးနှုန်းများမှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ၅၀% ခန့် မြင့်တက် ပါသည်။^{၃၈} အရောင်စပ်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်း ရောနှောပုံကို အလုပ်သမားများ၏ အသိပညာနှင့် အတွေ့အကြုံ အပေါ် အခြေခံ၍ ပြုလုပ်ပါသည်။ လုပ်သက်များပြားသော အလုပ်သမားများက အခြားသူများကို မျှဝေပေး ခြင်းဖြစ်ပြီး ဆေးဆိုးသင်တန်းတက်ခြင်းများ မရှိပါ။

^{၃၈} အမရပူရမြို့နယ် ကန်တော်ရွာရှိ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၂၂ခုနှစ်

ပုံ ၃-၂၄ လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းတွင် ဓာတုပစ္စည်းများကို သိုလှောင်ထားရှိခြင်း

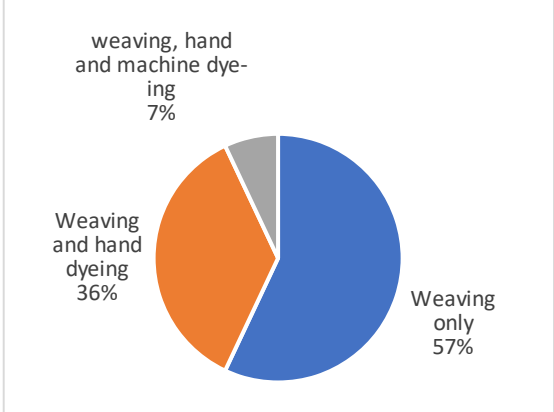
ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းအတွက် အလုပ်သမား ၎င်းမှ ၎င်း ခေါ်ယူပြီး နေဆိုင် တစ်ဆိုင်သာ အလုပ်ဆင်းပါသည်။ အလုပ်သမားများ လုပ်ငန်းခွင် ကျန်းမာရေးနှင့် အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး ဆိုင်ရာ မေးမြန်းရာတွင် ဖြေကြားသူ အလုပ်သမားအများစုသည် ဓာတုပစ္စည်း အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ၊ ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကိစ္စရပ်များကို မသိကြပါ။ မျက်နှာဖုံး/နှာခေါင်းစည်းများ၊ လက်အိတ်များ၊ မျက်လုံး အန္တရာယ် ကာကွယ်သည့် မျက်မှန်များ၊ ဘွတ်ဖိနပ်များ စသည့် တစ်ကိုယ်ရည် အကာအကွယ်ကိရိယာ (personal protective equipment) (PPE) များလည်း မဝတ်ဆင်ကြပါ။ အချို့ အလုပ်ရှင်များသည် လက်အိတ်များ၊ ဘွတ်ဖိနပ်များနှင့် မျက်နှာဖုံး/နှာခေါင်းစည်းများ ထုတ်ပေးသော်လည်း အလုပ်သမားအများစု မှာ အတန်းပညာမရှိ၊ ဓာတုဆိုးဆေးများကြောင့် ဖြစ်သည့် ကျန်းမာရေးပြဿနာများကို မသိနားမလည်ကြဘဲ PPE မဝတ်ဆင်လိုကြပါ။

ပုံ ၃-၂၅ ရက်ကန်းစက်ရုံအတွင်း ဆေးဆိုးအလုပ်သမားများ

အထူးသဖြင့် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်ရှိ ရက်ကန်းရုံများသည် လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းများကို တွဲဘက် လုပ်ကိုင်လေ့ရှိပါသည်။ အမရပူရမြို့နယ်ရှိ ရက်ကန်းရုံများကမူ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများထံ လုပ်ငန်းအပ်နှံလေ့ရှိ ပါသည်။ ပုံ ၃-၂၅ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ရက်ကန်းစက်ရုံအနက် ၅၇% မှာ (မန္တလေးအမရပူရ)

မြို့ပြစည်ပင်နယ်နိမိတ်အတွင်း တည်ရှိသဖြင့် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများ မလုပ်ကိုင်ကြကြောင်း၊ ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများကိုလည်း ရက်ကန်းရုံအတွင်းတွင်သာ လုပ်ကိုင်ကြကြောင်း ၂၀၁၉ခုနှစ် စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် စက်ရုံများအနက် ၄၃% မှာ ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်တွင် တည်ရှိပြီး ရက်ကန်းလုပ်ငန်းနှင့်အတူ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းလည်း လုပ်ကိုင်ခွင့် ရရှိကြပါသည်။ အမရပူရ မြို့ထဲမှ ရက်ကန်းရုံများသည် တောင်သမန်အင်းတဝိုက်ရှိ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများထံ လုပ်ငန်းအပ်နှံရာတွင် ချည်နှင့်လုပ်အားခ စရိတ်များကို ထုတ်ပေးလေ့ရှိပါသည်။ ယင်း အသေးစား ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများမှာ အလုပ်သမားများကို ပုတ်ပြတ်နှုန်းဖြင့် ဆေးဆိုးပြီးစီးသည့် ချည်ထုပ် အရေအတွက်အလိုက် လုပ်အားခ ရှင်းပေးပါသည်။ (ဝါချည် ၁၀ပေါင်ပါ) ချည်ထုပ်တစ်ထုပ်အတွက် ပုတ်ပြတ်နှုန်း ဆေးဆိုးလုပ်အားခမှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်က ကျပ် ၁၅၀၀ ဖြစ်ပြီး ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ကျပ် ၂၀၀၀၀ သို့ တိုးမြှင့်လာပါသည်။^{၃၉} အမရပူရမြို့နယ်အတွင်း ကျေးရွာများမှ ရက်ကန်းရုံ ပိုင်ရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာ အမှာစာ အော်ဒါ များပြားပြီး အချိန်မှန် လုပ်ငန်း ပြီးစီးရန် လိုအပ်သည့်အခါ ပြင်ပဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံကြောင်း၊ ချည်အများအပြားကို ၂ရက်အတွင်း ဆေးဆိုးပြီးစီးနိုင်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ပုံ ၃-၂၆ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော စက်ရုံများရှိ ဆေးဆိုးနှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများ ၂၀၁၉ခုနှစ်

ရက်ကန်းလုပ်ငန်း+လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးခြင်း ၃၆%။

ရက်ကန်းလုပ်ငန်း+လက်ဖြင့်ဆေးဆိုးခြင်း+စက်ဖြင့်ဆေးဆိုး ၇%။

ရက်ကန်းတစ်မျိုးတည်း ၅၇%

^{၃၉} အမရပူရမြို့နယ် ကန်တော်ရွာ ရက်ကန်းရုံပိုင်ရှင်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၂၂ခုနှစ်

လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးသော လုပ်ငန်းများမှ စွန့်ထုတ်သော ရေဆိုးများကြောင့် ဆေးဆိုးရုံများ အနီးအနားရှိ မြစ် ချောင်း ဆည်ကန်များတွင် ရေညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပွားပါသည်။ ဆည်ကန်များအတွင်း ရေဆိုး မစွန့်ထုတ်မီ သန့်စင် ပေးရန် စနစ်တကျ ရေသန့်စင်စက်များ သို့မဟုတ် စနစ်များ အမရပူရနှင့် ဝမ်းတွင်းတွင် မရှိပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ဝမ်းတွင်းရှိ ရက်ကန်းရုံ ၆၀၀ ခန့်က တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ မြန်မာ့ရိုးရာ လုံချည်များအနက် ၇၀%ကို ထုတ်လုပ် လျက်ရှိရာ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများမှ ထွက်သော ရေဆိုးများကြောင့် ဝမ်းတွင်းဆည်အတွင်း ရေညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပွားနေသည်ကို အောက်ဖော်ပြပါ ပုံ ၃-၂၆ တွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ပုံ ၃-၂၇ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများမှ ရေဆိုးစွန့်ထုတ်မှုကြောင့် ဝမ်းတွင်းဆည်အတွင်း ရေညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပွားနေပုံ

၃-၅-၃ စက်ဖြင့်ဆေးဆိုးသော ဆေးဆိုးရုံများ

ဝမ်းတွင်းနှင့် စစ်ကိုင်းမြို့နယ်များရှိ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းရှင်များပိုင်ဆိုင်သည့် ဆေးဆိုးရုံများတွင် ဝါချည်ကို စက် ဖြင့် ဆေးဆိုးသည့် လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ ဝမ်းတွင်းရှိ ဆေးဆိုးရုံမှ ဆေးဆိုးပြီး ချည်များကို ဝမ်း တွင်းရှိ ရက်ကန်းရုံများသို့ ပေးသွင်းပါသည်။ စစ်ကိုင်းရှိ ဆေးဆိုးရုံ၏ ဆေးဆိုးပြီး ချည်ဈေးကွက် အပေါ် အမျိုးသားဝတ် လုံချည်အမှတ်တံဆိပ် လုပ်ငန်းကြီးက ဩဇာသက်ရောက်လျက်ရှိပါသည်။⁴⁰ ကျောက်ဆည်မှ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ထားသော အစိုးရစက်ရုံတစ်ရုံသည်လည်း ရက်လုပ်ပြီးအထည်/ပိတ် ကို စက်ဖြင့် ဆေးဆိုး သည့် လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ပါသည်။ စဉ့်ကိုင်မြို့နယ် ပလိပ်ရုံ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ထားသော အစိုးရ ချည်မျှင်နှင့် အထည်စက်ရုံတစ်ရုံသည်လည်း ချည်ထည်/ပိတ်များကို ဆေးဆိုးပန်းရိုက်နှင့် အချောသတ်လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ပြည်ကြီးတံခွန်ရှိ ချည်မျှင်စက်ရုံတစ်ရုံတွင် acrylic ချည်ကို စက်ဖြင့် ဆေးဆိုးခြင်း လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရ ဤဆေးဆိုးရုံများသည် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲရေးအစီအစဉ်ရေးဆွဲ၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာနသို့ တင်ပြလျက် ယင်းအစီအစဉ်နှင့်အညီ စနစ်တကျ ရေဆိုး သန့်စင်စနစ်များကို ရေးဆွဲထားပြီးဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ အချက်အလက်ရရှိမှု ကန့်သတ်ချက်ကြောင့် ဤလေ့လာချက်တွင် ဝမ်းတွင်းနှင့် ကျောက်ဆည်ရှိ စက်ဖြင့်

⁴⁰ အမရပူရမြို့နယ်ရှိ ရက်ကန်းစက်ရုံပိုင်ရှင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သည့် ဆေးဆိုးရုံများကို ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်များအဖြစ် ဆက်လက်၍ ဖော်ပြပါမည်။

လေးထောင့်ကွက် ၂

ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက် (Case Study) - ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းရှင်ပိုင် ခေတ်မီစက်များ အသုံးပြုသည့် ဆေးဆိုးရုံ ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်တွင် ၂၀၁၆ခုနှစ်က ခေတ်မီစက်များ အသုံးပြုသည့် ပုဂ္ဂလိက ဆေးဆိုးရုံ တစ်ရုံ စတင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ဝမ်းတွင်းတွင် ရက်ကန်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နေသူများက အစုရှယ်ယာ ထည့်ဝင်လျက် ဆေးဆိုးရုံကို စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ ဆေးဆိုးရုံ တည်ထောင်သည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်သော အရည်အသွေးမြင့် ဆေးဆိုးပြီး ဝါချည်များ ထုတ်လုပ်ပြီး တွဲဘက် ရက်ကန်းရုံများ၏ ချည် လိုအပ်ချက် ပြည့်မီပြီးလျှင် မိမိတို့၏ အမှတ်တံဆိပ်ဖြင့် ဈေးကွက်အတွင်း ချည်မျှင်နှင့်အထည် supply chain (ပစ္စည်းပေးသွင်းသည့်ကွင်းဆက်) တွင် ဖြန့်ချိနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီကို ၂၀၁၆ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ဆေးဆိုးရုံမှ ထုတ်လုပ်မှု စတင်ခဲ့ပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှု လိုင်း (Production line) များမှာ လစာဖြင့် ခန့်ထားသော အလုပ်သမား ၂၄ဦးဖြင့် တစ်ဆိုင်းသာ ဆင်းပါသည်။ အနိမ့်ဆုံးလစာမှာ တစ်လ ကျပ် ၁၅၀၀၀၀ ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၉ခုနှစ်မှစ၍ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများကို ချည်ရစ်စက် (winding machine)၊ ဆေးဆိုးစက် (dyeing machine)၊ ရေထုတ်စက် (hydro-extractor)နှင့် အခြောက်ခံစက် (drying machine) ကဲ့သို့သော ခေတ်မီ စက်များဖြင့် လုပ်ဆောင်ပါသည်။ စက်များကို တရုတ်နှင့် အီတလီမှ တင်သွင်းပါသည်။ စက်များကို ကိုင်တွယ်ခြင်းအား အိန္ဒိယနှင့် ပြည်တွင်း ကျွမ်းကျင်သူများက ကြီးကြပ်ပါသည်။ ဆေးရောင်ကို ကွန်ပျူတာ ပရိုဂရမ်ဖြင့် ဖော်စပ်ပါသည်။ ချည်နှင့် ဓာတုပစ္စည်း ကုန်ကြမ်းများကို အိန္ဒိယမှ ဝယ်ယူတင်သွင်းသည့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများထံမှ ဝယ်ယူပါသည်။ ဘျိုင်လာစက်များကိုလည်း အိန္ဒိယမှပင် တင်သွင်းပြီး လောင်စာအဖြစ် စပါးခွံကို အသုံးပြုပါသည်။

စပါးခွံပြာကို ရေဆိုးမှ ဓာတုပစ္စည်းများ စစ်ထုတ်ရန် အနည်ကျကန် (sedimentation pond) များတွင် ဓာတ်ပြုကာဗွန် (activated carbon) အဖြစ် ပြန်လည်အသုံးပြုပါသည်။ စွန့်ထုတ်ရေဆိုးကို စစ်ကန် ဖြေကန်တွင် အဆင့်ဆင့် စစ်ထုတ်ပြီး မြေအောက်ပိုက်လိုင်းမှတစ်ဆင့် ရေတွန်းစက်ဖြင့် ဇီဝရေဆိုးသန့်စင်စနစ်အဖြစ် တည်ဆောက်ထားသည့် မြေကန်အတွင်း ထည့်လျက် သန့်စင်ပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ် (environmental management plan) (EMP) အပါအဝင် ကနဦး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စစ်ဆေးချက် (initial environmental examination) (IEE) ကို ရေးဆွဲပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာနသို့ တင်သွင်းထားပါသည်။

၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ဆေးဆိုးရုံသည် ဆေးဆိုးပြီးချည် (ချည်နံပါတ် ၁/၂၀၊ ၁/၄၀၊ ၂/၈၀၊ ၂/၁၀၀) နေ့စဉ် ၁ တန် စတင်ထုတ်လုပ်ပါသည်။ ဆေးဆိုးရုံတွင် ရှယ်ယာပါဝင်ထားသူများ၏ ရက်ကန်းရုံများသို့ အဓိက ဖြန့်ချိပါသည်။ ဆေးဆိုးရုံမှာ အလုပ်သမား နှစ်ဆိုင်းဖြင့် ၃တန်အထိ ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်ရန် စီစဉ်ထားသော်လည်း ၂၀၂၂ခုနှစ်အထိ ၁တန်သာလျှင် ထုတ်လုပ်နိုင်ပြီး (ဒေါ်လာဈေးနှုန်းမြင့်တက်၍) ကုန်ကြမ်းဈေးနှုန်းများ ကြီးမြင့်လာခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှု၊ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပြတ်လပ်မှုတို့ကြောင့် ပို့ဆောင်

ရေး အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရသည့်အပြင် အလုပ်သမားသစ်များ ခေါ်ယူရန် လုပ်အားခ၊ စက်များ ထပ်မံ ဝယ်ယူဖြည့်တင်းရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ မတတ်နိုင်သေးခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်မှု မတိုးမြှင့်နိုင်သေးပါ။

ဆေးဆိုးရုံ၏ ကာလရှည် အစီအစဉ်မှာ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်ရုံမျှမက ဝါစိုက်ခြင်း၊ ဝါကြိတ် စက်နှင့် ချည်မျှင် စက်ရုံ လုပ်ငန်းများကိုပါ လုပ်ကိုင်ပြီး အရည်အသွေးမြင့်မားသော ချည်များ ထုတ်လုပ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ဆေးဆိုးရုံအနေဖြင့် ကြုံတွေ့ရသော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများမှာ လုပ်ငန်း အတွက် ချေးငွေနှင့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ရရှိနိုင်မှု ကန့်သတ်ချက်ရှိခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားခ ကြီးမြင့်ခြင်း၊ နည်းပညာပိုင်း အတားအဆီးများနှင့် ဓာတ်အားလိုင်း သွယ်တန်းရန်နှင့် ပုံစံထုတ်စီစဉ်ရန်လည်းကောင်း၊ စက် များပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရန်လည်းကောင်း နည်းပညာပိုင်း ကျွမ်းကျင်သူများ အလွယ်တကူ မရရှိနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ် ပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးမတည်မငြိမ်မှုကြောင့် စက်ရုံမှာ လက်ရှိ ထုတ်လုပ်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေး ကြိုးစားရန်ကန်နေဂျီပီး အထက်ပါ အစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်မဖော်နိုင်သေးပါ။ အကြပ်အတည်း ဖြစ်ပွားနေစဉ်မှာပင် ခေတ်မီ ဆေးဆိုးရုံ လုပ်ငန်းများ ဆက်လက် လုပ်ကိုင်နိုင်သည်ကို ဤလေ့လာချက်မှ တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော် ဤလုပ်ငန်းမျိုးများ လုပ်သာကိုင်သာရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင် (enabling environment) ဖြစ်ပေါ်စေရေး မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို ပေါင်းစပ် ဆောင်ရွက်ရန် အရေးတကြီး လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။

၃-၅-၄ နှစ်ထပ်ကွမ်း အကြပ်အတည်းဖြစ်ပွားချိန် အပြောင်းအလဲများ (ရက်ကန်းနှင့် ဆေးဆိုး လုပ်ငန်းကဏ္ဍ)

၂၀၂၂ခုနှစ်က တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံများ၌ လည်ပတ်နေသည့် ရက်ကန်းစက်များ အရေအတွက်မှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ထက်ဝက်နီးပါး လျော့နည်းသွားပါသည်။ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ်သည့် လုံချည် စုစုပေါင်းပမာဏမှာလည်း ၅၈%ခန့် ကျဆင်းပြီး အလုပ်သမားအရေအတွက်မှာ ၄၃% လျော့နည်းခဲ့ပါသည်။ လုပ်ငန်းများ ကျဆင်းရသည့် အဓိက အကြောင်းများမှာ ပြည်တွင်းဈေးကွက် ဝယ်လိုအား လျော့နည်းသွားခြင်းနှင့် စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လုံခြုံရေးအတွက်စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဖြစ် ပါသည်။ အမရပူရနှင့် ဝမ်းတွင်းရှိ အချို့ အလုပ်ရှင်များသည် ဝယ်လိုအား အတော်အတန် ရှိသည့်တိုင် တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားနေစဉ် လုပ်ငန်းများကို မလုပ်လိုကြပါ။ နိုင်ငံမှာ အခက်အခဲကာလနှင့် ကြုံတွေ့နေရ စဉ် ယခင်အတိုင်း အလုပ်မပျက် စီးပွားရှာနေခြင်းသည် ကျင့်ဝတ်နှင့် မညီဟု အချို့က ရှုမြင်ကြပါသည်။

၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ်အကြား ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ပေးသော ရက်ကန်းစက် အရေအတွက်နှင့် ထပ်ဆင့် ကန်ထရိုက်ယူသူများ ပိုင်ဆိုင်သည့် ရက်ကန်းစက်အရေအတွက်မှာ များစွာ (၇၀%) ကျဆင်းသွားပါသည်။ ယုံကြည်စိတ်ချရပြီး နိုင်ငံရေးအသွေးအရောင်မရှိသော အလုပ်သမားများ ရရှိရန် မလွယ်ကူသဖြင့် ဈေးကွက် ဝယ်လိုအား မြင့်တက်လာသည့်တိုင် စက်ရုံအတွင်း လုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့ မလုပ်ဘဲ လုပ်ငန်းများကို ပိုမို၍ ထပ်ဆင့်ကန်ထရိုက်ပေးမည်ဟု အချို့ အလုပ်ရှင်များက ဆိုပါသည်။ ထိုသို့ မလုပ်ဆောင်လျှင် လုပ်ငန်းတစ်ခု လုံးကို ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းမှာ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ၄.၀၁% ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ၁၇.၇၈% သို့ မြင့်တက်လာသော်လည်း လုံချည်တစ်ထည်အတွက် ရက်ကန်းလုပ်ငန်း ပုတ်ပြတ် နှုန်းမှာ ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် အတူတူ နီးပါး ဖြစ်ပါသည် (၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ် စစ်တမ်း နှစ်ခုလုံး တွင် ကျပ် ၅၀၀-၆၀၀ မျှ ဖြစ်ပါသည်)။ ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၂ခုနှစ်အကြား ပုတ်ပြတ်နှုန်းဖြင့် အလုပ်လုပ်သော

အလုပ်သမားများ၏ နေ့စဉ် ဝင်ငွေမှာလည်း အနည်းငယ် (၁၆%) ကျဆင်းပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် မီးပျက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်ဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်လာခြင်းကို ကာမိစေရန် စက်ရုံအချို့တွင် အောက်ခြေ ဝန်ထမ်းများ၏ လစာကို မကြာသေးမီက အနည်းငယ် တိုးမြှင့်ပေးသည်ဟု သိရှိရပါသည် (ဥပမာ အငယ်တန်း ရုံးဝန်ထမ်းများကို လစာ ကျပ် ၁၀၀၀၀၀ မှ ကျပ် ၁၂၀၀၀၀ သို့ တိုးပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်)။ အလုပ်သမား အများအပြားမှာ ရရှိသော လစာဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်နှင့် မိသားစုအတွက် လူတန်းစေ့အောင် နေထိုင်နိုင်ခြင်း မရှိဟု အလုပ်ရှင်အားလုံးက တစ်သဘောတည်း ဖြေကြားကြပါသည်။

စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာအချက်မှာ အမရပူရရှိ ရက်ကန်းရုံအချို့က ရက်ကန်းစက်အချို့ကို ရက်ကန်းလုပ်ငန်းဖြင့် ထင်ရှားသည့် အခြားဒေသတစ်ခုဖြစ်သော ရှမ်းပြည်နယ် အင်းလေးကန်နှင့် ညောင်ရွှေတိုက်သို့ ရောင်းချခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ (၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ရက်ကန်းစက် အလုံး ၂၀၀ မျှ ၅၀၀ ခန့် ရှိပါသည်။) တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် အလုပ်ရှင်တစ်ဦးက မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် လုံခြုံရေးနှင့် စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင် ပိုမို တည်ငြိမ်ကြောင်း၊ သို့သော် မန္တလေးတိုက်တွင် လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် ပစ္စည်းပေးသွင်းသည့် ကွင်းဆက် (supply chain) များ အခြေတကျ ရှိနေသဖြင့် ရိုးရာအစဉ်အလာ အဝတ်အထည် ထုတ်လုပ်မှု ဗဟိုအချက်အချာနေရာ အဖြစ် အမရပူရနေရာတွင် အင်းလေးနှင့် ညောင်ရွှေက အစားထိုး နေရာယူနိုင်ဖွယ်မရှိဟု ထင်မြင်ကြောင်း ပြောကြားပါသည်။

ကိုဗစ် ၁၉ နှင့် လက်ရှိ နိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ပြတ်တောက်ခြင်း၊ နယ်စပ်ပိတ်ခြင်း၊ ၂၀၁၉ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ငွေလဲလှယ်နှုန်း ကမောက်ကမ ဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဓာတုဆိုးဆေး ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်နေပါသည်။

၃-၆ လုပ်ငန်းပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လုပ်ငန်းပိုင်း စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုဗစ် ၁၉ ကပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားမှုကို ၂၀၂၀ခုနှစ် မတ်လတွင် ပထမဆုံး စတင်တွေ့ရှိခဲ့ပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ဖြစ်ပွားသည့် ကပ်ရောဂါ၏ ဒဏ်ကို ခံစားရပါသည်။ တဖန် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့တွင် စစ်အာဏာသိမ်းမှု ကြောင့် မြန်မာ့ နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း ပြောင်းလဲသွားပါသည်။ အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အတိုင်း ချည်မျှင်နှင့်အထည် ကဏ္ဍခွဲအားလုံးမှာ နှစ်ထပ်ကွမ်း အကြပ်အတည်းကာလအတွင်း ဖြတ်သန်းရမှုများ မတူညီပါ။ ဤအပိုင်းတွင် ချည်မျှင်နှင့်အထည် လုပ်ငန်းစုတစ်ခုလုံးအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍခွဲများအနေဖြင့်လည်းကောင်း ယေဘုယျ ရင်ဆိုင်ရသော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အချက်အလက်ရရှိမှု ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် အချို့အပိုင်းများအတွက် ကိန်းဂဏန်းအခြေပြု (quantitative) အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးပြီး အခြား အပိုင်းများကို အချက်အလက်နှင့် ထင်မြင်ချက် အခြေပြု (qualitative) အကြောင်းအရာများကို ဖော်ထုတ်ဆွေးနွေးပါမည်။

၃-၆-၁ ၂၀၁၉ခုနှစ် အဓိက စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများ

၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ချည်မျှင်စက်ရုံများနှင့် ရက်ကန်းရုံများကို စစ်တမ်းကောက်ယူပြီး ၎င်းတို့ ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည် (ပုံ ၃-၂၇ ကို ကြည့်ပါ)။ စက်ရုံလုပ်ငန်းများကို အဆိုးဝါးဆုံး

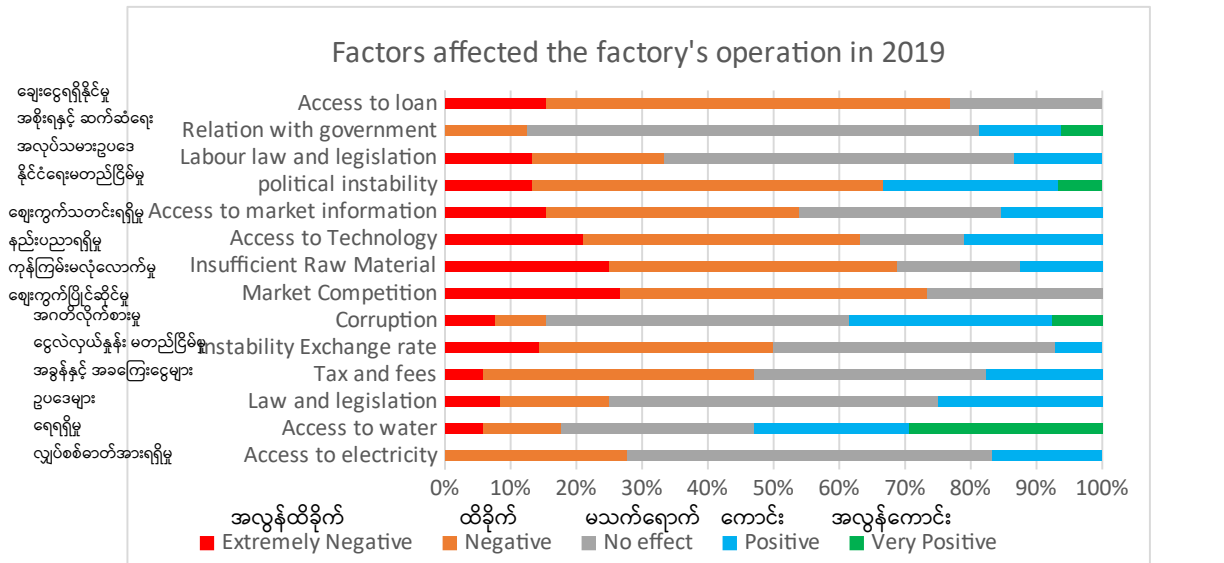
ထိခိုက်သော စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများမှာ ဈေးကွက်ပြိုင်ဆိုင်မှု၊ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းရရှိနိုင်မှုနှင့် နည်းပညာရရှိနိုင်မှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရက်ကန်းရုံများ၏ လက်ရှိ နည်းပညာနှင့် ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းဆောင်ရည်မှာ ကန့်သတ်ချက်ရှိပြီး ပြည်တွင်း အဝတ်အထည်ဈေးကွက် လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝင်ရောက်လာသည့် ဈေးပေါ်ပြီး အရည်အသွေး သင့်တင့်သော အဝတ်အထည်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရခြင်းသည် ပြည်တွင်း ရက်ကန်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူ ချည်မျှင်လုပ်ငန်းမှာ အိန္ဒိယမှ တင်သွင်းလာသော ဝါချည်များကို အရည်အသွေးနှင့် ဈေးနှုန်း ယှဉ်ပြိုင်ရမည်ဖြစ်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဝယ်ယူသူများမှာ ငွေကြေးသုံးစွဲနိုင်မှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်း၊ သွင်းကုန်များ ဈေးနှုန်းနိမ့်ကျခြင်းတို့ကြောင့် ထုတ်ကုန်ရောင်းဈေးနှုန်းကို တိုးမြှင့်ရန် မဖြစ်နိုင်ဟု အချို့စက်ရုံများမှ သိရပါသည်။ ထို့အပြင် လူငယ်များ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု ပုံစံ ပြောင်းလဲလာခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်း ရက်ကန်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍ တစ်ခုလုံး ကစဉ်ကလျား ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။

အင်အားတောင့်တင်းပြီး ခေတ်မီသော လုပ်ငန်းကဏ္ဍဖြစ်လာရန် ထုတ်လုပ်မှုပိုင်းနှင့် အရည်အသွေးပိုင်း နည်းပညာ အဆင့်မြှင့်တင်ရေး အထူးအရေးကြီးပါသည်။ သို့သော် အဆင့်မြှင့်တင်နိုင်ရန် သက်သာသော ချေးငွေ အစီအစဉ်များ ရရှိနိုင်ရေး အထူးလိုအပ်ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သော စက်ရုံ ထက်ဝက်ကျော်သည် လုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော ငွေကြေးရရှိရန် ပြင်ပမှ တရားဝင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သော ချေးငွေအစီအစဉ်များကို အားကိုးအားထားပြုခြင်းမရှိပါ။ ဘဏ်မှ ချေးငွေရယူရန်မှာလည်း ရှုပ်ထွေးပါသည်။ အသေးစားနှင့် အလတ်စား လုပ်ငန်း (SME) များ ဘဏ်မှ ချေးယူနိုင်သည့် ချေးငွေပမာဏများမှာလည်း နည်းပါးပြီး လုပ်ငန်းများအဆင့်မြှင့်တင်ရေး တစ်လုံးတည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရမည့် ငွေရင်းငွေနှီး ပမာဏ ပြည့်မီခြင်း မရှိပါ။

ပုံ ၃-၂၈ (ချည်မျှင်နှင့် ရက်ကန်း/ဆေးဆိုး) စက်ရုံလုပ်ငန်းအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့်အကြောင်းအချက်များ ၂၀၁၉ခုနှစ်

ရည်ညွှန်းချက် - ချည်မျှင်လုပ်ငန်းနှင့် ရက်ကန်း/ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း စက်ရုံများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

၃-၆-၂ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် အဓိက စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများ

ရက်ကန်းလုပ်ငန်းနှင့် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း

ရက်ကန်းလုပ်ငန်းအတွက် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော ရက်ကန်းရုံများတွင် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုကို အများဆုံး ထိခိုက်သော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများမှာ (၁) နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှု (၂) လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မလုံလောက်မှု နှင့် (၃) ငွေလဲလှယ်နှုန်း မတည်ငြိမ်မှုတို့ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည် (ပုံ ၃-၂၈)။

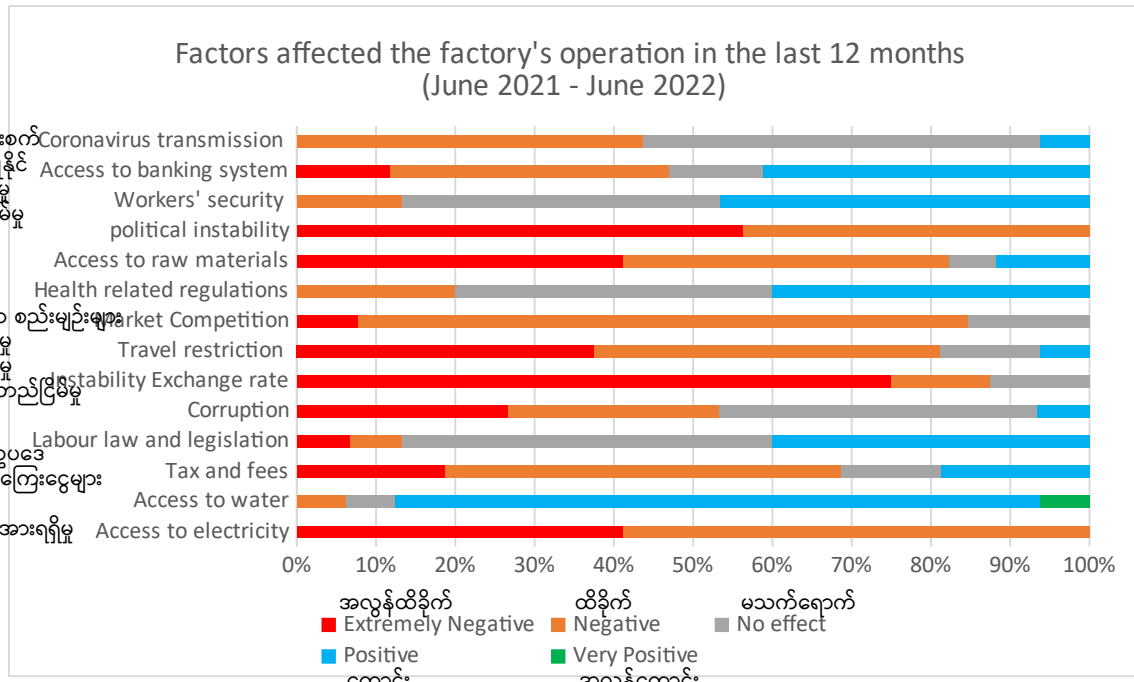
စက်ရုံအများစုက ၂၀၂၂ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက် နောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုကြောင့် စက်ရုံများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ထိခိုက်သည်ဟုဆိုပါသည်။ ရှေ့အပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရက်ကန်းရုံ အချို့က ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် ပုံမှန်အတိုင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျှင် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့လျှင် နာမည်ပျက်ပြီး လုပ်ငန်းကို ထိခိုက်နိုင်သည်ဟု စိုးရိမ်ပူပန်ကြောင်း ပြောပြကြပါသည်။ စစ်အစိုးရ လက်အောက်တွင် လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ပြီး အမြတ်အစွန်း ယူခြင်းသည် ကျင့်ဝတ်နှင့်မညီဟု အချို့က ထင်မြင်ယူဆကြခြင်းသည်လည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာဖြစ်ပါသည်။

စက်ရုံများမှ သိရှိရသော ဒုတိယအကြောင်းရင်းမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပုံမှန် မရသည့် အခက်အခဲ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လောင်စာဆီဈေးနှုန်းမှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အစောပိုင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၀၂၂ခုနှစ်အတွင်း နှစ်ဆ ကျော် မြင့်တက်ပါသည်။ လောင်စာဆီဈေးနှုန်းများ တက်ခြင်းကြောင့် အစိုးရဓာတ်အားလှိုင်းမှ လျှပ်စစ်ဓာတ် အား ဖြတ်တောက်လျှင် ရက်ကန်းရုံများမှာ လုပ်ငန်းများ လျှော့ချရသည်ဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင် သူများကဆိုပါသည်။ ဤအခြေအနေကြောင့် စက်ရုံ၏ ထုတ်လုပ်မှုအဆင့် လျော့ကျပြီး ရက်ကန်း အလုပ်သမား အများစုမှာ ထုတ်လုပ်မှု အရေအတွက်အရ လုပ်အားခရရှိခြင်းကြောင့် အလုပ်သမားများ၏ စုစုပေါင်း ဝင်ငွေ နည်းပါးသွားပါသည်။

တတိယအချက်မှာ ငွေလဲလှယ်နှုန်း မတည်ငြိမ်မှုသည် ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ပြဿနာ ပိုမိုကြီးမားလာခြင်းဖြစ် ပါသည်။ ၂၀၂၁ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက် နောက်ပိုင်း လပေါင်း ၂၀ အတွင်း မြန်မာကျပ်ငွေတန်ဖိုးမှာ (ကျပ် ၁၃၃၀ မှ ကျပ် ၃၅၀၀ သို့) ၁၆၃%ကျော် တန်ဖိုးကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ဤငွေလဲလှယ်နှုန်းအခြေအနေမှာ ရက်ကန်းနှင့် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းများကို ဆိုးဝါးစွာ ထိခိုက်ပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုအတွက် အချို့သွင်းအာစုများကို အခြားနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာအချက်မှာ ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ၂၀၁၉ခုနှစ်မှာထက် အဂတိလိုက်စားမှု စိုးရိမ်ပူပန်မှု ပိုမို များပြားသည်ဟု ဖြေကြားသူများက ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကိုဗစ် ၁၉ ကြောင့် စက်ရုံလုပ်ငန်းများ ပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်သည်ဟု မယူဆကြဘဲ နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုကြောင့် လုပ်ငန်းကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ထိခိုက်သည်ဟု ဖြေကြားသူ ထက်ဝက်ကျော်က ဆိုပါသည်။

ပုံ ၃-၂၉ လွန်ခဲ့သော ၁၂လ (၂၀၂၁ခုနှစ် ဇွန်လမှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇွန်လ) ကာလအတွင်း စက်ရုံလုပ်ငန်းအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသော အကြောင်းအချက်များ (ရက်ကန်းလုပ်ငန်းနှင့် ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း)

ရည်ညွှန်းချက် - ရက်ကန်းရုံ ဆေးဆိုးရုံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

လက်ဖြင့် ဆေးဆိုးသော လုပ်ငန်းများ တွေ့ကြုံရသည့် အခြားသော အဓိကစိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲတစ်ရပ်မှာ အော်ဂဲနစ် ဆိုးဆေးအသုံးပြုထားသော ချည် ထုတ်လုပ်ရန် ကုန်ကြမ်း ရှားပါးခြင်း၊ ဆေးဆိုးကိရိယာများ ခေတ်မမီခြင်း၊ အစဉ်အလာ ဓာတုဆိုးဆေး နည်းလမ်းများ၊ အရောင်တစ်ပြေးညီဖြစ်စေရန် ခက်ခဲခြင်း၊ ပြည်တွင်းထွက် ချည်မှာ အရည်အသွေး ညံ့ခြင်း၊ ဆိုးဆေးအသုံးပြုထုတ်လုပ်သော ထုတ်ကုန်များကို အသုံးပြုမှု နည်းပါးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဓာတုပစ္စည်းများ ရရှိရေး၊ စည်းမျဉ်းလိုက်နာရေးနှင့် လုပ်ငန်းခွင် ကျန်းမာရေးနှင့် အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး အစီအမံများကို ဆေးဆိုးအလုပ်သမားများ သိရှိနားလည်ရေး၊ ရေဆိုးများကို စနစ်တကျ သန့်စင်သည့် စနစ် မထားရှိဘဲ စွန့်ထုတ်နေမှုတို့သည် ဤကဏ္ဍတွင် ကြီးလေးသော လစ်ဟာချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဦးစားပေး စက်မှုကဏ္ဍ ဇုဒုတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် (environmental management plan) (EMP) ရေးဆွဲကြရမည် ဟု အစိုးရက ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် အမိန့်ကြေညာစာ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ တစ်ရက်လျှင် ချည် တစ်တန်နှင့်အထက် ထုတ်လုပ်သော ချည်မျှင်နှင့် အထည် လုပ်ငန်းများနှင့် ဆေးဆိုး လုပ်ငန်းများသည် ၆လ အတွင်း EMP ရေးဆွဲရမည်ဟု ယင်းအမိန့်ကြေညာစာတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ EMP ရေးဆွဲခြင်းမှာ ငွေကြေးအကုန်အကျများပြားပြီး အချိန်များစွာ ကြာမြင့်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းသော တတိယ ပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်း အတိုင်ပင်ခံများ ရရှိရန် ခက်ခဲခြင်းကြောင့် ဆေးဆိုးစက် အသုံးပြုသော လုပ်ငန်းများအတွက် စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲ တစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟု အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များမှ သိရှိရပါသည်။ အစိုးရက ထုတ်ပြန်သည့် စည်းမျဉ်းနှင့်

ညွှန်ကြားချက်များ ရှင်းလင်းမှု မရှိခြင်း၊ ခွင့်ပြုချက် ရရှိရန် လျှောက်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ အချိန်ကြာမြင့်ခြင်းတို့ကိုလည်း ကြုံတွေ့ကြရပါသည်။

ချည်မျှင်လုပ်ငန်း

ရက်ကန်းလုပ်ငန်း ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ချည်မျှင်လုပ်ငန်းကဏ္ဍမှာ အသားတင် အကျိုးအမြတ် သိသာစွာ လျော့နည်းသွားခြင်း မရှိပါ။ ချည်မျှင်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည့်အပေါ် အခြေခံလျက် ဤလေ့လာချက်တွင် အဓိက ကိစ္စရပ် (issue) သုံးခုကို ဖော်ထုတ်ရရှိပါသည်။

ဝါဂွမ်းအရည်အသွေး - ဝါဂွမ်းအမျိုးအစားအားလုံးကို ဘေထုပ်များဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံမှ တိုးမြှင့် ဝယ်ယူလျက် ရှိပါသည်။ မည်သည့် အရည်အသွေး သို့မဟုတ် အဆင့် (ဂရိတ်) ရှိသည့် ဝါဂွမ်းမဆို ပုံသေဈေးနှုန်းဖြင့် အများအပြား ဝယ်ယူခြင်းကြောင့် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် ဝါကြိတ်စက်ရုံများမှာ အရည်အသွေးမြင့်မားသော ဝါထုတ်လုပ်နိုင်ရေး မိမိတို့ ထုတ်လုပ်မှုအပိုင်းကို အဆင့်မြှင့်တင်မှုများ ပြုလုပ်ရန် ဆွဲဆောင်မှု မရှိတော့ပါ။ ဝါအရည်အသွေး ညံ့စေသည့် ကြောင်းကျိုးမဆီလျော်သော ဈေးကွက်ဆွဲဆောင်မှုကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် အစပိုင်း (upstream) မှစ၍ အရည်အသွေးကောင်းသော ဝါနှင့် ချည်မျှင် ထုတ်လုပ်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု မရှိတော့ဘဲ ချည်မျှင်နှင့်အထည် ပေးသွင်းမှု ကွင်းဆက် (supply chain) အတွင်းရှိ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် အောက်ပိုင်း (downstream) လုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်ပါသည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပြတ်လပ်မှုများ - မကြာခဏ မီးပျက်ခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်မှု မရပ်တန့်စေရန် စက်ရုံများသည် ဒီဇယ်ဆီသုံး ဂျင်နရေတာများကို အသုံးပြုကြရပြီး ထုတ်လုပ်မှု စရိတ်များ မြင့်တက်ပါသည်။ မီးမမှန်ခြင်း၊ အခြားစွမ်းအင်များ ကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားခြင်းတို့ကြောင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပါဝင်သောစက်ရုံများအားလုံး ကုန်ကျစရိတ်လျော့ချရန် အထူးကြိုးပမ်းလျက်ရှိကြပြီး ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် အလုပ်သမားများကို လုပ်အားခ တိုးပေးခြင်း မရှိပါ။

စစ်ဥပဒေအမိန့်များနှင့် ခရီးသွားကန့်သတ်ချက်များ - မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးအကြား ခရီးသွားလာမှု ကန့်သတ်ချက်များနှင့် စစ်ဥပဒေအမိန့်များထုတ်ခြင်းကြောင့် စက်ရုံများသည် ဈေးကွက် ဝယ်လိုအား ရှိပြီး ပိုမို၍ ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်တိုင် ယခင်ကကဲ့သို့ သုံးဆိုင်း အလုပ်မဆင်းနိုင်ဘဲ နှစ်ဆိုင်းသာ လုပ်ကိုင်နိုင်ပါသည်။

ဝါစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်အရ ဤလေ့လာချက်တွင် ဝါစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အဓိက ကိစ္စရပ် (issue) လေးခုကို ဖော်ထုတ်ရရှိပါသည်။

- **အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော မျိုးစေ့များ မရှိခြင်း** - ပြည်တွင်းမျိုးစေ့များမှာ ဈေးသက်သာသော်လည်း လွယ်လင့်တကူ ဝယ်ယူ၍ မရသည့်အပြင် အရည်အသွေးမှာလည်း ပြည်ပမှ တင်သွင်းသည့် စပ်မျိုး မျိုးစေ့များကို မမီပါ။ သို့ရာတွင် ပြည်ပမှ တင်သွင်းသော မျိုးစေ့များမှာ ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်သောကြောင့် မျိုးဆက်တစ်ဆက်ပြီးတစ်ဆက် သုံးလေးကြိမ် ပြန်လည်အသုံးပြု စိုက်ပျိုးသောအခါ အထွက်နှုန်းနှင့် အရည်အသွေး ကျဆင်းပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူများသည် တစ်ခါတစ်ရံ မျိုးစေ့အတုများ၊ မျိုးရောများနှင့် ကြုံတွေ့ရပြီး ဝါအထွက်ကို ထိခိုက်ပါသည်။
- **သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်ခြင်း** - သွင်းကုန်ထိန်းချုပ်မှုများ၊ တရုတ်-မြန်မာနယ်စပ် ကာလကြာမြင့်စွာ ပိတ်ထားခြင်း၊ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ကုန်သွယ်ရေး အခြေအနေမှာ ကြိုတင်ခန့်မှန်း၍ မရသည့် အခြေအနေဖြစ်နေခြင်း၊ ငွေလဲလှယ်နှုန်း မတည်ငြိမ်ခြင်းတို့ကြောင့် သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ပြီး ဝါစိုက်တောင်သူများ၏ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းအပေါ် အကန့်အသတ် ဖြစ်ပါသည်။
- **ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု**- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ပြင်းထန်သော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများ အထူးသဖြင့် မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသွန်းပြီး ဝါကောက်သိမ်းရာတွင် အပျက်အစီးများခြင်း၊ သို့မဟုတ် မိုးနည်းပြီး ဝါစိုက်ပျိုးမှုကို ထိခိုက်ခြင်းတို့မှာ ဝါစိုက်တောင်သူများအတွက် အဓိက စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများဖြစ်ပါသည်။
- **အလုပ်သမား ရှားပါးခြင်း** - ကျေးလက်တွင် မျိုးဆက်သစ် လူငယ်များသည် ပြည်တွင်း စိုက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍမှာထက် ပြည်ပ အလုပ်အကိုင်ဈေးကွက်များတွင် သွားရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင် လိုကြသဖြင့် အလုပ်သမား မလုံလောက်မှုကြောင့် ဝါစိုက်ပျိုးထွက်ရှိမှု ထိခိုက်ပါသည်။ ကျေးလက် လယ်ယာ အလုပ်သမား အများအပြားသည် တစ်ခါတစ်ရံ မိသားစုလိုက် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါစိုက်တောင်သူများသည် အလုပ်သမား ခေါ်ယူရန် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရပါသည်။

ဝါကြိတ်လုပ်ငန်း

၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် အကျိုးသက်ဆိုင်ပါဝင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်မှ ဝါကြိတ်လုပ်ငန်းအတွက် အဓိက ကိစ္စရပ် (issue) သုံးခုကို ဖော်ထုတ်ရရှိပါသည်။

- **သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်ခြင်း** (ဝါစိုက်ခင်းအထိ သွားရောက်ဝယ်ယူသည့် ဝါဈေးနှုန်း)(farm gate cotton price) - ဝါစိုက်တောင်သူများအတွက် သွင်းအားစုများ ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်ခြင်းသည် စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲဖြစ်ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဝါစိုက်ခင်းအထိ သွားရောက်ဝယ်ယူသည့် ဝါဈေးနှုန်း (farm-gate cotton price) မြင့်မားခြင်းကြောင့် ဝါကြိတ်လုပ်ငန်းများအတွက် ကုန်ကျစရိတ် မြင့်တက်ပါသည်။
- **လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပြတ်တောက်ခြင်း** - မကြာခဏ အချိန်ကြာမြင့်စွာ မီးပျက်ခြင်းကြောင့် ဝါကြိတ်စက်ရုံများ စရိတ်ထောင်းပါသည်။ အလတ်စားနှင့် အကြီးစား ဝါကြိတ်စက်များသည် ယခင်က မီးပျက်

လျှင် ဂျင်နရေတာအသုံးပြုသော်လည်း ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် လောင်စာဆီဈေးနှုန်းများ အတက်ကြမ်းခြင်းကြောင့် ဆီဖိုး ကုန်ကျစရိတ် မတန်တဆ များပြားလာပါသည်။

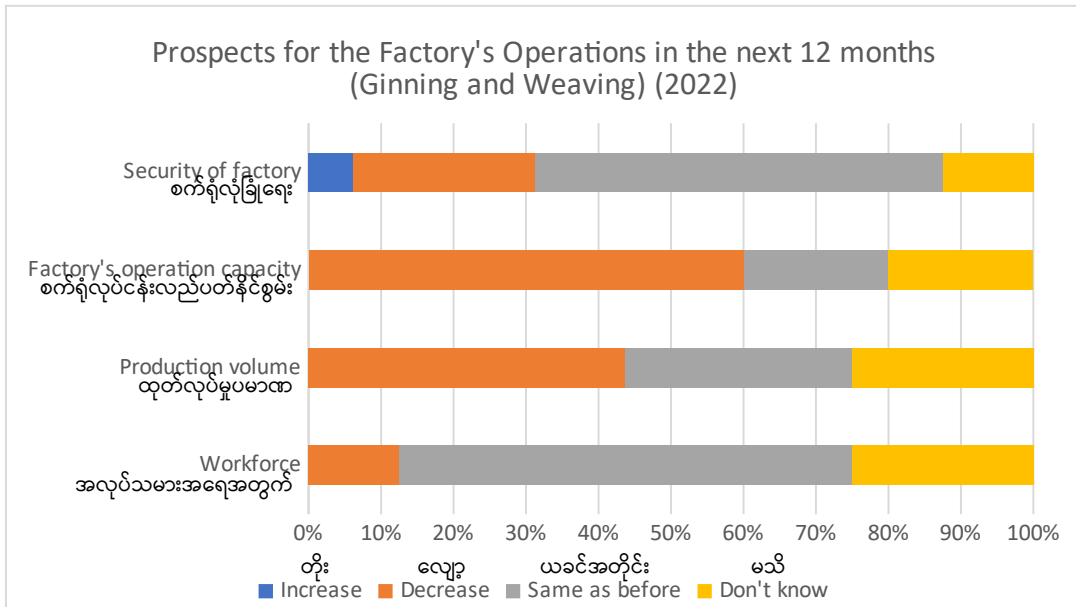
- **အစိုးရမူဝါဒ** - နိုင်ငံပိုင် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်ရုံများမှာ ပြည်တွင်း ဝါ ရရှိမှု အပေါ် အားကိုးအားထား ပြုလျက်ရှိခြင်းကြောင့် ဝါသည် အခြား စိုက်ပျိုးထွက်ကုန်များနှင့် စည်းမျဉ်း ထိန်းချုပ်မှု များပြားပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းတွင် ဝါ ရောင်းချခြင်း၊ ပြည်ပပို့ကုန်ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ခြင်းတို့ကို ထိန်းချုပ်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ ဝါစိုက် တောင်သူများနှင့် ဝါကြိတ်စက်ရုံများအတွက် အဓိက စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

၃-၇ အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်များ

၂၀၂၂ခုနှစ်က စက်ရုံများကို စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ဝါကြိတ်စက်ရုံ၊ ရက်ကန်း/ဆေးဆိုးရုံ ပိုင်ရှင်များ၊ သို့မဟုတ် မန်နေဂျာများနှင့် အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကို အဓိကထား လုပ်ဆောင်လျက် အနာဂတ် လုပ်ငန်း အလားအလာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့၏ ရှုမြင်ပုံများကို မေးမြန်းစုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ ပုံ ၃-၂၉ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖြေကြားသူအများစုက အနာဂတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အလားအလာ မကောင်းဟု ဆိုပါသည်။ ဖြေကြားသူအနည်းငယ်က အနီးရှိ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားရာမှ မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းနေရာများတွင် လုံခြုံမှုထိခိုက်သော အခြေအနေမှာ ပိုမိုကောင်းမွန်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ လာမည့် ၁၂ လ အတွင်း စက်ရုံ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု စွမ်းရည်နှင့် ထုတ်လုပ်မှု ပမာဏတို့ ကျဆင်းလာမည်ဟု ဖြေကြားသူ ထက်ဝက်က ယူဆကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ဖြေကြားသူအများစုက အလုပ်သမား အရေအတွက် ယခင်အတိုင်းပင် ထားရှိမည်ဟု ဆိုပါသည်။

အခြားကဏ္ဍခွဲနှစ်ရပ်မှ ရှုမြင်ပုံများကို သိရှိနားလည်ရန် အလားတူ မေးခွန်းများကို ချည်မျှင်စက်ရုံလုပ်ကိုင် သူများနှင့် ဝါစိုက်တောင်သူများကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ချည်မျှင်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူများက ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် လုပ်ငန်း အတိုင်းအတာမှာ ၂၀၂၂ခုနှစ်အတိုင်းပင် ရှိမည်ဟု ဆိုပါသည်။ သို့သော် ယခင်နှစ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါ က ၂၀၂၂ခုနှစ်တွင် ဝါဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်ခဲ့သဖြင့် ဝါစိုက်တောင်သူ အတော်များများက ၂၀၂၃ခုနှစ်တွင် ဝါ တိုးချဲ့ စိုက်ပျိုးနိုင်ရန် မျှော်လင့်လျက်ရှိပါသည်။

ပုံ ၃-၃၀ လာမည့် ၁၂ လအတွက် စက်ရုံလုပ်ငန်းအလားအလာများ (ဝါကြိတ်လုပ်ငန်းနှင့် ရက်ကန်း/ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း)

ရည်ညွှန်းချက် - ဝါကြိတ်စက်ရုံနှင့် ရက်ကန်း/ဆေးဆိုးရုံ လုပ်ကိုင်သူများနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ၂၀၁၉ခုနှစ်

၄. နိဂုံးချုပ်ကောက်ချက်နှင့် အကြံပြုချက်များ

၄.၁. နိဂုံးချုပ်ကောက်ချက်

ချည်မျှင်နှင့်အထည်လုပ်ငန်းစုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျေးလက်ရှိ ဝါစိုက်တောင်သူ ထောင်ပေါင်းများစွာတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းကို ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည့်အပြင် လက်ရှိ အထည်အလိပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက် တွင် အရည်အသွေး မြင့်မားသော အဝတ်အထည်များကို ပြည်တွင်းတွင် ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကပ်လျက် တည်ရှိသည့် အထည်ချုပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်အတွက် အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ကုန်ကြမ်း ပစ္စည်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေး အရ တန်ဖိုးပေါင်းထည့်နိုင်သည့် အလားအလာ ရှိခြင်းကြောင့် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ အခြား ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများအပြားမှာ ကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ ချည်မျှင်နှင့် အထည် တန်ဖိုးကွင်းဆက်သည် အရည်အသွေး နိမ့်ကျသော စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု သံသရာမှ မထွက်မြောက်နိုင်ဘဲ အထည်ချုပ်နှင့် အဝတ်အထည် ကဏ္ဍများတွင် စက်မှု လုပ်ငန်း မြင့်တက်လာ ခြင်းနှင့်အတူ ချိတ်ဆက်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ ဆုံးရှုံးစေနိုင်သည့် လွဲမှားသော ဈေးကွက်ဆွဲဆောင်မှုများ ကို ရင်ဆိုင်ရလျက် ရှိပါသည်။

ဤလေ့လာချက်ပြုလုပ်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ အထောက်အထားအခြေပြု တန်ဖိုးကွင်းဆက်ချဉ်းကပ်ပုံကို လက်တွေ့အသုံးပြုလျက် တန်ဖိုးကွင်းဆက်အတွင်း လစ်ဟာချက်များနှင့် အချိတ်အဆက်မမီသည့် အပိုင်းများ ကို ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ယင်းလစ်ဟာချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပြီး ချည်မျှင်နှင့် အထည် လုပ်ငန်းစုတွင် ယှဉ်ပြိုင် နိုင်စွမ်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ဟန်ချက်ညီစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ရှိလာစေရေး ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်သင့်သည့် လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဓိက အကျိုးသက်ဆိုင် ပါဝင်သူများ၏ ရှုမြင်ပုံများကို လေ့လာစုစည်းရန် ဖြစ် ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေဖြင့် မိမိ၏ အရင်းအမြစ်များဖြင့် တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို အဆင့်မြှင့်တင်နိုင်ရန် စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများစွာ ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မူဝါဒ လွဲမှားမှုများကို ဖယ်ရှားပေးရေးနှင့် ဈေးကွက်နည်း လမ်းဖြင့် မလုပ်ဆောင်နိုင်သည့် လစ်ဟာချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရေး အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အထူး အရေးကြီးပါသည်။ အစိုးရအဆက်ဆက်သည် ချည်မျှင်နှင့် အထည် ကဏ္ဍ အင်အားတောင့်တင်းစေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသော်လည်း တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးအနေဖြင့် ကြုံတွေ့နေရသော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများ နှင့် လစ်ဟာချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ ဥပမာ ယခင်အစိုးရ ကျင့်သုံးခဲ့သော အထည်အလိပ် လုပ်ငန်းစု မူဝါဒမှာ နိုင်ငံပိုင်စက်ရုံများကို လျင်မြန်စွာ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်လျက် ချည်မျှင်နှင့် အထည် ကဏ္ဍ ၏ ကံကြမ္မာကို ဈေးကွက်၏ အဆုံးအဖြတ်အတိုင်း ခွင့်ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။ လစ်ဟာချက်များကို ဖြည့်ဆည်း ပေးရန် စုစုစည်းစည်း ကြိုးပမ်းလျက် အထည်အလိပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်နှင့် အထည်ချုပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်များ အကြား ချိတ်ဆက်ပေးခြင်းဖြင့် ရရှိလာနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု နည်းပါးခဲ့ ပါသည်။ လက်ရှိအစိုးရသည် ဝါစိုက်ဧရိယာ တိုးချဲ့ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်လျက် ပြည်တွင်း ဝါ ထွက်ရှိမှု တိုးတက်စေရန် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံပိုင် စက်ရုံများကို အကာအကွယ်ပေးလျက် အရည်အသွေးနိမ့် ဝါ များ ပြည်ပတင်ပို့မှုကို မျက်နှာသာပေးသည့် မူဝါဒ လွဲမှားမှုများကို ပြင်ဆင်ခြင်း မရှိပါ။ ယခင်အစိုးရရော ယခုအစိုးရပါ တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက် အရေးတကြီး ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ် နေသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများကို ကိုင်တွယ်ခြင်း မ ရှိဘဲ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို လက်တွေ့မကျသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်မှုများ ပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုလျက်ရှိပါသည်။

လုပ်ငန်းစုတစ်ခုလုံးအနေဖြင့် ကိုဗစ် ကပ်ရောဂါ၏ ပြင်းထန်သော ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များနှင့် ဆက်လက် ဖြစ်ပွားဆဲ နိုင်ငံရေး အကြပ်အတည်းကြောင့် လုပ်ငန်း ပျက်ပြားမှုများမှ ပြန်လည်နာလန်ထူ ဆဲပင် ရှိပါသည်။ သို့သော် တန်ဖိုးကွင်းဆက်အတွက် မျှော်လင့်ချက်ကောင်းသော အပိုင်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝါ ကုန်ကြမ်း ဝယ်လိုအား မြင့်မားမည့် အလားအလာ တိုးတက်များပြားလျက်ရှိပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံဈေးကွက်သို့ အရည်အသွေးမြင့်မားသော ဝါ ပေးသွင်းသည့် ဈေးကွက်နေရာကို ရှာဖွေရယူရန် လုံးဝ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့ဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့သာမက ပြည်တွင်းဈေးကွက်များအတွက်ပါ ပေးပို့ရောင်းချနိုင်သည့် အရည်အသွေးမြင့် ဝါကို ပြည်တွင်းတွင် ထုတ်လုပ်လာကြစေရေး ဆွဲဆောင်မှုရှိလာပါမည်။ ဤချိတ်ဆက်မမီသည့် အပိုင်းကို ပြင်ဆင် နိုင်မည့် လုပ်ငန်းအဆင့်များ ရှိပါသည်။ ပထမဦးစွာ အစိုးရအနေဖြင့် ဝါကို ပြည်ပတင်ပို့မှု ကန့်သတ်ချက်များ ဖယ်ရှားပေးရပါမည်။ သို့မှသာ ဝါစိုက်တောင်သူများသည် ဈေးကောင်းရပြီး ဝါစိုက်ပျိုးထွက်ရှိမှု တိုးတက်စေ ရန် စဉ်ဆက်မပြတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ပါမည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် အထည်ချုပ်နှင့် အဝတ်အထည် ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများအတွက် လုပ်ငန်းရှင်များက အစမှအဆုံး ကိုယ်တိုင်ထုတ်လုပ်တင်ပို့သည့်စနစ် (FOB) လုပ်ဆောင် ရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာကြစေရေး အစိုးရအနေဖြင့် အားပေးသင့်ပါသည်။ သို့ဖြင့် ရက်လုပ်ပြီး အထည်နှင့် ဝါ ကို ပြည်တွင်းမှာပင် ဝယ်ယူအသုံးပြုလာကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤလမ်းကြောင်းဖြင့် လုပ်ငန်းသစ်တည်ထောင်ထား သော်လည်း လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်၍ မရသည့် အခွန်မူဝါဒကြောင့် ရှေ့ဆက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း မပြု နိုင်တော့သည့် လုပ်ငန်းရှင်များကို အကူအညီပေးရုံမျှမက အလားတူ လမ်းကြောင်းဖြင့် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) ကိုလည်း ခေါ်ယူသင့်ပါသည်။ နောက်ဆုံး အရေးပါသော လုပ်ငန်းအဆင့်မှာ အရည်အသွေးမြင့်မားသော ဝါမျိုးစေ့ ထုတ်လုပ်ရေး၊ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ထုတ်ပေးရေးနှင့် ဖြန့်ချိရေး အတွက် အစိုးရအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ဖြစ်ပါသည်။ အရည်အသွေးမြင့်မားသော ဝါမျိုးစေ့ မရှိခြင်းကြောင့် ဝါစိုက်တောင်သူများမှာ နိမ့်ကျသည့် သံသရာမှ မထွက်မြောက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသည် သုတေသန နှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု (R&D) လုပ်ငန်းများဖြင့် စနစ်တကျ ပြုစုပျိုးထောင်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်များ လုပ်ဆောင်လျက် ဝါ စိုက်တောင်သူများအတွက် သင့်တော်သော မျိုးစေ့များ ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့်အပြင် ပြည်ပမှ တင် သွင်းလာသော စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးပြီး မျိုးစေ့ အမှတ်တံဆိပ်များကို အရည်အသွေးပြည့်မီမှု စစ်ဆေးခြင်း၊ သင့်တော်သည့် နယ်မြေဒေသများတွင် လျင်မြန်စွာ စတင်စိုက်ပျိုးနိုင်စေရန်နှင့် ဖြန့်ချိရေး လုပ်ဆောင်နိုင်စေ ရန် အမြန်လမ်းကြောင်းဖြင့် ခွင့်ပြုချက် ချပေးခြင်းများအတွက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကိုလည်း အားကိုးအားထား ပြု နိုင်ပါသည်။

ချည်မျှင်နှင့်အထည် ကဏ္ဍ၊ အဝတ်အထည်ကဏ္ဍများသည် ဈေးကွက်အခွင့်အလမ်း စုံလင်များပြားပြီး အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများအတွက် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးနိုင်မှုနှင့် ဝင်ငွေရရှိနိုင်မှု မြင့်မားပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအနေဖြင့် ဤလုပ်ငန်းစုကို ပံ့ပိုးမှုပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။

၄.၂. အထည်အလိပ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်မည့် အလားအလာဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များ

လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခြေအနေများတွင် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအနေဖြင့် မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လက်တွေ့ကျကျ ပံ့ပိုးမှုပေးရန် ခက်ခဲသော်လည်း အောက်ဖော်ပြပါ နယ်ပယ်များတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၌ ကြုံတွေ့နေရသည့် တန်ဖိုးကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ လစ်ဟာမှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ဦးစားပေး သတ်မှတ်နိုင်မည့် အပိုင်းများ ရှိပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သိမြင်နားလည်မှု သင်တန်းပို့ချခြင်း - ချည်မျှင်နှင့်အထည် လုပ်ငန်းစုမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို များစွာ ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် သမားရိုးကျ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ရေဆိုး စွန့်ထုတ်မှုတို့ကြောင့် ဓာတုဗေဒပစ္စည်း အများအပြား ပြန့်နှံ့လျက် ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်း၏ ရေအရင်းအမြစ် များကို ထိခိုက်ညစ်ညမ်းစေနိုင်ပါသည်။ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း အများအပြား တည်ရှိသော အမရပူရမြို့နယ်နှင့် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ်ရှိ ရပ်ရွာများတွင် ကုစားမရသော ညစ်ညမ်းမှုအကျိုးဆက်များ၏ ကနဦး သက်ရောက်မှုများ ကို ဤလေ့လာချက်ပြုလုပ်စဉ် တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ယင်းအကျိုးဆက်များ ဖြစ်ပွားလာနိုင်သည်ကို ထောက်ရှု၍ ထင်ရှားကျော်ကြားသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းနယ်မြေဒေသဖြစ်သည့် အင်းလေးကန်တဝိုက်သို့ ဆေးဆိုးလုပ်ငန်း နှင့် ရက်ကန်းလုပ်ငန်းများ မကြာသေးမီက ရွှေ့ပြောင်းသွားကြသည်ကို သတိမူလျက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်များကို စောစီးစွာ ကျင့်သုံးနိုင်ရန် ဂရုပြု ဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။ ရေအသုံးပြုမှု၊ ဓာတုပစ္စည်းအသုံးပြုမှု၊ ရေဆိုးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အစိုင်အခဲစွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုတို့ ဆိုင်ရာ နည်းပညာပိုင်းနှင့် သိမြင်နားလည်မှု လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးရေး ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းသည် ချည်မျှင်နှင့် အထည်ကဏ္ဍအတွက် အထူးအရေးကြီးပါသည်။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ချည်မျှင်နှင့်အထည်အသင်းများ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် နည်းပညာအကူအညီပေး ခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ချည်မျှင်နှင့်အထည် လုပ်ငန်းစုသည် အတိုင်းအတာ အလွန်ကျယ်ပြောပြီး ပထဝီ နယ်မြေ စုံလင်စွာ ပါဝင်လျက် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ထုတ်လုပ်မှု အစပိုင်းနှင့် ထုတ်လုပ်မှု နောက်ပိုင်း လုပ်ငန်းစုများ ပြန့်နှံ့ လုပ်ကိုင်လျက် ရှိပါသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံး ကျေးလက်ဒေသ မြို့ရွာအသီးသီး တွင် အိမ်တွင်းမှ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အနှံ့အပြား လုပ်ကိုင်လျက်ရှိကြရာ အချို့မှာ အသင်းအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်း ထားရှိပြီး အချို့မှာ အသင်းအဖွဲ့မရှိပါ။ သို့ဖြစ်၍ အသင်းဝင်များ စုပေါင်း ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုး ရေး ပံ့ပိုးမှုပေးလိုသည့် နောက်ဆုံး ရည်မှန်းချက် အောင်မြင်စေရန် အသင်းအဖွဲ့များအနေဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် အားကောင်းလျက် အဖွဲ့အစည်းပိုင်း ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ဆောင်ရန် အထူးအရေးကြီးပါသည်။

အကျိုးသက်ဆိုင်ပါဝင်သူ အသီးသီး အကြား ကွန်ရက်တည်ဆောက်ခြင်း - ခေတ်မီစက်ရုံကြီးများသည် ချည် နှင့် အခြား သွင်းအားစုများအတွက် ပြည်တွင်းကုန်ကြမ်းများကို အသုံးပြုရမည့်အစား ပြည်ပမှ သွင်းကုန်ကို သာ လုံးလုံးလျားလျား မှီခိုအားထားလျက်ရှိပါသည်။ ယခုအခါ လုပ်ငန်းကြီးများနှင့် SME အကျိုးသက်ဆိုင် ပါဝင်သူများအကြားတွင်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းအပိုင်းအသီးသီးအကြားတွင်လည်းကောင်း ဆက်စပ် ဆောင်ရွက်မှု အလွန်နည်းပါးပါသည်။ တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးကို စုပေါင်း၍ အဆင့်မြှင့်တင်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အကျိုးသက်ဆိုင်ပါဝင်သူများ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်ပါမည်။

မျိုးစေ့ ပေးသွင်းသူ/ မျိုးစေ့ ပြည်ပမှ တင်သွင်းသည့် ကုမ္ပဏီများ ကွန်ရက်တည်ဆောက်ခြင်း - ဝါမျိုးစေ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဘက်ဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံအကြား တရားဝင် သဘောတူညီမှု မရှိပါ။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါမျိုးစေ့ ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ပျိုးထောင်ခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်းများကို ပြည်တွင်းမှာပင်လွယ်လင့်တကူ လုပ်ဆောင်နိုင်လင့်ကစား ပြည်ပမှ တင်သွင်းလျက်ရှိပါသည်။ မျိုးစေ့တင်သွင်းသော ကုမ္ပဏီများနှင့် ဝါစိုက်တောင်သူများ၊ ဝါ ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ဝါ အသင်းတို့ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်ပါမည်။

ဝါကြိတ်လုပ်ငန်း ထိရောက်တွင်ကျယ်ရေး သင်တန်းပေးခြင်း - ပုဂ္ဂလိက ဝါကြိတ်စက်ရုံ အများစုသည် စက်ကိရိယာအဟောင်းများကို အသုံးပြုနေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် စက်အသစ်များ အစားထိုးနိုင်ရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ မလွယ်ကူပါ။ စွမ်းအင်အသုံးပြုမှု ထိရောက်တွင်ကျယ်စေရေး၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှု၊ လုပ်ငန်းစဉ် ထိရောက်တွင်ကျယ်စေရေး တို့ကို ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်ပါမည်။ သို့ဖြင့် လုပ်ငန်းပိုင်း ကုန်ကျစရိတ် များစွာ သက်သာစေနိုင်ပါမည်။

သွင်းအားစုများ ရယူနိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း - ယခုအခါ ဝါစိုက်တောင်သူများသည် သွင်းအားစုများကို မိမိတို့ တတ်နိုင်သော ဈေးနှုန်းဖြင့် ယုံကြည်စိတ်ချစွာ ဝယ်ယူရရှိရေး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုမှ ဖြစ်စေ၊ အစိုးရထံမှ ဖြစ်စေ ထိရောက်သော အကူအညီ မရရှိပါ။ သို့ဖြစ်၍ ဝါစိုက်တောင်သူများအား အရည်အသွေးမြင့်မားသော မျိုးစေ့များနှင့် သွင်းအားစုများ (မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး) ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ သွင်းအားစုများ အသုံးပြုပုံ နည်းလမ်းများကို စနစ်တကျ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်း (မြေဩဇာကျွေးနည်း၊ ပိုးသတ်ဆေးဖြန်းနည်း) သည် ဝါစိုက်ပျိုးထွက်ရှိမှု တိုးတက်မြှင့်မားစေရန်နှင့် ဝါစိုက်တောင်သူများ ဝင်ငွေတိုးတက်ရရှိစေရန် ထိရောက်သော နည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။

မိုးရေစုဆောင်းသိုလှောင်သည့်စနစ် - ဝါစိုက်ပျိုးရန် မိုးရေနှင့် ဆည်ရေကို မှီခိုအားထားရပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် မိုးနည်းလွန်းခြင်း မိုးများလွန်းခြင်းများ ဖြစ်ပွားလျှင် ဝါစိုက်ပျိုးမှု ထိခိုက်ပါသည်။ နောင်အခါတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် ဝါစိုက်ပျိုးမှုအပေါ် ဆက်လက်၍ သက်ရောက်မှု ရှိနေမည်သာ ဖြစ်၍ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်း၏ သက်ရောက်မှုများကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေရေး ဝါစိုက်တောင်သူများကို လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဝါစိုက်တောင်သူ အများစုသည် မိုးရေကို စနစ်တကျ စုဆောင်းသိုလှောင်ခြင်း မပြုနိုင်ကြပါ။ မိုးရေစုဆောင်းသိုလှောင်သည့်စနစ်တစ်ရပ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းဖြင့် ဝါစိုက်တောင်သူများအတွက် များစွာ အထောက်အကူဖြစ်ပါမည်။ ထို့အပြင် ပြင်းထန်သော မိုးလေဝသ အခြေအနေများ ဖြစ်ပွားလာသည့်အခါ သီးနှံများ မပျက်စီးဘဲ ရှောင်ရှားနိုင်စေရေး မိုးလေဝသ ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးရန်လည်း အထူးအရေးကြီးလာနိုင်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ

နောက်ဆက်တွဲ ၁ - မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဝါစိုက်ဧရိယာ ၂၀၀၁-၂၀၀၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်

စဉ်	စိုက်ပျိုးရာသီ	ဧရိယာ (ဟက်တာထောင်ပေါင်း)	ဧရိယာ (ဧကထောင်ပေါင်း) * ၂.၄၇၁၀၅
၁	၂၀၀၁-၂၀၀၂	၂၉၅	၇၂၉
၂	၂၀၀၂-၂၀၀၃	၃၀၂	၇၄၆
၃	၂၀၀၃-၂၀၀၄	၂၉၂	၇၂၂
၄	၂၀၀၄-၂၀၀၅	၃၀၆	၇၅၆
၅	၂၀၀၅-၂၀၀၆	၃၃၂	၈၂၀
၆	၂၀၀၆-၂၀၀၇	၃၅၄	၈၇၅
၇	၂၀၀၇-၂၀၀၈	၃၆၈	၉၀၉
၈	၂၀၀၈-၂၀၀၉	၃၆၇	၉၀၇
၉	၂၀၀၉-၂၀၁၀	၃၅၉	၈၈၇
၁၀	၂၀၁၀-၂၀၁၁	၃၅၁	၈၆၇
၁၁	၂၀၁၁-၂၀၁၂	၃၂၆	၈၀၆
၁၂	၂၀၁၂-၂၀၁၃	၂၇၈	၆၈၇
၁၃	၂၀၁၃-၂၀၁၄	၂၉၉	၇၃၉
၁၄	၂၀၁၄-၂၀၁၅	၃၀၄	၇၅၁
၁၅	၂၀၁၅-၂၀၁၆	၂၉၁	၇၂၀
၁၆	၂၀၁၆-၂၀၁၇	၂၆၀	၆၄၃
၁၇	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၂၂၅	၅၅၅
၁၈	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၂၃၉	၅၉၁
၁၉	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၂၃၉	၅၉၁
၂၀	၂၀၂၀-၂၀၂၁	၂၃၉	၅၉၁
၂၁	၂၀၂၁-၂၀၂၂ est	၂၃၉	၅၉၅

ရည်ညွှန်းချက် - (က) စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန (ခ) နိုင်ငံတကာ ဝါ အကြံပေးကော်မတီ

<https://icac.org/DataPortal/ProductionDetails?country=MMR#Area>

နောက်ဆက်တွဲ ၂ - လစဉ် ဝါဈေးနှုန်း ၂၀၁၉ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

လ	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂
	တစ်ပိဿာဈေးနှုန်း (ကျပ်)	တစ်ပိဿာဈေးနှုန်း (ကျပ်)	တစ်ပိဿာဈေးနှုန်း (ကျပ်)	တစ်ပိဿာဈေးနှုန်း (ကျပ်)
ဇန်	၁၄၅၀	၁၄၀၀	၁၆၇၅	၁၈၀၀
ဖေ	၁၅၂၅	၁၁၇၅	၁၄၀၀	၂၀၇၅
မတ်	၁၂၀၀	၁၀၀၀	၁၄၀၀	၁၈၀၀
ဧပြီ	၁၂၀၀	၉၀၀	၁၄၀၀	၁၇၀၀
မေ	၁၅၀၀	၁၀၀၀	၁၂၅၀	၁၅၀၀
ဇွန်	၁၂၀၀	၁၁၀၀	၁၅၂၅	၂၂၃၇
ဇူ	၁၂၀၀	၁၂၀၀	၁၇၀၀	၂၂၃၀
ဩ	၁၁၀၀	၁၁၅၀	၁၄၇၅	
စက်	၁၁၀၀	၈၅၀	၁၅၂၅	

အောက်	၁၁၇၅	၁၃၀၀	၁၄၅၀	
နိ	၁၃၀၀	၁၄၇၀	၁၄၀၀	
ဒိ	၁၃၅၀	၁၅၀၀	၁၉၀၀	

ရည်ညွှန်းချက် - ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဝါကြိတ်စက်ရုံ လုပ်ကိုင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

နောက်ဆက်တွဲ ၃ - ဝါ မျိုးစေ့ အမျိုးအစားနှင့် အထွက်နှုန်း ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

စဉ်	မျိုးစေ့ အဓိက အမျိုးအစား	တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် နယ်မြေဒေသ	တစ်ဧကထွက်နှုန်း (ပိဿာ)
စိုက်ခင်း A	ရွှေတောင် ၁၀	မိတ္ထီလာ၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	၂၅၀
စိုက်ခင်း B	Raka	သာစည်မြို့နယ်၊ မန္တလေး	၅၀၀
စိုက်ခင်း C	Raka Bravo	မလိုင်၊ မန္တလေး	၄၀၀
စိုက်ခင်း D	Raka	မိတ္ထီလာ၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	၆၅၀
စိုက်ခင်း E	Raka	ဝမ်းတွင်း၊ မန္တလေး	၄၅၀
စိုက်ခင်း F	Rake	မြစ်သားမြို့နယ်၊ မန္တလေး	၅၀၀
စိုက်ခင်း G	Raka	မြစ်သားမြို့နယ်၊ မန္တလေး	၅၀၀
စိုက်ခင်း H	Raka	မြစ်သားမြို့နယ်၊ မန္တလေး	၅၀၀

ရည်ညွှန်းချက် - ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

နောက်ဆက်တွဲ ၄ - တစ်ဧက ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် (လုပ်အားခ အပါအဝင်) အချိုးချတွက်ချက်ခြင်း ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

ခေါင်းစဉ်	စိုက်ခင်း A	စိုက်ခင်း B	စိုက်ခင်း C	စိုက်ခင်း D	စိုက်ခင်း E	စိုက်ခင်း F	စိုက်ခင်း G	စိုက်ခင်း H
မြေ	၃၀၀၀၀	၂၄၀၀၀	၄၅၀၀၀	၈၅၀၀၀	၇၀၀၀၀	၇၀၀၀၀	၈၅၀၀၀	၄၀၀၀၀
	၇%	၆%	၉%	၁၈%	၁၉%	၁၆%	၂၁%	၈%
မျိုးစေ့ချ	၂၀၀၀၀	၄၉၀၀၀	၅၃၀၀၀	၃၈၀၀၀	၃၂၀၀၀	၂၀၀၀၀	၃၂၀၀၀	၂၈၀၀၀
	၅%	၁၂%	၁၁%	၈%	၈%	၄%	၈%	၅%
ရေသွင်း၊ ပေါင်းနုတ်	၅၀၀၀၀	၂၅၀၀၀	၂၄၀၀၀	၄၄၀၀၀	၇၀၀၀၀	၃၁၀၀၀	၃၀၀၀၀	၃၀၀၀၀
	၁၂%	၆%	၅%	၉%	၁၉%	၇%	၇%	၆%
ဆေးဖြန်း	၁၃၈၀၀၀	၆၀၀၀၀	၉၅၀၀၀	၁၁၄၀၀၀	၂၉၅၀၀	၄၀၀၀၀	၄၀၀၀၀	၆၀၀၀၀
	၃၃%	၁၄%	၂၀%	၂၄%	၈%	၉%	၁၀%	၁၂%
မြေဩဇာ	၁၂၅၀၀၀	၂၂၅၀၀၀	၁၅၈၀၀၀	၁၃၈၀၀၀	၁၁၆၀၀၀	၂၈၀၀၀၀	၆၀၀၀၀	၂၃၀၀၀၀
	၃၀%	၅၄%	၃၃%	၂၉%	၃၁%	၆၂%	၁၅%	၄၅%
ဝါကောက်	၂၄၀၀၀	၂၅၀၀၀	၈၀၀၀၀	၂၈၀၀၀	၅၀၀၀၀	၉၆၀၀	၁၅၀၀၀၀	၁၂၅၀၀၀
	၆%	၆%	၁၇%	၆%	၁၃%	၂%	၃၇%	၂၄%
သယ်ယူပို့ဆောင်	၂၅၀၀၀	၁၀၀၀၀	၂၀၀၀၀	၃၂၅၀၀	၉၀၀၀	၀	၁၀၀၀၀	၀
	၆%	၂%	၄%	၇%	၂%	၀%	၂%	၀%
တစ်ဧက ကုန်ကျစရိတ် စုစုပေါင်း	၄၁၂၀၀၀	၄၁၈၀၀၀	၄၇၅၀၀၀	၄၇၉၅၀၀	၃၇၆၅၀၀	၄၅၀၆၀၀	၄၀၇၀၀၀	၅၁၃၀၀၀

ရည်ညွှန်းချက် - ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

နောက်ဆက်တွဲ ၅ - တစ်ဧက ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် (လုပ်အားခနှင့် သွင်းအားစု များ) အချိုးချတွက်ချက်ခြင်း

ခေါင်းစဉ်	စိုက်ခင်း A	စိုက်ခင်း B	စိုက်ခင်း C	စိုက်ခင်း D	စိုက်ခင်း E	စိုက်ခင်း F	စိုက်ခင်း G	စိုက်ခင်း H
-----------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

ကျပ်

လုပ်အားခ	၁၂၄၀၀၀	၁၁၀၀၀၀	၁၈၅၀၀၀	၁၈၂၀၀၀	၆၂၀၀၀	၁၂၈၆၀၀	၂၆၆၀၀၀	၁၉၅၀၀၀
%	၃၀.၁%	၂၆.၃%	၃၈.၉%	၃၈.၀%	၁၆.၅%	၂၈.၅%	၆၅.၄%	၃၈.၀%
သွင်းအားစု - မျိုးစေ့ချ	၅၀၀၀	၂၄၀၀၀		၁၀၀၀၀	၈၀၀၀		၁၆၀၀၀	၈၀၀၀
%	၁.၂%	၅.၇%	၀.၀%	၂.၁%	၂.၁%	၀.၀%	၃.၉%	၁.၆%
သွင်းအားစု - ဆေးပြန်	၈၈၀၀၀	၄၀၀၀၀	၇၅၀၀၀	၉၀၀၀၀	၂၉၅၀၀	၃၀၀၀၀	၂၅၀၀၀	၅၀၀၀၀
%	၂၁.၄%	၉.၆%	၁၅.၈%	၁၈.၈%	၇.၈%	၆.၇%	၆.၁%	၉.၇%
သွင်းအားစု - မြေဩဇာ	၁၂၀၀၀၀	၂၁၀၀၀၀	၁၅၀၀၀၀	၁၃၀၀၀၀	၁၁၆၀၀၀	၂၅၀၀၀၀	၅၀၀၀၀	၂၂၀၀၀၀
%	၂၉.၁%	၅၀.၂%	၃၁.၆%	၂၇.၁%	၃၀.၈%	၅၅.၅%	၁၂.၃%	၄၂.၉%
စက်ကိရိယာ	၇၅၀၀၀	၃၄၀၀၀	၆၅၀၀၀	၆၇၅၀၀	၁၆၁၀၀၀	၄၂၀၀၀	၅၀၀၀၀	၄၀၀၀၀
%	၁၈.၂%	၈.၁%	၁၃.၇%	၁၄.၁%	၄၂.၈%	၉.၃%	၁၂.၃%	၇.၈%
စုစုပေါင်း	၄၁၂၀၀၀	၄၁၈၀၀၀	၄၇၅၀၀၀	၄၇၉၅၀၀	၃၇၆၅၀၀	၄၅၀၆၀၀	၄၀၇၀၀၀	၅၁၃၀၀၀

ရည်ညွှန်းချက် - ၂၀၂၂ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဝါစိုက်တောင်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

**နောက်ဆက်တွဲ ၆ - ပုဂ္ဂလိကပိုင် ချည်မျှင်စက်ရုံ ၁/၄၀ ချည် ထုတ်လုပ်မှု အမြတ်အရှုံး တွက်ချက်ခြင်း
၂၀၁၉ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ**

အကြောင်းအရာ	ကုန်ကျစရိတ် (ကျပ်)	
တိုက်ရိုက် လုပ်အားခ	၂၅၀	၁၁%
တိုက်ရိုက်ကုန်ကြမ်းဖိုး	၁၃၇၃	၆၃%
ပြောင်းလဲနိုင်သော overhead ကုန်ကျစရိတ် (ဥပမာ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်၊ မီတာခ၊ လူမှုဖူလုံရေး)	၃၀၀	၁၄%
ပုံသေ overhead ကုန်ကျစရိတ် (ဥပမာ အာမခံ၊ ဓာတ်ဆီဖိုးနှင့် တန်ဖိုးလျှော့)	၁၅၀	၇%
ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်	၁၁၃	၅%
စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ် (၁/၄၀ ချည် တစ် ပေါင်အတွက်)	၂၁၈၅	
ရောင်းဈေး (၁/၄၀ ချည် တစ်ပေါင်အတွက်)	၂၂၅၀	
အမြတ်/အရှုံး	၃%	